

אוצר פניני החסידות

עם
אוצרות
גאוני הדורות

תזריע-מצורע

מתורתו של אור שבעת הימים הבעל שם טוב הקדוש זיע"א

וְטָמָא טָמָא יִקְרָא. וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל (שבת ס"ז א) צָרִיף לְהוֹדִיעַ
צַעְרוֹ לְרַבִּים וְרַבִּים יִבְקְשׁוּ עָלָיו רַחֲמִים, בְּשֵׁם הַבַּעַשׂ"ט זללה"ה, מֵה
שְׂאוּמְרִים הָעוֹלָם שְׂאֵחַר שְׂרָפָה רַחֲמָנָא לְצַלּוֹן וְנוֹעַרְט מֵעַן רִי"ה, כִּן הוּא
הָאֵמֶת, מֵעַן וְנוֹעַרְט בְּאֵמֶת רִי"ה, וְהוּא נר"ו אֶסְבְּרָה קֶצֶת, דְּאֵיתָא בְּגַמְרָא
יודיע צַעְרוֹ לְרַבִּים וְרַבִּים מִבְּקָשׁוֹ עָלָיו רַחֲמִים. וְהַרְבֵּ זללה"ה אָמַר
שְׂגַעְגוּעִים שֶׁל יִשְׂרָאֵל הֵם תְּפִלוֹת, וְדָרוּ הָעוֹלָם שֶׁיֵּשׁ לָהֶם גְּעוּגוּעִים
וְרַחֲמָנוֹת גְּדוֹלָה עַל מִי שֶׁנִּשְׁרָף הוֹנֵו רַחֲמָנָא לְצַלּוֹן, וְחַפְצִים שֶׁיִּתְרוֹמֵם
קֶרְנוֹ וכו': (מדרש פינחס דף כ' ע"ב)

פְּרִשֵׁת תְּזַרְיעַ

אִשָּׁה כִּי תִזְרַע וַיִּלְדָּה זָכָר (יב א)

קְדוּשַׁת לִוִי

רבי לוי יצחק מברדיטשוב זיע"א

ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים -
גורמים לו תענוג על ידי מעשיהם

אִשָּׁה כִּי תִזְרַע. אִתָּא בִּזְהָר הַקָּדוֹשׁ (ח"ג
מב:) עַל פְּסוּק הַנ"ל, כִּי תִהְיֶה מִבְּעֵי
לֵיה, אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, אִתְתָּא מִיּוֹמָא דְאִיתְעַבְרַת
עַד יוֹמָא דְיוֹלְדַת לֵית לָהּ בְּפוּמָא אֱלָא
לְיָדָא דִּילָהּ אִי לְהוּי דְכָר כּו'. דְהִנֵּה שְׁמַעְתִּי
מִמּוֹרֵי וְרַבִּי מוֹרְנָה דִּב כְּעַר נִשְׁמַתוּ עֲדָן
(הַמְגִיד מִמְעַרִיטֵשׁ זִיע"א), מֵאָמַר תַּז"ל (וַהֲרֹ
ח"ג ז:) יִשְׂרָאֵל מִפְּרִנְסִין לְאַבִּיהֶם שְׁבַשְׁמַיִם,
עַל דְרָף דְאִתָּא בְּמִשְׁלֵי (י א) 'בֵּן חֶקֶם
יִשְׁמַח אָב', דְהֵינּוּ כְּמָה שְׁאֲנוּ עוֹשִׂים מִצּוֹת
וּמַעֲשִׂים טוֹבִים אֲנֹה גוֹרְמִים תְּעַנּוּג לְהַבּוֹרָא
בְּרוּף הוּא, וְזֵהוּ יִשְׂרָאֵל מִפְּרִנְסִין לְאַבִּיהֶם
שְׁבַשְׁמַיִם, שְׁהַתְעַנּוּג נִקְרָא פְּרִנְסָה כְּכִיכּוּל,
עַד כְּאֵן.

עבודת מלאכי מעלה כאין נחשבת לגמתי
מעשיהם הטובים של ישראל

וְהִנֵּה לִפְנֵי זֶה אֵיךְ רָאוּי לְכָל אִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי
לַעֲשׂוֹת מִצּוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים כְּכִי שְׂיַגִּיעַ
הַתְעַנּוּג מִזֶּה לְהַבּוֹרָא בְּרוּף הוּא, הֲלֹא לְהַקְדוֹשׁ
בְּרוּף הוּא יֵשׁ כְּמָה אֲלָפִים מִלְּאֲכִים שְׁהֵם
אוֹמְרִים קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ בְּאִימָה וּבִירְאָה,
וּמָה אֲנֹשׁ כִּי תִקְרְנוּ. וּנְבָאָר עַל דְרָף מִשְׁל, כְּמֹ
שֵׁי שֵׁי לְשָׂרֵי אֲמוֹת שְׁמַלְמֵדִין אֵת עוֹף אֶחָד
עַל לְשׁוֹן בְּגֵי אָדָם, וְהַשּׁוֹמֵעַ מִתְמַיִם כְּנִגְדוּ
וְאוֹמַר לְשָׂאָר חֲבָרָיו בּוֹאוּ וּנְשַׁמַּע וְנִרְאֶה דְכָר
חֲדוּשׁ. וְהַנְּשַׁל מוֹכֵן. וְאִם בֵּן אֲתָם בְּגֵי אָדָם
פִּקְחוּ עֵינֵיכֶם וְרָאוּ גֹדֵל מַעֲלַת מִצּוֹת וּמַעֲשִׂים
טוֹבִים עַד שֶׁכָּל עֲבוּדַת מִלְּאָכִי מַעֲלָה חֲשׁוּבִים
כְּאֵין נִגְדַּת מַעֲשֶׂה בְּנֵי אָדָם.

ישראל גורמים על ידי מעשיהם שפע
בכל העולמות

וְזֵהוּ שְׁאֲמַר הַזֶּהר אִתְתָּא מִיּוֹמָא וְכו', אִתְתָּא

הוּא כְּנִסְתַּת יִשְׂרָאֵל. מִיּוֹמָא דְאִתְעַבְרָה, דְהֵינּוּ
מַעַת שְׁמַתְחִיל לַעֲבוֹד אֵת הַבּוֹרָא אִזְ נִקְרָא
בְּבַחֲנִית הַרְיִין כְּמֹ שְׁכַתְכְּתִי. עַד יוֹמָא דְיוֹלְדַת,
דְהֵינּוּ עַד שְׁעוֹשָׂה הַמִּצּוֹת שְׁאִז נִקְרָא בְּבַחֲנִית
לִידָה כְּנִזְכָּר לְעֵיל. לֵית לָהּ בְּפוּמָא אֱלָא יְלִידָא
דִּילָהּ אִי לְהוּי דְכָר, דְהֵינּוּ שְׂיִהִיָּה עֲבוּדַת
הַמִּצּוֹת בְּבַחֲנִית דְכָר וְאִז גּוֹרֵם שְׁפַע בְּכָל
הָעוֹלָמוֹת, כֵּן יִזְכְּנוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לַעֲבוֹד אוֹתוֹ
בְּבַחֲנִית הַנ"ל אָמֵן:

אור החיים

רבי חיים בן עטר זיע"א

כְּנִסְתַּת יִשְׂרָאֵל גּוֹרְמַת בְּמַעֲשֵׂיהָ פְּעֻלוֹת
נִשְׁגָבוֹת

וְרָמַז הַכְּתוּב עַל כְּנִסְתַּת יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר מְצִינוּ
שְׁנִקְרָאת אִשָּׁה בְּדִבְרֵי הַנְּבִיאִים, דְכְּתִיב
(ישעיה נד ה) 'כִּי בַעֲלִיךָ לְעִשְׂרֵךְ, וּכְתִיב (שם
פסוק ו) 'וְאִשְׁתְּ נְעוּרַיִם', וּכְתִיב (הושע ב כא)
'וְאִשְׁתֶּיךָ לִי' וְגו', 'אִי זֶה סִפְרֵי כְּרִיתוֹת'
וְגו' (ישעיה נ א). וְעֲלִיָּהּ אוֹמַר הַכְּתוּב 'אִשָּׁה
כִּי תִזְרַע' - פְּרוּשׁ הַתְּרַעַת מִצּוֹת וּמַעֲשִׂים
טוֹבִים, עַל דְרָף אוֹמְרוּ (הושע י יב) 'וְרָעוּ
לְכֶם לְצַדִּיקָה'. וְיִלְדָּה זָכָר' - פְּרוּשׁ תְּהִיָּה
הוֹלְדָתָהּ זָכָר. פְּרוּשׁ, דַּע כִּי בַחֲנִית הַזָּכָר הִיא
בַחֲנִיָּה עֲלִיוֹנָה מִבַּחֲנִית הַנְּקִבָּה, וְהַתְּרַעַת מִיַּחֲסוּת
בַחֲנִיּוֹת הָעֲלִיוֹנוֹת בְּבַחֲנִית הַזָּכָר, וְהוֹדִיעַ הַכְּתוּב
כִּי אִם כְּנִסְתַּת יִשְׂרָאֵל תִּזְרַע, וְדָאִי שְׁתוּלִיד
הַדְּרָגוֹת עֲלִיוֹנוֹת.

טובות הגאולה העתידה יהיו בבחינה
נעלית מגאולת מצרים

וְהוּא מֵאָמַרם ו'ל (סנהדרין צח. שמו"ד טו כא) עֲצָם
הַפְּלִגַת הַפְּלָאוֹת אֲשֶׁר יִפְלֵיא ה' בְּבִיאַת
הַגָּאֵל אִם יִשְׂרָאֵל יִזְכּוּ עַל יְדֵי מַעֲשֵׂיהֶם הַכְּשָׁרִים.
וּכְיֵכֵן לְהַבְדִּיל בֵּין הַגָּאֵלָה הַמְּחַכָּה, לְגָאֵלָה
שְׁעִבְרָה, שֶׁל מְצָרִים, שְׁהֵיוּ יִשְׂרָאֵל עֲרֵם וְעֲרִיָּה,

חסד. מה שהיה בתחלה בחינת צרה, בחינת אב"ל, נתהפך ונעשה לב"א, בחינת חס"ד, והוא בחינת גאולה שנגאל מהצרה. וזה רמזו רבותינו זכרונם לברכה באמנם (סנהדרין י:): רחמנא לב"א בעי, פרוש, רחמנא, הינו ה' המרחם וחסד חסד, הוא רוצה בחינת לב"א, הינו שיהפכו ישאל מן אותיות אב"ל לאותיות לב"א פנ"ל.

האמונה שכל המאורעות לטובה מהפכת מדת הדין לרחמים

ונהו מאמר חו"ל (ר"ה יז): על פסוק (שמות לו) ויַעֲבֹר ה' עַל פְּנֵי וַיִּקְרָא' וגו' מלמד שנתעטר הקדוש ברוך הוא בשליח צבור וכו'. פרוש, ויַעֲבֹר גימטריא חס"ד גבורה (עין עץ חיים שכי"ה פ"א מ"ב), ומכאן למדו שהקדוש ברוך הוא נתעטר, הינו שנתעטר ונתלבש בחינת חסד בחינת גבורה. ועל ידי שהאדם מכין ומאמין בזה ומעלה בחינת גבורה פנ"ל, ממשיך על עצמו י"ג מדות הרחמים, ונגאל מבחינת גבורה פנ"ל. וכל זה הוא הן בחינת גשמיות הן בחינת רוחניות, כשנופל ממדרגתו מעבודתו בקדש ועלה גם כן אותה בחינת גבורה פנ"ל.

הרמז בפסוק

ונהו מרמז בפסוק אשה כי תזריע וילדה זכר וגו'. רצה לומר אשה מרמז לבחינת דין כידוע (וזה ח"ג רנט:), הינו כשכא על האדם בחינת דין, ועל ידי זה מפשפש במעשיו ומעלה אותה בחינת דין לבחינת חסד, ועל ידי זה נמשך עליו קדשה עלינה, בחינת זכ"ר גימטריא ברב"ה, בחינת חסד (וזה ח"ג יז):

שפת אמת

רבי יהודה לייב מגור זיע"א

מה כוח האדם מהמלאכים שבכחו לרדת לעולם הזה ולהעלותו

במדרש (ויק"ר ד א) 'אחור נקדם צרתני' (תהלים קלט ה), וזה אדם נוחל ב' עולמות.

גם אמר הכתוב (דברים ד לו) 'גוי מקרב גוי', ואותה גאולה תכליתה לא עמד, כי נחרב הבית וגלו וקנה מה שהיה, ואין טובה זו בבחינת זכר, אבל הגאולה העתידה, לצד שעל כל פנים תהיה באמצעות זכות ישראל, לו יהיה שלא יהיו ראויים, אף על פי כן באמצעות ארץ הגלות ועסק התורה דכתיב (דברים לא כא) 'לא תשכח מפי ורעו', על כל פנים תהיה הגאולה בבחינת זכר ועמדה לנצח:

בת עין

רבי אברהם דב מאבריש זיע"א

בכל צרה, הו גשמית והו רוחנית, שמוך חסד הבורא

איתא בזהר הקדוש (ח"א ד.) עמא די תשוכא מהפכין להורא כו'. דהנה עקר שעשוע דקודשא ברוך הוא בצדיקים שמהפכים מדת הדין למדת הרחמים. הינו שבכל בחינת דינים רואין ומסתכלין בחינת חסדי השם יתברך, שמאמינים בה' כי חפץ חסד הוא, ומה ששולח על אדם איזה צרה רחמנא לצלן, הוא בחינת חסד כדי שישפוש במעשיו, בין כשיש לאדם איזה יסורים בגשמיות, או ברוחניות שרואה שאין עבודתו שלמה, הפל הוא לטובתו כדי להעלותו לתשובה עלאה יותר. כי גם בחינת דינין, בחינת גבורה, בחינת שמאל, נכלל בו בחינת חסד, כדאיתא בזהר הקדוש (ח"ב קסז.) 'יהי אור' (בראשית א ג) דא ימינא, ויהי אור' דא שמאלא, שגם בחינת שמאל, בחינת גבורה, נקרא בחינת אור, בחינת חסד, אלא שבחינת חסד שבו הוא מקשה. ולכן בתבת שמאל נכלל שם אל בחינת חסד.

רחמנא לכא בעי - רצונו שיהפכו אב"ל ללב"א

ונהו רצון הבורא ברוך הוא, שיכין כל זה ושיאמין באמונה שלמה שהוא בחינת חסד, ויזה מעלה בחינת הדין ונתהפך לבחינת

שיהיה האדם ישר, ויבזה מדביל בין טוב לרע ועושה תורתו קבע ומלאכתו בעולם הזה עראי. והקדוש ברוך הוא ברא האדם בחכמה שיוכל להפיר בעצמותו שפמה דברים מאוסים שצריך לעסק בהם ועושה אותם כלאחר יד, ולפי שהם מאוסים בעיניו אינו משתנה על ידיהם, ויבצעויות צרכיו של אדם.

על האדם לשנא כל דבר המעבירו על דעת קונו ועל ידי זה מעלה הנצוצות ויכמו כן אם החטא נמאס אצל בר דעת ושונא כל הכלי עולם, כמו שכתוב (תהלים קלט כא-כב) 'הלוא משנאיך ה' אשנא', 'תכלית שנאה שנאתים'. שצריך להיות שונא בעצם כל הדברים המעבירים את האדם מרצון קונו. ויבזה נשאר זה ומוציא קר מזולל, ונוחל ב' עולמות. פי נחלה היא שאין לה הפסק והכלי עולם הם רק לפי שעה, אבל מי שנוהג בהם בקדושה מעלה הנצוצות מהם להיות בכלל נחלה. ועל זה רמזו חז"ל (אבות פ"ד מ"ז) 'פה שעה אחת בעולם הזה בתשובה ומעשים טובים מפל חיי עולם הבא. כשאדם יש לו רצון אחד לאביו שבשמים בעודנו בעולם הזה ולא יעצרונו הגשם לנתק אותו מדבקות ורצון עליון, בזה נחעלה יותר ממלאך:

אדם כי יהיה בעור בשרו שאת או ספחת או בהרת והיה בעור בשרו לנגע צרעת (ג יב)

נעם אלימלך

רבי אלימלך מליז'נסק זיע"א

האדם נברא בכתנות 'עור' על מנת להפכם לכתנות 'אור'

הגה כתיב (בראשית ג כא) 'ויעש אלקים לאדם כתנות עור וילבשם', ואיתא בגמרא (כ"ו כ יב) פצינו בתורתו של רבי מאיר כתנות אור בארץ. ויש לפרש, דהגה באמת השם 'הקרוך

פי האדם כלול מעליונים ותחתונים, ונשלח נשמתו למטה, וצריך להיות רצוא ושוב תמיד כמו שהיה קודם החטא. וכמו שנשמת אליהו הנביא שעולה ויורד. ואם זכה, פרוש להיות זה ובר לבב שלא לקבל השתנות על ידי דברי עולם הזה, אז מוציא גם מעולם הזה נקודה פנימית. ויבזה האדם לחו זפה מן המלאכים שאינם יכולים לירד בעולם הזה, והאדם נשפלה בעמקי תהום ולהיות עולה ויורד.

על ידי התורה והמצוות ביכולת האדם שלא לקבל שנוי ממעשי העולם הזה

אף לא כל אדם זוכה לזה. ולכן נאמר לאדם הראשון 'כיום אכלך ממנו מות תמות' (בראשית ב יז). כל השפלה והשתנות נקרא מיתה. פי ידע שלא היה בכחו להיות נשאר זה שלא לקבל שנוי מאכילת עץ הדעת טוב ורע. אכן אחר כך נתן לבני ישראל תורה ומצוות, כמו שאמרו חז"ל (מכות כג) רצה הקדוש ברוך הוא לזכות את ישראל הרבה להם תורה ומצוות, ויבזה יכולים להיות זכים וטהורים שלא לקבל שנוי מעולם הזה, כמו שנאמר (תהלים יט ט) 'מצות ה' ברה'. ועל התורה אמרו (אבות פ"ו מ"ב) אין לך בן חורין אלא העוסק בתורה. וזה עקר החירות שזכו בני ישראל ביציאת מצרים, שלא להיות נאסר ונדבק בהכלי עולם. ואמרו רבותינו זכרונם לברכה (שבת קו:) צפור דרור נקרא על שם החירות, ואמרו לשון דרור מדייר בי דינא ומוביל סחורה בכל מדינה (ר"ה ט:). וכן הרמז בנשמת האדם שיהיה בן חורין ויעלה ויירד ולא לקבל שנוי. ועל זה כתיב (תהלים כד ג-ד) 'מי יעלה בהר ה' וגו' נקי פפים ובר לבב אשר לא נשא לשוא נפשי', הוא שמירת ברית המעור, 'ולא נשבע למרמה' הוא ברית הלשון.

על האדם למאס במעשי העולם הזה ולעשותו בלאחר יד

ויפי חזק הדעת שפאדם המאס בעולם הזה ולהיות מעשי העולם הזה נמאסים אצלו לעשותו רק כלאחר יד, זה פרוש 'אחור וקדם'

ושוקין, זה סבה אחת הגורמות במהרה גאות לאדם, ו'ספחת' הוא מלשון 'ספחני נא' (שמואל א' ב לו).

'בהרת' - גאון הבאה מחמת בהירות או בהרת - סבה השנית, הבהירות של אדם, כפרוש רש"י בהיר הוא בשוקים, דהיינו לפעמים אם יבא לאדם איזה בהירות והתלהבות על ידי איזה עובדא שעשה, בקל יוכל לבא לידי פניות וגאות אם אינו זהיר וזריז לשמור עצמו. 'הנה בעור בשרו לנגע צרעת' - דנגע הם אותיות ענג, דהיינו שהנה אפשר לו להפוך הנגע לענג, אף אם אינו נזהר אז נעשה נגע צרעת:

פתוחי חותם

רבי יעקב אביחצירא זיע"א

'שאת' רמז לגאון והתנשאות, 'בשרו' רמז לשפלות האדם

'שאת' היא הגאון, מלשון התנשאות. ובא וראה זה הלשון השהור שדברך בו תונה, 'אדם פי ינה בעור בשרו', דהנה לו לומר אדם פי ינה בעורו, אלא דבאה לספר בגנות הגאון ולהודיע לו גרעונו ופחיתותו, שהוא בנה כמה לעצמו והנהיג בעצמו גדלה וחסיונות כאדם החשוב, ולא הביט בשרשו מה הוא, שהרי הוא בשר ודם, רמה ותולעה, עפר ואפר, דבר שאין בו ממש. ולזה דקדק ואמר 'בשרו', כלומר למי עושה זאת המעלה, כי אם לבשר, והבשר אין בו ממש.

'שאת ספחת ובהרת' מיני גאון זו למעלה מזו / על ידי הגאון נותן האדם שליטה ל"מ

ומה שאמר 'ספחת או בהרת', לפי שפכה מינים בגאון, זו למעלה מזו, וצריך להתרחק האדם מכל חלקיה, ומי שיש בו חלק מחלקיה נקרא גאון ותועבה. ובא לומר דמי

ברוך הוא ברא את האדם והנה כל גופו אור גדול בלי שום יצר הרע, וישיבתו הנה בגן עדן, כמאמר הפתוח (בראשית ב טו) 'וישם כו' לעבדה ולשמרה', רק שהנה קצת דקה מן הדקה נדנדו יצר, כאשר ראינו באמת שחטא, רק שהנה בקשי גדול להנחש להחטיאו כידוע עד שרכב הס"ם כו', ואחר חטא האדם שאכל מעץ הדעת טוב ורע אז נפן הבחירה לאדם לעשות טוב ורע חלילה. ובכחות האדם דרכי ה' ותורתו הקדושה לשמור כמצותה לשמה, אז נעשה גופו גם כן פתנת אור באף, כאשר תחלת הבריאה. וממילא מבאר הפרוש בתורתו של רבי מאיר - שלפי הנהגתו של רבי מאיר שהיה מתנהג בהתורה הקדושה, הנה לו פתנות אור באף כנ"ל, לפי שתקן את גופו ואבריו והנה מאירים אור גדול.

'אדם כי ינה בעור בשרו' - שלא די שלא תיקן עורו לאור אלא עוד הוסיף בו חטאים

ואמר הפתוח 'אדם פי ינה בעור בשרו' - הגשמיות נקרא בשם בשר, והיינו שהכניס חלילה תאות הגשמיות בעורו, פרוש לא די שלא תקן את עורו שיהנה אור באף אלא שיוסיף חלילה חטאים וצוננות בעורו. ואמר הפתוח מה הם החטאים וצוננות, ומפרש 'שאת' - רמז למדות המגנות שהם שרש כל החטאים, שעל ידי מדות רעות בא אדם לכלל חטאים, ושרש המדות רעות היא הגאון, ו'שאת' רמז לגאון על דרך דאיתא במדרש (ויק"ד טו ט) שאת זו בכל עין שם, ו'נשאת את המשל על מלך בכל' (ישעיה יד ט), עין שם במדרש תזריע, ואיתא בגמרא (ידיושין ט:ט) עשרה קבין גאות ירדה לעולם ט' נטלה בכל.

'ספחת' - הסתפחות לחברים רעים

'או ספחת' - פרוש הפתוח מלמדנו על ידי איזה סבה יבא אדם לגאות בכדי שידע להתהר. אמר הפתוח לזה יש ב' סבות, 'או ספחת' - דהיינו התחברות, מחמת שאדם מתברר עמו אל אנשים ריקים מההלכים ברחובות

בלב ונפש בכל מאדיונו ולבנו, אמן בן
?הי רצון:

מאור ושמש

רבי קלונימוס קלמן מקראקא זיע"א

טעם הדבר שטומאות הנגעים על פי
הכהן, ולבנוניות מראה על טומאה

יש לתת לב להבין, למה תלה הכתוב
מראות נגעים וטמאה וטהרה דוקא על
פי הכהן. כי ראוי לתת לב להבין סימני
נגעים אבות השמאה שאת ובהרת. ואיתא
במשנה (ננעים פ"א מ"א) בהרת עזה פשילג,
שאת קצמר לכן, והם האבות השמאה,
דוקא בבחינה הלבנונית ביותר, ואם פקה
מראיתו בהסגר הוא סימן טהרה, וצריך
עוד להסגר.

לבנוניות מראה על חסרון הקדשה
ואדמומיות על התגלותה

יש לפרש הטעם על פי פשוטו כף הוא,
כי עקר חיות האדם הוא הדם, כי
הדם הוא הנפש (דברים יב כג), כי נפש האדם
הוא שורה בהדם. ואם אדם הולך בקדשה
וימזכך עצמו, הן בעשית המצוה או בעסק
תורה ותפלה, אזי פניו מצהיבות, שגוראה
בפניו אדמימות מחמת שגתגלה בפניו קדשת
נפשו. ואם חס ושלום הולך בדרך לא טוב,
אזי גורם במעשיו שגערקו ממנו הנפש, פדוע
מגורא (נדרים כב) כל הפועס וכו', ואיתא
בזהר הקדוש (ח"ב קכב) שעל ידי הפעס נערקו
נשמתו ממנו ואי אפשר להחזירה רק על ידי
תשובה עלאה והלואי יחזירה. וחוש הראות
רואה שבשעת הפעס נעשה אדם לכן ביותר
והולך ממנו כל אדמימות שבפניו, וזהו סימן
הסתלקות הנפש הקדושה. וגם איתא (ב"מ נח):
כל המלבין פניו חברו וכו', הוא גם בן
מחמת שנטל ממנו החיות שלו שאזל סומקא
ואתא חירא.

שיש בו מדת הגאון, שהיא 'שאת', הגדלה
שרוצה להתנשאות בכל דבר, 'או ספחת'
שהיא גרוצה ממנה, 'או בהרת' שהיא גרוצה
ממנה, הרי הוא פוגם פגם גדול ונותן שליטה
גדולה לס"מ. לזה אמר 'והיה בעור בשרו
לנגע צרעת', מה שאמר 'והיה', כלומר נותן
כח לקלפות שלא היתה להם אחיזה רק
באותיות ו"ה, עכשו מתאחדים אף באותיות
ו"ה וזהו 'והיה', ובהו נמן כח ושליטה לנגע
צרעת שהוא ס"מ, ומיד זה האדם הגאה בא
דינו למעלה:

אדם כי יהיה בעור בשרו שאת או ספחת או בהרת
והיה בעור בשרו לנגע צרעת והובא אל אהרן הכהן
(יג ב)

נעם אלימלך

רבי אלימלך מליז'נסק זיע"א

חטאות נעורים גורמות חסרון בעבודת
הבורא התמימה, העצה התקרבות
לצדיקים

אדם כי יהיה בעור בשרו שאת' - רצה
לומר שישא לכוו בקרבו באיזה הרהור
תשובה לעבודת השם. 'או ספחת' - פרוש
שאיבא לו הרהור שיחבר עצמו לאנשים
צדיקים, כמו (שמואל א' ב לו) 'ספחני נא'
כו'. 'או בהרת' - שייבא לו איזה בהירות
לעבודתו? תברך שמו, רק שכל זאת אינו
בתמימות לגמרי, רק מבחין מראה עצמו כף
'בעור בשרו' ובלו כל עמו לגמרי, אמר
הכתוב שנה בא לו מחמת שלא טהר עצמו
לגמרי מחטאת נעורים, וזהו 'לנגע צרעת' -
כמו בשביל נגע צרעת שבו מנעוריו, ולכן
'והובא אל הכהן' - שנה האדם צריך לבא
לצדיק גדול וגמור שדורו והוא נקרא כהן,
ואז יחזר בתשובה אצלו לגמרי ויבא לו
יראה תמימה בפנימיותו. והשם יזכנו לעבדו

והוא דבוק לבחינה א' בלבד או שמים, אינו נקרא אדם, כמו 'משה האישי' (שמות לב א) 'איש האלקים' (דברים לג א), אף על פי שבחינת משה למעלה מעלה, מפל מקום בחינת אדם למעלה הימנו, כמו שאמר בזהר פ'רשת תזריע (ח"ג מח.), וזינו מפני היות בו כל הדברים כו' ויוכל להעלות למעלה בעניניו ומעשיו, ולהשפיל למטה, וכל העולם תלוי בו.

והנה אדם הזה, כשמשך שרין מעשיו וחסן כל הדברים והבחינות שלמעלה, יוכל להיות עדין 'בעור בשרו', בחינה התחתונה שבו לא נתברר הרע והפסולת ממנו ונולדים סימנים בגשמיות בבשרו שלא כדרך הטבע, והם הנגעים שאינם מליחות המצויים, כמו שכתב הרמב"ם שמצות נגעים אינו נהוג בזמננו זה אחר החרבן מפני שאינו מצויין כלל שיהיה שנוי בבשר עצמו בלא שום לחה, שהרי הוא כמראה התמה עמקה מן הצל וכו', אף מעשה נסים הם, מפני שברוחניות בעבודת ה' תמן במעשיו וברר הרע מן הטוב בכל הדברים, רק פסולת שבסוף לבושו עדין לא נתברר, לכן נולדו בבשרו. וגם נגעים דברים גבהים הן, שאינו נקרא טמא עד שיקראנו הכהן טמא, וכשעדין לא קרא לו שם טמא אין הנגעים בכלל טמא, אלא אדרבה הם אורות עליונים רק שהם דינא קשיא דקדושה, כדאימתא בעין חיים, עין שם.

והויא אל אהרן הכהן, שנתעלם על ידי הכהן שהוא חסד עלאה דרועא ימינא ויוכל להמתיק דינים כשאומר טהור מתטהרים הנגעים ונהפכו לטוב גמור. ויש נגעים שלא יוכל הכהן להעלותם ולהמתיקם, ולכן אין נגעים נהוג בזמננו זה, דהינו שאין מצויים בכני אדם מפני שהם מורים על התבררות הרע מן פנימיות הגוף ונפש רק בחיצוניות, וזהו אינו בנמצא אצלנו, שאף הצדיק והטוב עדין הרע קצת בפנימיות, ודי למבין:

נמצא מכאן אנו למדין, שהלכנונית באדם מראה הסתלקות החיות, וממילא כשילך מאדם החיות שלו הוא נקרא 'טמא', כדיוע. על פן כשנסתלק כל החיות נקרא 'אבי אבות הטמאה'. וממילא כשילך מקצת החיות הוא גם כן טמא.

הכהן יודע להכיר בחינת הסתלקות הקדושה מהאדם

ויבדאי בשעת הפעס או בשעת הלכנת פנים, כל אדם מכיר הסתלקות החיות, כי נשאר פלו לכו, אבל בעברה קלה כל דהוא, גם כן נעקר מאדם איזה חיות קדושה מאיזה אבר שפגם בו, ונשאר אותו אבר בלא חיות ונראה בו הסתלקות החיות, דהינו הלכנונית כנ"ל באותו אבר. וזה לא נכר לכל אדם, כי לא נתלבן רק אבר אחד, ואפילו לא פלה, רק מקצתה, כי שעור בהרת הוא כגריס סימן טמאה, שמראה בעצמו שהלך החיות הקדושה מזה האבר.

על כן אי אפשר לאדם אחר לעמד על זה, רק הכהן שהולך תמיד בקדושה, הוא מבין איך נטמא וגרם הסתלקות החיות מאותו אבר. על פן בשתקנה מראיתו בהסגר הראשון הוא סימן שחזר בתשובה מעט, והמשיך לעצמו מעט חיות באבר שהוא שהלך הלכנונית מעט והקנה מראית הלכנונית, על פן הסגר עוד שישוב בתשובה שלמה, להחזיר כל החיות לאותו אבר וילך הלכנונית לגמרי ויטהר, כמובן:

לקוטי תורה

רבי שניאור זלמן מלאדי זיע"א

נגעים מורים אצל אדם השלם על פסלת רוחנית שלא נתבררה

אדם כי יהיה בעור בשרו. 'אדם' הוא במדרגה גדולה, לפי שהוא שלימו דכולא, פרוש מפני שהוא כלול מכל הבחינות, חסד וגבורה ורחמים, וכל המדות והנהגות השיכות במי שהוא שליט ומושל בעולם, מה שאין כן מי

חברים באמת יתחייב הדבך להיות התרגל
פעל בהם ואיש את רעהו יעזרו למקן הפגם,
ודי למבין:

פרי צדיק

רבי צדוק הכהן מלובלין זיע"א

הקב"ה מוכיח את האדם ע"י הרהורי
תשובה הבאים בלבו או ע"י חברים
מוכיחים

בזהר הקדוש (פרשה זו פה): וקמה דקודשא
ברוך הוא אוכח למאן דרעים ליה
הכי יולין בר נש וכו'. ואחר כך אמר
(פ"ו), תו הוכח, אי איהו בר נש ד'יכסוף,
לא יימא ליה ולא יוכיח ליה אפילו
בסתרא, אלא יימא קמיה במאן דמשתעי
במלין אגנין וכו'. וצריך להבין, הא בה'
יתברך אמר שמתחלה אוכח ליה בסתרא,
ומהיכן יליף שאף בסתרא לא יוכיח ליה רק
במספר לאחרים.

אף באמת ה' יתברך אינו מדבר עם האדם
להוכיח לו, רק במה ששולח לו בלב
התעוררות לתשובה, והאדם נדמה לו שהוא
מעצמו נהעורר על התשובה, וזה עקר בשפת
שפא לאדם התעוררות על תשובה, ומזה
למד שאף האדם לא יוכיח לתברו אף
בסתר מפניו, רק יגרם שיתעורר מעצמו על
התשובה על ידי שייספר לפניו מאחרים. ואחר
כך אמר, 'ותוכיח', ואם לאו אודע ליה
בין רחמימי וכו' בזימנא דכהנא רבא וכו',
והינו על ידי נגעים. ועכשו שאין טמאת
נגעים, הוא מה שנותן בלב אחרים להוכיחו
זהו גם כן מה' יתברך, וזה אודע ליה
בין רחמימי:

נגע צרעת כי תהיה באדם והוא אל הכהן (יג ט)

רמב"ם

רבי משה בן מימון זיע"א

ענין הצרעת היה אות ופלא בישאל
להזהירם על לשון הרע

השינוי האמור בבגדים ובבתיים שקראתו תורה
צרעת בשפתות השם, אינו ממנהגו
של עולם, אלא אות ופלא היה בישאל
כדי להזהירן מלשון הרע. שהמספר בלשון
הרע משתנות קירות ביתו, אם חזר בו
יטהר הבית, אם עמד ברשעו עד שהותץ
הבית, משתנין כלי העור שבביתו שהוא יושב
ושוכב עליהן, אם חזר בו יטהרו, ואם
עמד ברשעו עד שישרפו משתנין הבגדים
שעליו, אם חזר בו יטהרו, ואם עמד ברשעו
עד שישרפו, משתנה עורו ויצטרע, ויהיה
מבדל ומפרסם לברו, עד שלא יתעסק בשיחת
הרשעים שהוא הליצנות ולשון הרע (טומאת צרעת
פ"ז ח"י):

אהבת שלום

רבי מנחם מנדל מקוסוב זיע"א

הצדיק באהבת ישראל שבו מרגיש מיד
בגם האדם ומסיעו לתקנו

הגה כשאדם פוגם חס ושלום, אזי
הצדיק תוף מרגיש הפגם שפגם
האדם פנודע, וכמו שמרגיש האדם אם
נלקה אחד מאבריו כמו כן מרגיש
הצדיק הפגם של האדם, כי ישראל
הם אבריו של הצדיק, וזהו מצד גדל
אהבתו וקרבתו ואהדתו עם ישראל באמת
לאמתו פנודע.

וזהו נגע צרעת כי תהיה באדם, אזי
והוא אל הכהן – פרוש אזי תוף
מרגיש הצדיק הנקרא כהן וכו', והצדיק
כול לתקן הפגם שפגם. וכמו כן באהבת

לבם בקרבם. אכל לא כן החושבים בקרבם שפבר הגיע לתכלית העבודה השלמה ולבם נכון עמו, לא זהו דרך? ישכן אור.

ונהו פנתת הפתוב 'וביום הראות בו בשר חי' ולא נשבר בקרבו, אף נדמה לו שהגיע לתכלית האמת והוא בבחינת 'חי', אזי איש כזה בודאי 'טמא'. אמנם צריך להיות בבחינה הנזכרת ואז יקרא טהור, אמן:

או בשר כי יהיה בערו מכות אש והיתה מחית המכוה בהרת לבנה אדמדמת או לבנה (יג כד)

דודאים בשדה

רבי ראובן מזרנובצה זיע"א

אל לאדם לחפש אחר מומי אחרים אלא בננעי עצמו

'או בשר כי יהיה בערו מכות אש'. רצה לומר מחמת שיש לו אש התלהבות וחושב שנגמר בצדקו, וזה הוא לו למכנה שהוא נגע. ומפרש הפסוק 'היתה מחית המכונה' – רצה לומר חיות ושרש הנגע בא לו, מחמת שמספק באיש אחר שהוא 'בהרת לבנה' – רצה לומר שתמים במעשיו, והוא מספק בו 'אדמדמת או לבנה' – רצה לומר שחוקר אחריו אם מעשיו בתמימות אם לאו.

ותקנתו מפרש בפסוק זה גם כן, 'היתה מחית המכונה' – רצה לומר רפואות הנגע זו, מה שיהיה בעיני עצמו 'בהרת לבנה' – רצה לומר חסיד גמור, יחקר את עצמו אם הוא 'אדמדמת או לבנה', וכשיחקור את עצמו יראה חסרונות שלו, על דרך (נגעים פ"ב מ"ה) כל הנגעים אדם רואה באחרים חוץ מנגעי עצמו, ודו"ק:

ומראה הנגע עמק מעור בשרו (ויקרא יג א)

פתוחי חותם

רבי יעקב אביחצירא זיע"א

רמוז על המסתיר גאותו מהבריות

'ומראה הנגע עמק מעור בשרו'. בא לרמוז, שיש כן אדם שגאוה טמונה בלבו ומתחכם שלא יכירו בו בני אדם שהוא גאה, ומדבר דברים שסובלים שני פנים, לצד אחד נחשבים גאוה ולצד השני לא כן. אכל אוי לו. שהרי אפילו אין מכירים אותו מלמטה כבר נתגלה קלונו למעלה וטמא טמא יקרא.

ונהו שאמר 'ומראה הנגע' – שהיא הגאוה – 'עמק מעור בשרו', ודהיינו הוא מלא גאוה מבפנים אכל אינו מראה אותה מבחוץ, ונהו 'עמק מעור בשרו' – דהינו מעמיק אותה ומסתיר אותה שלא תראה, אפילו הכי נגע צרעת היא, ואף על גב שלא הפירוה בני אדם הרי 'וראהו הבהן וטמא אתו':

וביום הראות בו בשר חי יטמא (יג יד)

דעת משה

רבי משה אלוקים בריעה מקוניץ זיע"א

'וביום הראות בו בשר חי' – מי שרואה עצמו שלם בעבודתו, 'יטמא' – לא הגיע לתכלית העבודה

הגה כתיב (יחזקאל לו כו) 'ונתתי לכם לב בשרו', ולהבין מה זה הענין 'לב בשרו'. ויובן דהנה מדרך הצדיק אשר תמיד לבו נשבר בקרבו ומקנע מאד ושלפ בעיניו כעפר, באשר שצדין לא יצא ידי חובתו בעבודת השם. וכל עוד שהוא מוסיף ויגבה לבו בדרך חי' ומשיג יותר רוקמות הבורא ברוף הוא, אזי נשבר לבו בקרבו יותר יותר. ונהו ענין 'לב בשרו', כי 'בשר' אותיות 'שבר', להורות שיתן להם לב כזו שיהיו תמיד מקנעים בעיני עצמם וישבר

המגעות ממוותרות / גם בהשגות רוחניות
ש"ך מניעה ממוותרות

וגם זאת צריכים למודע, שלא לבקש המותרות, הן אהבה ויראה ומענוג וכדומה, רק מה שנוגע לו לעבודת הבורא ברוך הוא, וזולת באהבת ויראת השם ותברך אין שעור ואין ערך. ואף ממוותרות המוחין מנע עצמו, הינו שבהיות אדם בעל מדרגה וכא עד מקום שרואה שאין לו עוד השגה להלן, כי המקום שרואה שאין לו בו עוד השגה - יראה שלא לחשב יותר, כי אותו מקום נקרא עתיק, שהוא נצתק ומבססה וכמוס ממנו ולא נתן לו רשות לחשב יותר, כי הוא נחשב כמו מחשבה זרה, מחמת שרואה שלא נתן לו רשות להשיג יותר והוא חושב בו נקרא מחשבה זרה, והוא מותרות המוחין שלא לחשב יותר, רק מה שרואה שמשגיג ונתן לו רשות. וזהו (ראה חגיגה יא:) שלא נתן רשות לשאל מה למעלה וכו', רק עד מקום שרואה שיש לו השגה ב"ג תקוני דיקנא - הישה לו לחשב, ולא ביותר שמבדל ממנו, חלילה לו לשאל מה למעלה.

הרמז בפסוק

וזהו פרוש הפסוק 'איש כי ימרט ראשו' - הינו שימרט שערותיו, הנה השערות העליונות, הוא זקן עליון, כי כל שער יש לו מעין תחתיו הצמח ממנו, כמו שנגמר באיוב (לח כה) 'לשטף תעלה', עין במדרש (וי"ד טו ג) על זה הפסוק, הנה מעינות החכמה. וזהו שערות עליונות, הינו שימרט ממנו המותרות המוחין שלא לחשב למעלה באותו מקום שרואה שלא נתן לו רשות לחשב בו, הוא נקרא מותרות כמו שערות הראש שהמה מותרות, ואינו חושב רק עד אותו מקום שרואה שנתן לו רשות, 'גרם הוא טהור הוא', הינו שפרש רש"י משפנע קרקד כלפי אחוריו, שאינו רואה אותו מקום, הינו שלא נתן לו רשות לראות ולהשיג שם שום דבר כי הוא נצתק וכמוס ממנו כמו אחוריו. 'ואם מפאת פניו ימרט ראשו', פנים נקרא אותו מקום שרואה שנתן

איש כי ימרט ראשו קרח הוא טהור הוא, ואם מפאת פניו ימרט ראשו גבח הוא טהור הוא (יג)

(מ-א)

מאור ושמש

רבי קלונימוס קלמן מקראקא זיע"א

על ידי תקון המדות וזכור הנפש מוסר המסד המסתייר את הקדושה

השם ותברך השתלשל העולמות מעולם אל עולם, מאצילות לבריאה, ומבריאה ליצירה, ומיצירה לעשיה, והשתלשל בן העולמות עד אין ערך ואין שעור עד העולם התחתון הזה. והעולמות אשר השתלשל יותר למטה בצמצום - יותר קדשת אלהותו בלבושים תרים. ויכל דבר ודבר שבעולמות התחתונים נטמן בו קדשת אלהותו, אף הוא בלבושים ומסכים גדולים.

וזאת עלה כף ברצונו הפשוט לברא העולמות כף בהשתלשלות, בכדי להיות בחירה ורצון ושכר וענש, כי בעוד שהאדם מיטיב ורכו ללכת בדרך השם ותברך, אזי המספים ולבושים הגשמיים נופלים, ונתגלה ויחיר ויאיר לאדם קדושת אלהותו ותברך שמו שהיה נטמן בכל דבר ודבר. אבל לזה צריך גיעות רבות, לזכור עצמו ולטהר עצמו בקדושות תרות, להיות מחשבתו תמיד ופה וברורה לעבודת השם ותברך שמו בכל ענינים, בתורה ותפלה ומעשים טובים.

אבל זאת גם בן קשה מאד לברא למדרגה זו שיהיה תמיד לאדם מחשבה ופה וברורה, וזולת שמקדם צריך לתקן השבע מדות, כמו אהבה ויראה התפארות נצחון וכדומה שלא לאהב רק דברים אשר הנה לעבודת הבורא ברוך הוא, וכמו בן היראה ושאר המדות, וכאשר כבר תקן השבע מדות - יוכל אחר כף לברא למדרגה זו שיוכל להיות לו תמיד מחשבה ופה בלי מחשבת פגול, הן לתורה ותפלה ומעשים טובים.

ב' טעמים, א', כּאָשֶׁר הִדְבֵּר צָרִיף אָמוּנָה שִׁיאֲמִין אוֹתוֹ הָאִישׁ בְּיָדָאֵי כּאָשֶׁר הִצְדִּיק מִתְּפִלָּה עֲבוּרוֹ בְּיָדָאֵי מְרַפָּא לוֹ, הִדְבֵּר צָרִיף אָמוּנָה גְדוּלָה וְאִין כָּל הָאָדָם מֵאֲמִין בְּזָה, עַל כֵּן הִצְדִּיק אוֹמֵר לוֹ אֵיזָה רְפוּאָה, וּבְזָה הוּא קָל לְהֵאֲמִין שֶׁהִצְדִּיק יוֹדֵעַ אֵיזָה רְפוּאָה שֶׁצָּרִיף לָזֶה הָאִישׁ. הִב', שְׁלֵא קָטְרָגוֹ הַמְּלֶאכִים אֵיף כָּל כֶּף הַדְּבוּר שֶׁל הִצְדִּיק פֶּעַל, עַל כֵּן אוֹמֵר לוֹ אֵיזָה רְפוּאָה כְּדֵי שְׁלֵא יִבְיֵנו הַמְּלֶאכִים.

וְזָה פְּרוּשׁ הַפְּסוּק שֶׁאָמַר אֵלָיו אֲלִישַׁע 'הֲלוֹף וְרַחֲמֵת שְׁבַע פְּעָמִים'. וְיִקְצֹף הִנֵּה אֲמַרְתִּי וְכוּ' וְעַמַּד וְקָרָא בְּשֵׁם אֱלֹהֵיו' – פְּרוּשׁ, כִּי הִנֵּה אֲמַרְתִּי שִׁיתְּפַלֵּל בְּעֵדֵי וְאֶרְפָּא, וְהוּא דְבַר רְפוּאָה אוֹמֵר לִי. 'הָלֵא טוֹב אָמְנָה'. וְיֵיאַמְרוּ לוֹ עֲבָדָיו דְּבַר גְּדוּלָה הוּא אֲשֶׁר הִנְבִּיא דְבַר אֲלִיף' לֵאמֹר תִּרְפָּא, 'הָלֵא תַעֲשֶׂה וְאַף כִּי אָמַר אֲלִיף רַחֵץ וְטַהֵר', לֹא שֶׁזָּה הֶעֱקַר, אֲלֵא הֶעֱקַר הוּא שֶׁאָמַר אֲלִיף 'טַהֵר', וּמֵה שֶׁאָמַר אֲלִיף 'וְרַחֲמֵת' הוּא כְּדֵי שֶׁתֵּאֲמִין, וְהִבְנֵן:

לוֹ רְשׁוּת לְהַשִּׁיג בִּי"ג תְּקוּנֵי דִיקְנָא, 'גִּבְחַ הוּא', 'גִּבְחַ' גִּימְטְרִיא י"ג תְּקוּנֵי דִיקְנָא כִּנ"ל, 'טְהוּר הוּא', וְהִבְנֵן:

הַפְּטָרָה

וַיִּשְׁלַח אֵלָיו אֲלִישַׁע מֶלֶאךָ לֵאמֹר הֲלוֹף וְרַחֲמֵת שְׁבַע פְּעָמִים בִּיְרֵדוֹ וְכוּ', אָבִי דְבַר גְּדוּלָה הִנְבִּיא דְבַר אֲלִיף הֲלוֹא תַעֲשֶׂה וְאַף כִּי אָמַר אֲלִיף רַחֵץ וְטַהֵר (מִלְכִים ב' ה' י"ד)

נְטַע שַׁעֲשׂוּעִים

רַבִּי נְטַע מִחֶעֱלֵם זִיע"א

הִצְדִּיק תּוֹלָה אֵת 'שׁוּעַת הָאָדָם בְּרַפּוּאָה כְּדֵי שִׁיאֲמִין בּוֹ הָאָדָם וְכוּ כְּדֵי לְהַסְתִּיר זֹאת מִהַמְּלֶאכִים

בְּאַמְתָּא כּאָשֶׁר בָּא הָאָדָם אֶל הִצְדִּיק לְרַפּוּאוֹת אוֹתוֹ מִחֲלִיו וְהִצְדִּיק מִתְּפַלֵּל עֲבוּרוֹ לְהַבּוּרָא וְתִבְרָךְ, בְּיָדָאֵי יָקִים אוֹתוֹ מִחֲלִיו, אֵף מֵה שֶׁהִצְדִּיק אוֹמֵר לוֹ אֵיזָה רְפוּאָה, הוּא מִחֲמַת

פְּרִשְׁתִּי מִצָּרַע

וְעִנְיָנִים הַמְּרַחֲיִבִים לְבוֹ שֶׁל אָדָם וּמְשַׁמְחִים אוֹתוֹ. וְהִנֵּה בָּבֵא נִגַע צָרַעַת עַל הָאָדָם, יָכַל אָדָם לֹאמֹר כִּי חֲלִי טַבְעִי הוּא אֲשֶׁר יִקְרָה לְהָאָדָם, וּבְכֹאמֵר לוֹ כִּי הוּא זֶה בְּשִׁבִיל לְשׁוֹן הָרַע לֹא יֵאֲמִין וְלֹא יִצְדִּיק הַדְּבָרִים.

לָזֶה נִתְחַכֵּם אֶל עֲלִיוֹן וְצִוָּה שִׁיִּסְגֵּר הַמִּצְרָע, 'בְּדָד יֵשֵׁב וּבְגִדָיו יִהְיוּ פְּרוּמִים וְרֵאשׁוֹ יִהְיֶה פְּרוּעַ וְעַל שֵׁפֶם יַעֲטֶה', וּדְבָרִים אֵלּוּ הֵם כְּפִי הַטַּבְעִי נְגִדִים לְרַפּוּאוֹת סִבַּת הַנִּגַּע וְאֶדְרָבָה יוֹלִידוֹ הַנִּגַּע מִחֲדָשׁ. וְכֹאשֶׁר יִרְאֶה הָאָדָם שֶׁהִגֵּם שַׁעֲשֶׂה דְבָרִים אֵלּוּ שֶׁהֵם נְגִדִים, אֵף עַל פִּי כֵן עַל דִּי שֶׁהִרְהוֹר תְּשׁוּבָה וְהִתְוֹדָה חֲטָאוֹ כִּי

זֹאת תְּהִיָה תּוֹרַת הַמִּצְרָע בְּיוֹם טְהוּרָתוֹ וְהוּבָא אֶל הַכֹּהֵן (י"ד ב')

אוֹר הַחַיִּים

רַבִּי חַיִּים בֶּן עֶטֶר זִיע"א

רְפוּאוֹת הַמִּצְרָע עַל דִּי בְּדִידוֹת וְעֲצָבוֹת שֶׁלְּפִי הַטַּבְעִי גוֹרְמוֹת לִנְגַע, וּמִכָּאן הוֹכֵחָה שֶׁהַצָּרַעַת אֵינְנָה דְבַר טַבְעִי

לְהִיּוֹת שֶׁהַצָּרַעַת כְּפִי הַטַּבְעִי תְּכוּנָתוֹ תִּתְהַוֶּה מִעֲפָשׂוֹת וְזֵהוּם הַגּוֹף וְתִגְבֻרַת הַמְּרָה אֲשֶׁר תִּתְגַּבֵּר בְּאָדָם וְעוֹשֶׂה רָשָׁם בְּכִשְׁרוֹ, וְדָבָר זֶה יִסּוּכְבְּנוֹ הַעֲצָבוֹן וְצָרַת הַלֵּב וְשִׁמְמוֹן הַשִּׁכְלָל, וְהַרְפוּאָה הַטַּבְעִית לָזֶה הִיא הַרְחֻקוֹת הַעֲצָבוֹן,

ביום טהרתו והובא אל הכהן (יד ב)

אף פרי תבואה

רבי צבי הירש מליסקא זיע"א

רמז שהמדבר לשון הרע זקיתיו עוקרים לרעהו ולא נותר לו זקיות משל עצמו

הגה ידוע מדברי חובת הלבבות ז"ל שפכה בגי אדם שיבואו ליום הדין יהיו מראים להם זקיות אשר יאמרו עליהם שמעולם לא עשו מצוה זו, ויאמרו להם שאלו עשו אותן האנשים אשר דברו עליכם רעות ולשון הרע, ונלקח מהם הזקיות ונתנו לכם. וכן גם בן להפך, יראו כמה בני אדם עברות אשר מעולם לא עברו על זה, והם גם בן עברות של אחרים אשר דברו הם עליהם לשון הרע, ונחשב להם כאלו אתם עשיתם זאת, עין שם. והנה לפי זה לבעל הלשון הרע לא ישאר שום זקיות מעצמו ומכרח להיות גזון מן החסד, וזה 'ביום טהרתו והובא אל הכהן' שהוא גם בן אחרו במדת החסד:

ויצא הכהן אל מחוץ למחנה וראה הכהן והנה נרפא ונגע הצרעת מן הצרוע (יד א)

תבואת שלמה

רבי שלמה מרדוקסק זיע"א

מעשה ברבי טרפון שהחשיף לו ולו חוץ לעיר - הוצרך להעלות הניצוצות שמחוץ לקדושה

ובאר על פי מה שאמרו במסכת ערובין (מה). מעשה ברבי טרפון שהלך בדגרו וחסכה לו ולן חוץ לעיר וכו' ודרש כל היום פלו. פי 'מה' מצעדי גבר כוננו ודרכו יחפץ' (תהלים לו כג), כי לא לחנם נשאר רבי טרפון חוץ לעיר כל הלילה. פי הגה ידוע מהאר"י ז"ל כי אין קץ ואין שיעור לנשמות וניצוצין קדישין המפזרים בעולם בדומם צומח חי. והנה כאשר רבי טרפון לן חוץ לעיר, העלה עמו ניצוצות

בעונו אשר פשט לשונו גלה הנגע את עינו, וישוב מחטאתו ויטהר לשונו ויראה כי הפך הנגע את עינו, בזה ידע ויוכיח הוכחה ברורה שלא בא לו הנגע אלא לצד שדבר לשון הרע. והוא אמרו 'זאת תהיה תורת' מוציא שם רע, והפכת הדבר והוכחתו 'ביום טהרתו' - שהגם שעשה דברים נגדיים לחוליו כנזכר, אף על פי כן נטהר, בזה ידע כי תורת לשונו הרע הוא זה ולא מקרה הטבעי כחושבי מחשבות און, וישמר פיו ולשונו. והוא מה שגמר אמר (פסוק א) 'נרפא נגע הצרעת מן הצרוע', פרוש 'מן הצרוע' באה רפואתו ששם נרפא לו:

דברי יואל

רבי יואל מסאטמר זיע"א

על האדם לעשות הויה וקיום לתורתו גם מחוץ לכתלי בית המדרש

עקר תכלית התורה היא, אם גם בביתו הוא מתנהג על פיה בכל דרכיו ומעשיו, כי רק באפן זה יש קיום והויה לתורה שלמד בבית המדרש, מה שאין בן אם בצאתו מחוץ לכתלי בית המדרש אינו מתנהג על פי ההלכה, אזי הורדה היא לקדשת בית המדרש, שהרי אין קיום לתורה זו.

ונה רמזו בדברי הפתוב. 'זאת תהיה תורת המצרע' - הוא האדם המנגע בתחילתו הנפש, 'ביום טהרתו' - שהוא בא לטהר ולעשות תשובה, תנאי הוא הדבר, 'תהיה' - בתהוותה תהא, כלומר שיעשה הויה וקיום לתורתו על ידי שיתנהג בביתו ובכל מקום בוואו על פי התורה שלמד. כלל לא דמילתא, צריכים להיות מקשרים בתורה שלומדים בבית המדרש, ועל ידי כך ממשיכים קדשת בית המדרש על ההתנהגות מחוץ לכתלי בית המדרש:

במדבר (תנחומא א) מה תקנתו ויתרפא ישפיל עצמו מגאותו כחולעת וכאזוב, והובא ברש"י, עין שם. העצה שיקח למטהר שני צפרים ועץ אָרו ואזוב, גבוה ונמוך, שישפיל דעתו מגאות הרוח, כדי שיוכל [הכהן שהוא הצדיק] להעלותו.

דשמעתי בשם מורי זלה"ה משל, אדם גבוה קומה מאד עמד נגד וריחת השמש, שזרקה והקדרה חמה עליו ממש, וחסם אחד ראה מרחוק גדל חמימות אדם גדול הנ"ל שלא מצא תרופה לנפשו להקר במים קרים על נפשו העיפה, מה עשה, בא וישב כנגדו ולקח כלי של מים לעצמו ושטה כל פעם, כדי שיראה ממנו וכן יעשה, רק שזה עם הפלי מים היה קצר קומה, וזה היה קומתו גבוה והיה צריך להרפין ראשו ולהשפיל קומתו כדי שיקח מעט מים לצמאו, ולא רצה להכניע עצמו שיקח ממנו מים, מחמת גסות רוחו וגובה קומתו, כאלו נצרך לזולתו. וזה החכם הבין זה, ולא מצא תרופה לו כדי שיקח ממנו מעט מים, עד שהכרח לזרק מעט מים למעלה נגד פני האיש הנ"ל, אולי יקח בפיו מעט מים לצמאו, והוא דחק שפתיו זה בזה, שלא יכנס בפיו מעט מים מזולתו, שאין זה כבודו, וחרזו ונפלו המים לתוף פי הזרק, מה שאין פן זה שלא רצה לקבל עד שמת בצמא.

והקשיף זה נגד עיר גדולה של חכמים וסופרים שלא רצו לשמוע ולקבל חכמה ומוסר איך ינהגו בדרך ה', עד שנסתלק מהם ומהדור, ונשאר דור תום, והכי נמי דקתיב (ישעיה נה א) 'שמעו אלי ותחי נפשכם וגו'', שהוא רפואה לכל הגוף והנשמה, לשמוע ולקבל מוסר מן החכמים, שהם רופאי הנפשיות כמו שכתב הרמב"ם (דעות פ"ב ה"א), ומי שלא ירצה לשמוע מוסר עליהם נאמר (משלי א ז) 'חכמה ומוסר אילים בוד', עד כאן לשונו. והנגע שבא עבור גסות רוחו

הקדושות שהיו במקום שהוא, והם שפיעו אותו לרש, לכן רבי טרפון היה עמהם כל השבת שהוא, פי לו נכון להעלותם, כי רבי טרפון היה כהן, כדאייתא במגרא(קידושין עא. וברש"י ד"ה אחר).

וזה הרמזו בשמו טרפו"ן, שהעלה את הטר"ף, הם הרפ"ח ניצוצין, לנו"ן, ולכך נשאר לו חוץ לעיר כדי להעלותם. וכן נאמר בבני אהרן וישאם בכתבתם אל מחוץ למחנה' (ויקרא י ה), פי השני הקדושים הללו יעלו עמהם כל הנפשות הנדחים אשר 'מחוץ למחנה'.

המצרע מצוי 'חוץ למחנה' היינו שתורתו מסורה לקלפות, והכהן יוצא אליו להכניסו לקדושה

ולן בכאן, הגה המצרע הגה היה מחוץ למחנה, פחת הסטרא אחרא והטמאה והוא וכל תורתו ולמודו, ולא היה יכול לעלות למעלה, ולכך יוצא הכהן אליו אל מחוץ למחנה להעלותו עם כל תורתו. ואז נאמר 'זאת תהיה תורת המצרע', כי נתגלית תורתו 'ביום טהרתו' כמו שכתוב 'והעמידו הכהן לפני ה'". וזה שכתוב 'והעמיד הכהן את האיש המטהר ואתם לפני ה'', ו'אותם' פרוש אותיות הלמוד שלו, כנ"ל. וזה גם כן 'נרפא ונגע הצרעת מן הצרוע', רצה לומר על ידי המצרע הגה שגרם לכהן לצאת אליו ולהעלות הניצוצין קדישין ממילא יבוא רפואה וטובה להיות נרפא מאליו:

וצוה הכהן ולקח למטהר שתי צפרים חיות טהרות ועץ ארו ושני חולעת ואזוב (יד ד)

צבנת פגנח

רבי יעקב יוסף מפולנאה זיע"א

עץ ארו ואזוב רמז שתקנת המצורע להשפיל גאותו ואז ביכלת הצדיק להעלותו / משל מהבעל שם טוב על אדם גבה קומה שצמא למים ולא אבה להשפיל עצמו לקבל מים מזולתו

נראה חס ושלום יתרו. גם אומרו 'בבית ארץ אחזתכם', תורה ליה למימר בכתובים.

וּנְרָאָה שְׁעָרָה הַטַּעַם בַּעֲבוּר צְרוּת עֵין, כְּמוֹ שְׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ו'ל (יומא יא:) בְּפִסּוּק 'וְכֵן אָשֶׁר לוֹ הַבֵּית' שִׁיחַד בֵּיתוֹ לוֹ לַעֲצֹמוֹ וְלֹא הָיָה מִהֵנָּה מִמֵּנוֹ לְאַחֲרִים, כִּי בַּעֲבוּר זֶה נִתֵּן ה' לְאַחֲזָה בֵּית מְלֹא כָּל טוֹב, לְנִסּוֹתוֹ אִם יֵיטִיב מִבֵּיתוֹ גַּם לְאַחֲרִים, וְכָל מֵה שְׁאָדָם נוֹתֵן לְאַחֲרִים לֹא מִשְׁלוֹ הוּא נוֹתֵן כִּי אִם מִשְׁלֵחַן גְּבוּהָ קָא זְכִי לִיָּה. לְכֵן אָמַר 'כִּי תְבֹאוּ אֶל אֶרֶץ כְּנָעַן אֲשֶׁר אָנִי נוֹתֵן לָכֶם לְאַחֲזָה, כִּי לֹא בְּחַרְבָם יִרְשׁוּ אֶרֶץ, וְאִין מְקוֹם לְצַרֵּי עֵין לוֹמַר 'כִּחֵי וְעַצְמָם יָדֵי עֲשֵׂה לִי אֶת הַחֵלֶל הַזֶּה' (דברים ה ט), שֶׁה' נוֹתֵן לָךְ כֹּחַ וְאַחֲזָה, וְדִין הוּא שִׁתְּתֵנוּ מִשְׁלוֹ לַעֲנֵי עֲמוֹ. וְאִם תִּהְיֶה מְצַרֵּי עֵין הַמִּיחְסִים לְאַחֲזָה אֶל עַצְמָם, אִזּוֹ וְנִתְתִּי נֶגַע צְרַעַת בְּבֵית אֶרֶץ אַחֲזַתְכֶם, וְרֹצֵה לוֹמַר בְּמִקּוֹם שְׂאֵתָם מִיחְסִים הָאֲחֲזָה לָכֶם:

זאת התורה לכל נגע הצרעת ולנתק וגו' ולשאת ולספחת ולבשרת (יד נד-נד)

מחשורף הלבן

רבי יעקב אייכציץ זי"ע א"

על ידי לימוד התורה תתבטל עול הגלות האחרונה הנקראת 'נגע צרעת' כנגד אדם וישמעאל

'נֶגַע צְרַעַת' רֵאשִׁי תְבוֹת וְסוֹפֵי תְבוֹת דְּשִׁנְיָהֶם, דְּהִינּוּ נ"ע מִנְגַע וְצ"ת מְצַרַעַת עִם הַכּוֹלֵל גִּימַטְרִיא 'תוֹרָה', וְהֵנָּה מֵה שֶׁנֶּשְׂאָר מֵאוֹתִיּוֹת נֶגַע צְרַעַת הֵם אוֹתִיּוֹת 'גְּרַע', לוֹמַר דְּעַל יָדֵי עֶסֶק הַתּוֹרָה יִהְיֶה נִגְרַע, שִׁתְּבַטֵּל עַל הַגְּלוּת, לְרִמּוֹ מֵה שְׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרֵנָם לְכַרְכָּה (כ"ב ח) דְּכֻשְׁבִּיבוּ יִשְׂרָאֵל בְּעֶסֶק הַתּוֹרָה זוֹ הִיא סִבַּת גְּאֻלָּתָם, שְׁנֶאֱמַר (הושע ח ט) 'אִם [כִּי] יִתְּנוּ בְּגוֹיִם עִתָּה אֲקַבְּצֵם'. וְכַתִּיב עוֹד (ישעיה א כז) 'צִיּוֹן בְּמַשְׁפַּט תִּפְדֶּה וְשִׁבְיָהּ בְּצַדִּיקָה' דְּהַתּוֹרָה נִקְרָאת

בארץ שלא קבל מוסר, עתה ישפיל עצמו כאזוב ויקבל מוסר, ומזה רפואתו וטהרת המצרע, והבן:

דברי יחזקאל

רבי יחזקאל משינאוהו זי"ע א"

הצדיק מסוּע לבעל התשובה להטהר / 'צפור החיה' רמז לתפלה 'צפור השחוט' רמז לתורה

'ש' לוֹמַר בְּרִמּוֹ, ד'כֵּהֵן' מְרִמּוֹ לְצַדִּיק, וְהַמְטָהֵר' מְרִמּוֹ לְבַעַל תְּשׁוּבָה, וְהִינּוּ וְצוּה' הַצַּדִּיק וְלִקְח' לְבַעַל תְּשׁוּבָה, 'שְׁתֵּי צְפָרִים חֵיוֹת טְהוֹרוֹת', אַחַת נִקְרָא 'צְפוֹר הַחֵיה' וְאַחַת נִקְרָא 'צְפוֹר הַשְּׁחוּטָה' כְּמִבְּאֵר לְהֵלֵן בְּתוֹכֵם שְׂאֵתֵר זֶה, וְרִמּוֹ עַל תּוֹרָה וְתַפְלָה, דְּתוֹרָה נְרִמּוֹ בְּצְפוֹר הַשְּׁחוּטָה כְּמִאֲמָרָם ו'ל (ברכות גט:) 'זֹאת הַתּוֹרָה אֲדָם כִּי יָמוּת בְּאֵהֶל' (במדבר יט יד), אִין הַתּוֹרָה מְחַקְנֵמַת אֶלֶּא כְּמִי שְׂמֵמִית אֶת עַצְמוֹ עָלֶיהָ. וְתַפְלָה נְרִמּוֹ בְּצְפוֹר הַחֵיה, דְּעַל יָדֵי תַפְלָה מוֹשְׁכִין חֵיוֹת, הִינּוּ שְׂמוֹסֵר כָּל חֵיוֹתוֹ לְהַבּוֹרָא בְּרוּף הוּא בְּדַבּוּרֵי תַפְלָה וְנִמְשָׁף לוֹ חֵיוֹת חַיִּים, כְּמִבְּאֵר בְּסַפְרֵים הַקְּדוּשִׁים. וְהַבְּעַל תְּשׁוּבָה צְרִיף לְקִים תּוֹרָה וְתַפְלָה בְּשִׁלְמוֹת, וְהַצַּדִּיק מְסִיעוֹ לָזֶה, וְעַל יָדֵי זֶה נִמְשָׁף לוֹ רוּחַ טְהוֹרָה:

כי תבאו אל ארץ כנען אשר אני נתן לכם לאחזה ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחזתכם (יד לד)

חומת אגף

רבי חיים יוסף דוד אזולאי זי"ע א"

ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחזתכם / אם תיחסו האחיזה בנחלה לעצמכם ולא תזכרו שמה' נתן לכם זאת

'ש' להעיר אמאי בנגעו פתים קפיד לומר 'ארץ כנען'. ותו, 'אשר אני נתן לכם לאחזה'

ברבים, כגון הלכות זיבה ונגעים נדה ויולקת, אמר הקדוש ברוך הוא הרי הן ערבות עלי, שנאמר (מלאכי ג ד) 'וערבה לה' כימי עולם וגו'.

דהתורה מרמזת לנו בהלכות אלו על ימי החרפן שאנחנו שריון בארץ נכריה, ובפרט על ימים הנמוכים שבשנה, כמו קטנות שבספירה, וימי תמוז ואב טבת ושקט. וזה פירוש הפסוק, 'ואשה' – היא הפקטת ישראל, 'כי יזוב זוב דמה' – הינו הפרישות והתרחקות מאלוהיך ועוריה, 'בלא עת' – רומז על החרפן שלעת עתה שכלו כל הקצין ואין אתנו יודע עד מה, וזה נקרא 'בלא עת', שרקע נעלם ונסתר מעין כל חוזה.

אריכות הגלות בלא ידיעת זמן הסוף כפי שלעמית זאת תהיה אף שמחת הגאולה ללא קץ

והנה נראה לכאורה על פי סברא שלכן ארף זמן החרפן בלא נודע הסוף כפי שתהיה הגאולה העתידה גאלה ושמחה לעמיתה בלי ערף וכלי קץ, וכמו שפיתחו החוקרים כי כל מה שהולך שזהו במעי אמו בעבור יותר הוא בריא יותר בלחוו. וכן כל החרפן שהם כדמות עבור, וכדאיטא במדרש (מדרש ההלים קיד ו) במצרים היו ישראל כעבד במעי אמו, כנודע ליודעי חן, לכן כל השוים לעת עתה, ואנחנו מחכים לאור יום יום ואין מגיד לנו, זה מחסדי הבורא. כי לפי ערף כבוד החרפן וצערינו תגדל השמחה כפלי כפלים עד אין סוף ואין קץ.

בעת הבריאה היה גלוי לפני הקדוש ברוך הוא החורבן והגלות ובכל זאת לא היתה שמחה לפניו כיום שנקראו שמים בארץ

והגם שיש לנו צער, בפרט בימים הנמוכים הנ"ל, עם כל זה יש לנו לשמח בשעת התורה והעבודה, כי בודאי כל זה היה גלוי וידוע לפני בורא כל ברנע שבא עולמו שהביט מראשיתו עד אחריתו, ואף על פי כן לא היה

משפט וצדקה, ועוד משפט צדקה עם הכלל גימטריא זו התורה, דעל ידי עסק התורה באה הגאולה.

זהו פונת הפסוק זאת התורה לכל נגע הצרעת ולנתק, דהינו עסק התורה הוא המועיל לנגע הצרעת שהיא הגלות הזאת האחרונה שנקראת נגע צרעת כנגד אדם וישמעאל. עסק התורה הוא המנתק מוסרותיהם ועבותיהם מעלינו, וזהו 'ולנתק', לשון 'נתקה את מוסרותימו' (תהלים ב ג), וזהו שאנו אומרים בתפלה 'ובא לציון גואל ולשבי פשע ביעקב נאם ה' (ישעיה נט כ), ומפרש אגיל השעם, תדע זאת בראייתו איתם גואל, הוא בשביל 'ואני באת בריתי אתם אמר ה' רוחי אשר עליך ודברי אשר שמתי בפיך לא ימושו מפיד' (שם פסוק כא), דהינו כשתהיו עוסקים בתורה זו היא הסבה שיבוא לציון גואל. זה רצון שיקרב ביאת משיחנו למען שמו הגדול במהרה בזמנו, אמן, כן יהי רצון:

ואשה כי יזוב זוב דמה ימים רבים בלא עת נדחה (טו כה)

עבודת ישראל

רבי ישראל מקוניניץ זיע"א

הלכות אלו הנראות שחורות וכעורות ובכל זאת ערבות לפני הקדוש ברוך הוא רמז על ימי החרפן והקטנות, כגון ימי הספירה

במדרש (ויקרא א) 'קנצותיו תלתלים' וכו' (שיר השירים ה יא), אלו קוצי האותיות וכו', במי הן מתקיימות, 'שחורות כעורב' במי שמשחיר ומעריב בהן. רב שמואל בר יצחק פתר קרא בפירושיותה של תורה, 'שחורות כעורב', אף על פי שנראות כאלו הן כעורות ושחורות לאומן

הזמנים וכל הקטנות, חכם לכשריצה יתפך הכל לישועות וטובות ונתמות:

ספירת העמר

קדושת לוי

רבי לוי יצחק מברדיטשוב זי"ע א

יש לספור ספירת העומר באהבה ויראה ולהתדבק בשמחה במדות

יש לאדם בימי הספירה להתבודד ולעבוד את ה' אלהינו, כיון שבאלו הימים נמשכים אלו המדות הישרים לעמו בית ישראל, ובכרטי בעת הספירה יש לאדם לשמוח ולדבק את עצמו באלו המדות ישרים, כיון שאדם תפץ שמדות ישרים ימשוף בו, אהבה ויראת הבורא ימשוף בו, כמאמר חכמינו ז"ל (מכות י:) בדרך שאדם רוצה לילך מוליכין אותו.

והנה בפיסת הנה התגלות והתעוררות של מדות ישרים והשכליות מהבורא ברוך הוא, ובספירה הוא התעוררות שלנו שאנחנו תפצים בזה התעוררות העליון מה שנתגלה בפיסת, ממילא נתוסף מלמעלה יותר הארה והנדבכות בזה החפץ והרצון שאנחנו תפצים.

יש לספור ספירת העמר באהבה ויראה, וכן בימי הספירה להיות מוכנים ורוצים בזה השפע. וזהו וספרתם לכם, לכם דייקא, כלומר הפעלה שאתם מעוררים עצמכם לאלו המדות בספירה זהו בכם, כי בפיסת הנה התעוררות העליון ובספירה אנחנו רוצים לזה התעוררות, וזהו לכם. ונמשוף לנו מלמעלה בימי הספירה מה שנתמשוף ביותר הנדבכות וביחוד הארה

(פרשת אמור):

שמחה לפני הקדוש ברוך הוא כיום שנקראו בו השמים והארץ קדימתא במדרש (ראה מגילה י:). והגם שנתן הכל בידי אדם על פי בחירתו, מפל מקום הכל צפוי והרשות נתונה (אבות פ"ג מט"ו), וכמו שכתבתי כבר בענין שנקרא סדר המסדר מאת הבורא והכרח ונתן בו כח להשתנות על פי אפן בתוך אפן לפי מעשה בני ישראל, ואף על פי כן הכל גלוי וידוע לפני הצופה ומביט מגדול ועד קטן, וכמו שכתב הרמב"ם (תשובה פ"ה ה"ה) על פסוק (ישעיה נה ח) כי לא מחשבתי מחשבותיכם, שבענין זה נלאו כל הלכות מתקר לרעת זאת ואין מי שישגי סוד הזה וזולתו היודע הכל מעצמותו ברוך הוא.

במי שמשחיר ומעריב עליהו - שיעור את הבורא הן בעת הבהירות והן בעת החשכות

וזה ראשו בתם פד, שדברי תורה הנחמדים מפד, שרשם מראשו, ואפילו קוצותיו, שהם קוצי אותיות, מלשון קוצים פסוחים (ישעיה לג יב), פרוש הגם שיש בם איזה דברים המרמזים על התרפן וימי קטנות אשר הם בקוצים לנו והם כלולים בתורה. ובמי הן מתקיימין, במי שמשחיר ומעריב בהם, רצה לומר לא פארתן שוטים המעבירים ימיהם בהבל, הגם שברצונם לעבוד ה', מפל מקום הם מביטים וצופים ובוחרים לעצמם איזה יום שיעבדו ה' ומתנתנים על איזה יום שלא לעבוד ה' באומנם שאין דעתם צלולה בפרט בימים הנמוכים הנ"ל. ובאלו אינם מתקיימים, רק במי שמשחיר - בשעת הבהירות כמו בשחרית, ומעריב - אפילו בשעת ערבית וחשכות. וכמו שאמר אדמו"ר הנ"ל שהבן מחיב קדם להתחיל לדבר לפני אביו ולעשות כל יכלתו עד שירחם עליו אביו. וכן הדין לענין התפלה ותורה וכל המצות, וג' דברים צריכין חזוק עד שירחם ה' ויגלה אהבתו וקרבתו. ואף על פי שהן שחורות, ערבות עלי, כמו שאיתא במדרש. וכן יהיה עם כל

סדרו של שבת

רבי חיים מצ'רנוביץ זיע"א

'ספירה' מלשון הארה וזכוף, על האדם לטהר ולזכף עצמו בימים אלו בהקנה לחג השבועות

ספירה הוא לשון הארה וזכוף. מה שאנו מצוין לספר ספירת העמר לאו בספירה באמירה בפה בלבד תל'א מילתא, והעקר הוא בלב, לספר ולזכף ולטהר את לבו מכל מיני טמאות והרע והסתר אחרא השולט בו על ידי התאוות החזקות וההוררי הלב, והוא כעין ההקנה שכתבנו (כשרש הראשון ענף א) עין שם, שפאשר יכין עצמו בנקיות וטהרת הלב על ידי שבירת התאוה וכחות היצר הרע אז לפי ערך הכנתו כן תתרבה בו אור הקדשה ושכינת ה' תוכל לשכון בקרבו, אבל אם לא נקה את גופו מקדם משרש תאות הרעות שבו לא תוכל השכינה לשכון בתוכו, כפאשר הארכנו שם.

לכן קדם בא חג הקדוש חג השבועות המעמד לקבלת התורה, ובכל שנה חוזר למציאות הראשון פינדוע ממאמר הקרא 'והימים האלה נזכרים ונעשים' (אסתר ט כח), צריך אדם מישראל לספר שבעה שבועות תמימות, והוא לנקות ולזכף ולטהר ולספר את גופו בהארה נפלאה לצאת מכל שרש הרע והקלפה, בחינת מ"ט שערי טמאה, ועל ידי זה גם שרש חלק נשמתו בבורר ויצא מבחינת הקלפות השולטין עליו, ויהי בהגיע דבר המלך ודתו ביום החמשים לספירה, שאז התגלות אור גדול רב ויקר מבחינת החמשים, שהוא החרות והיובל הגדול, יאיר האורה על שרש חלק נשמתו שצא מתחת ידי רשות הסטרא אחרא ומשם יאיר על נשמתו למטה שבתוף גופו, פי גם גופו נקי ומזכף לקבלת קדשת ה' (שורש השביעי:)

דרך מצוותיה

רבי מנחם מנדל מליובוביץ זיע"א

כל יום מימי הספירה כולל בתוכו את הימים שקדמו לו

יש חמשים שערי בינה, וידוע דשער החמשים כולל כולם, והוא בחינת הכתר, ואינו דבר בפני עצמו, אלא שהוא המקור של מ"ט, כמו שהם למעלה מההתחלקות, ולכן הספירה מ"ט ימים, להמשיך ממנו מתחלה על כל פנים כסדר מעט מעט. ועל פן אומרים 'היום שני ימים', ולא יום שני, מפני שהם המשכה מבחינה שכולל את הכל, על פן אין יום השני נפרד מהראשון, כי מיד בגילוי למטה הרי הוא אחד עם הראשון, וזה פרוש 'היום שני ימים' - כלומר מעתה יש בגלוי שני ימים, ולמחר הרי כאן שלשה פאחד כו', ועל ידי זה ממילא מתגלה בשבועות מקור מקומם הכוללם יחד, וזה סוד 'תספור חמשים יום', אף על פי שסופרים מ"ט, כי הני' הוא המ"ט אלא שהוא הכולל שלהם (מצות העומר וספירה):

מסכת אבות - פרק ב'

רבי אומר איזה דרך ישרה שיבור לו האדם כל שהיא תפארת לעושיה ותפארת לו מן האדם (מ"א)

קדשת לוי

רבי לוי יצחק מברדיטשוב זיע"א

הבורא יתברך מתפאר וימתענג בכרייתו שוכני חמר המקדשים עצמם להתדבק ברוחניות

רבי בא ללמד אותנו דרך טוב הנכון לעבוד את הבורא, דהיינו לאחוז במדת התפארת ולהעלות אותה, דהיינו שעקר מחשבתו של העובד יהיה רק בכדי שיתפאר עמו השם יתברך, דהיינו שהקדוש ברוך הוא מתפאר עם עבודת בניו אשר הם מלבשים בגוף העב והחמר ואף על פי כן נותנים את לבם בכדי

אמרו'ר זלה"ה בעת סעודות שבת קודש פרשת תבא על פסוק (דברים כח כב) 'וירדפוך עד אבדך', רצה לומר שהיגזר הרע אינו יכול לרדף אחריו אלא 'עד אבדך', כלומר כל זמן שיש באדם איזה ישות אז יש אחיזה ליגזר הרע לרדף אחריו, אבל אם הוא אבוד בעיניו וכלא חשוב, אין ממש, אז אינו יכול לרדף אחריו, והבן:

והוי מתחמם כנגד אורן של חכמים והוי זהיר בנחלתן שלא תכנה (מ"י)

עבודת ישראל

רבי ישראל מקו'ניץ זיע"א

גם כשהצדיקים עוסקים בדברי העולם הזה פנימיותם לזהות בשלהבת בנחלת האש יש בו אור שהוא השלהבת אשר הוא נראה לעינים, ויש בו גחלים אשר אינן בוערות, ולפעמים ידמה גם כן שהן עומות מחמת האפר שעליהן, ובאמת יש בהן עוד אש ומקנה, כך הצדיקים יש בהן אור הנראה לעינים שהם בוערין תמיד בתפלתן, ואף כשפוסקין מתפלתם, נשארו כמו גחלת אש, ולפעמים ידמה לעולם שבארו באשר שהוא עוסק עם העולם ומדבר דבורים כדבורי העולם, ובאמת בפנימיותו יש בו אש כמו הגחלת אשר היא מקסה באפר.

ונמצא האדם הפסיל ילמד ממעשה הצדיק לעסק גם כן בדברים בטלים ולדבר דברים בטלים בחשבו להיות גם כן כמוהו, ובאמת אינו כן, כי הצדיק אף שמדבר איזה דבורים, הוא מחמת שאהבת ה' בוערת בו, וצריך להוציא הדבור בפיו. וזה השוטה יעשה גם כן כמוהו וזה הקל, ומעשה הטוב אשר הצדיק עושה שלומד ומתפלל זה לא ילמד.

לזה אמר 'והוי מתחמם כנגד אורן של חכמים', 'כנגד אורן' רצה לומר הוא האור הנראה לעינים, לכל מה שהצדיק לומד ומתפלל ולבו

להפשיט את הגשמיות ולהלביש את עצמו ברוחניות ובקדשת הבורא כפיככול וכן הוא מתפאר עמנו כפיככול.

וזהו 'כל שתפארת לעושיה' – דהיינו שהקדוש ברוך הוא הוא עשנו מתפאר עמנו. וגילה לנו רבי כמה הוא ההתפארות. ועל זה אמר אחר כך, 'ותפארת לו מן האדם', ובה מביע תענוג גדול להבורא ברוך הוא. ואז הקדוש ברוך הוא נקרא כפיככול בכחיתת מקבל על קבלת התענוג, כמו שכתבתי.

וקמו ששמעתי ממורי ורבי מהו' דב צער ממעזריטש, על פסוק (תהלים קיח כג) 'מאת ה' היתה זאת היא נפלאת בעינינו', כי מלת 'זאת' נקרא על בחינת נוקבא פידוע. והנה כפי שאמרנו לעיל שעקר העבודות היתה רק על סבת התענוג המביע להבורא ברוך הוא, ואז נקרא כפיככול הבורא ברוך הוא בחינת מקבל. וזהו 'מאת ה' היתה זאת', דהיינו שהקדוש ברוך הוא כפיככול היתה בבחינת נוקבא, בחינת 'זאת', 'הוא נפלאת בעינינו', פרוש הוא פלא מאד בעינינו:

דע מה למעלה ממך (מ"א)

זקן ביתו

רבי אליעזר צבי מקורנא זיע"א

כשהאדם הוא בעונה ובאין ממש הוא סגולה להנצל מהיגזר

נותן לך התנא עוד עצה אחת שיכול אדם להנצל עצמו מפתיות היצר, היינו שידע אדם שהוא מ"ה וכלא חשוב, אין ממש לפני יוצר בראשית, בלי שום ישות כלל, ומדה זו היא 'למעלה ממך', החמר הגשם שלך, והוא בתשיבות גדול לפני יוצר בראשית, כמו שמשבח הכתוב למשה רבנו 'והאיש משה עניו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה' (במדבר יב ג), אז כשתדבק במדה זו תנצל עצמך גם כן מצד היצר. וכיוצא בו. ששמעתי מפיו הקדוש של

דָּרָךְ שְׁאָמְרוּ (סוכה כא): שיחת חלין של תלמידי חכמים צריכין למוד, רצה לומר אפילו בשיחת חלין שלֵהֶן הם מִתְּהַדְּרִים בְּזֵה יְהוּדִים גְּדוּלִים וְעִמּוּקִים וּמְתַקְנִים בְּהֵם עוֹלָמוֹת עֲלִיוֹנִים, וְאִם בֶּן אִיף אֵתָּה יְכוּל לְלַמֵּד מֵהֶם זֶה הַדְּבָר לַעֲשׂוֹת כְּמַעֲשֵׂיהֶם, בַּךְ לְמַד מֵהֶם הָאוֹר שְׁלֵהֶם. הוּא הַתּוֹרָה וְהַתְּפִלָּה כְּמוֹ שֶׁהֵם מִתְּפַלְּלִים וְאֵז יִיטֵב לָךְ:

בוער תמיד לעבודת השם יתברך זאת תלמוד מננו. 'והוי זהיר בגנחלתן שלא תפנה' רצה לומר זאת המעשה שהצדיק עושה לפעמים בצרכי עולם, לא תלמוד מננו, כי הוא כמו גנחלת אשר אין האור נראה בו מבחוץ רק מבפנים ויוכל להיות שיתלהב האור מבפנים ויצא לחוץ.

ואמר וְכַל דְּבַרְהֶם גְּנַחְלֵי אִשׁ', הוּא עַל

סיפורי החסידות

בעיר המילניק התגורר אדם רע בליעל, מלשין ומוסר שהציק מאד ליהודים הגרים שם. קהל עדת החסידים שהתגוררו בעיר לא יכלו לסבל מהצוקותיו ומפגיעותיו הרעות. בשל כך החליטו החסידים שבעיר לנסע אל רבם מרן ה'חזוה' מולבלין זי"ע, ולהגיש לו "קוויטל" בה כתבו על ה'מוסר' הנה שמונת, וכך הם יפסיקו לסבל מננו.

כאשר הגיעו ללובלין אל ה'חזוה', הגישו לפניו את הפתקא. ואולם, ברגע בו החל ה'חזוה' מולבלין לקרוא את הפתקא, התפלא עליהם מאד ואמר להם: "מה תרצו מהאיש הזה? הלא פניו מאירים ככה העומד על גבי המזבח ומקריב קרבנות?"

החסידים לא הבינו את פונת רבם, ואז הוסיפו ואמרו לרבי גם בדברים שבעל-פה, כי האיש הזה הוא מוסר ומלשין ומציק להם השכם והערב, וכי מצוה להתפלל עליו אל השי"ת שמיית אותו פדי שבני העיר יפסיקו לסבל מננו. נטל ה'חזוה' מולבלין בשנית את הקוויטל, ושוב קרא בו את שם המוסר ואת שם אמו, ושוב חזר ואמר: "פניו מאירים כשמש וכיהלום, והוא דומה ככה העומד על גבי המזבח ומקריב קרבנות". אצל החסידים היה הדבר כפליאה.

פעבר כמה ימים כאשר אמרו החסידים הללו לשוב לביתם, החליטו לשוב קדם ולהקנס

"ויביום השמיני ימול בשר ערלתו" (יה ג)
מגיל צעיר ביותר למד הרה"ק רבי משה ליב מסאסוב זי"ע את מלאכת המילה, עד שלמים נודע כמנהל מוהלה, ויהודים רבים הזמינו אותו כדי למול את בניהם. מעולם לא דחה פני איש, ולכל ברית מילה אליו הזמינו אותו בתור מוהלה מוהלה היה מגיע כדי למול את הילד, אפילו באם הדבר היה פרוץ במקורות נפש של ממש. לפעמים היה נוסע מרחקים עצומים כדי לקיים את מצות המילה, משום ששום דבר לא עמד בדרכו למכשול נגד מצוה רבתו זו.

יעד כדי כך הגיעו הדברים, עד שפעמים רבות, שבת בשבתות או בימים טובים מחוץ לביתו, פיון שנסע למול ילד יהודי בעירה מרחקת, ולא הספיק לשוב לביתו קדם התקדש השבת או החג. באחת השנים, הזמן למול ילד יהודי בעצומו של חג הפסח, וכיון שידע כי לא יוכל להיות בביתו בהג עקב המצוה, נטל עמו את כל בני ביתו ואת כל המצרכים של החג, ונסע עד לעירה המרחקת מרחק רב ביותר מביתו, כיון שלגדל חביבות המצוה ותר על שביתתו בהג הפסח בביתו בסאסוב, העקר כדי למול ילד יהודי בביתו של אברהם אבינו ע"ה.

(קהל צדיקים)

העניין'ל להפסיק להתפלל ולשיר לפני העמוד בקול גדול, שכן הדבר עלול להביא לידי סכנת חיים, השיב ה'שר שלום' ואמר: "כיצד יכול אני להורות לרבי הענין להפסיק להתפלל לפני העמוד, והרי מלאכים ושופרים משתוקקים לתפלותיו ולנגונו? משהו פן אינני יכול לומר לו להפסיק. ובדבר בריאותו, אל תדאגו, הוא יהיה בריא".

פער זמן מה נסע הרה"ק ה'שר שלום' זי"ע לסטרעליסק, לשבת שבת במחצתו של הרה"ק רבי אורי, ה'שרף" זי"ע, ונטל עמו את חתנו הרה"ק רבי חנוך הענין. ומן הידוע, כי דרכו של ה'שרף' מסטרעליסק היתה, לשפף בליל שבת את כל הכלי עם המלח והפלפלין לתוף מאכלו, ואת השירים הללו היה נותן לאנשים ברום המעלה, וכאשר אלו קבלו את המאכל החריו הנה, הצרכו לאכלו עד גמירא.

שפף ה'שרף' מסטרעליסק את המלח והפלפלין לתוף מאכלו, ונתן זאת להרה"ק רבי הענין מאלעסק שעמד מאחורי כסאו, באמרו לו: "אסור לזלזל באכילת מאכלים אלו. רק אלו ביאו לבריאותך השלמה, כי כמוהם פאכילת קדשים". ואכו, על אף שפמאכל שפנה מסכן מאד לראות, נהג בהם רבי חנוך הענין כבקדשים, והוא אכל את השירים שה'שרף' נתן לו עד גמירא, ומאותו רגע ואילך עבר חלו והבריא לגמרי, ושוב לא ידע חלי על ראותיו עד סוף ימיו.

(לב שמה)

"נגע צרעת פי תהיה באדם והבא אל כהן" (וי ט)
הרה"ק רבי אשר מסטולין זי"ע היה מתרעם על החסידים, על שבבואם אל רבם, הריהם מבליטים את הטוב שבהם ומסתירים מןו את הרע. "אני, אמר הרבי מסטולין, כשהייתי קורא במדרש לפני רבי, הרה"ק רבי שלמה מקרלין זי"ע, הייתי מסתיר מןו את הטוב, כי כלום במקום הקדוש ברוך הוא הוא לתת "שכר וענש?"

אל הרבי, ושוב להגיש לו קויטל עם שמו של האישי, שמא עכשו יצליחו בבקשתם. ואמנם, עתה הצליחו... ברגע בו קרא הרבי מלבלין את הפתקא, מיד קלל אותו ואמר שדין המוסר הוא "מורידין ולא מעלין", ויש להמית אותו. כעת היה הדבר לפליאה יותר גדולה ונשגבה בעיני החסידים. מה היה לפני מספר ימים, ומה קרה עתה פי הרבי בן מקלל אותו ש'מות.

בבאם לעירם נודע להם כי, בפעם הראשונה בה קרא הרבי את הפתקא, באותו יום הכניס המוסר את בנו בבריתו של אברהם אבינו ע"ה, ועל זה אמרו חז"ל שהוא דומה למקריב קרבן על גבי המזבח. ולכן אז היו פניו מאירים. בשל כך ביום זה לא חלה עליו קלה, מה שאין כן לאחר פקוה ימים, ביום בו עזבו את לובלין.

(סיפורי חסידים)

"בכל קדש לא תגע" (וי ז)

שנים רבות היה הרה"ק רבי חנוך הענין מאלעסק זי"ע, חתנו של הרה"ק ה'שר שלום' מבעלי חולה על הראות, אבל על אף זאת לא נמנע מלהתפלל לפני העמוד. פעם אחת התפלל הרה"ק רבי חנוך הענין לפני התבה בקול עצום, ושר את הפייטם בהתלהבות אדירה יותר מהרגיל, וכיון שהיה חולה על הראות החל לרקק דם, עד שהיה בסכנה גדולה. ואולם, הוא לא עזב את התבה והמשיך בתפלה ובשירה.

כששמעה מןו זוגתו הרבנית, נכנסה לבית אמה, א"ח הרה"ק ה'שר שלום' זי"ע, ובקשה ממנה שתלך יחד עמה לאביה הקדוש יתבקש ממנו שיצוה על בעלה להפסיק להתפלל בקול רעש גדול, או לחלופין לבקש ממנו שיפסיק להתאמץ כל כך בתפלתו, שהרי הדבר מביא לידי סכנה גדולה.

נכנסו השתים להרה"ק ה'שר שלום', ושם בקשה הרבנית מבעלה הרבי, כי יצוה על רבי

הבעש"ט הקדוש זי"ע "והוא הניח את ידו הקדושה על לבי, ומאז חם לי". ללמדך, עד כמה ראיה של צדיק (ו'ראוהו תבטו), או שמייעת קולו ואפי' תנועתו בלבד פועלות על האדם.

(קהל צדיקים)

אבל את הרע שבי הייתי מראה לו, שכן צריכים להראות לכהן את הנגעים.

(אור צדיקים)

"והתגלח ואת הנתק לא יגלח" (יג, לג)

חסיד מחסידי אלכסנדר, בא פעם אל רבו הרה"ק הרבי ר' העניף מאלכסנדר זי"ע עם בנו, והתאונן בפני הרבי כי היגד סובל משעול גדול, ואינו יכול לצאת מזה. ועד כדי כך, לפעמים גם יוצא לו דם מגרונו, עד שמרב שעול נראה שפא הראות שלו כבר הולכות להתפרק, וכל הרופאים כבר נואשו מחליו זה.

שמע רבי העניף מאלכסנדר את הדברים ושאל אותו: "האם גר בסביבותי מקום מגורך איזה כמור גוי?" נענה האיש בחיוב. אז אמר לו הרבי בצחות לשונו: "דיין זוהען זאל מעהר נישט הוסען, ס'שטייט דאך 'והתגלח', דער גלח זאל הוסען..." ובבאור הדבר: באידיש פרושה של המילה "היס" הוא שעול, וכמו כן פרושה של המילה "גלח" באידיש היא כמור. כזאת היתה פונתו של רבי העניף לומר בצחות לשונו: שהבן שלך יפסיק להשתעל, שהרי כתוב "והת - גלח" דהינו, שהכמור ישתעל וישתעל, ואלו בנך ינצל ויתרפא לגמרי מהשעול שלו.

ואמנם בן הוה. ברבתו של הרבי מאלכסנדר פעלה את פעלתה ורופאתה, וכבר מאותו יום ואילך נגמל היגד לגמרי מהשעול, ואלו הכמור המקומי נתקף במחלת השעול, מבלי להפסיק.

(הרבי מאלכסנדר)

"וראה אתו פהו" (יג, מג)

נודע היה הסבא קדישא, הרה"ק רבי אריה ליב משפולי זי"ע כבעל התלהבות עצומה. כשבקר בשנת תקנ"ט אצל הרה"ק רבי שניאור זלמן זי"ע, בעל ה'תניא' מחב"ד זצ"ל ספר לו, כי בהיותו בגיל שלש שנים ראה את מרן

"זאת תהיה תורת המצרע" (יז, ב)

דרכו של הרה"ק רבי לוי יצחק מברדיטשוב זי"ע הייתה, ללמד תמיד זכות וסגולות על כלל ישראל, ובשל כך, לא הניח לשום איש מישראל לדבר בגנות הזולת. ועל כך היה אומר זאת תהיה תורת המצרע, תורת המוציא שם רע. והרי יודעים אנו עד כמה לוקה מי שפדבר בגנות חברו.

פעם פגש הרה"ק רבי לוי יצחק באדם, שדבר לשון הרע על חברו. אמר לו: "יהודי קירי. האיד אין אתה מתנרא להוציא לעו על התפלין של הקב"ה, אשך כתוב בהם "ומי פעמך ישראל"?

(עדת צדיקים)

"ורחץ את בשרו במים וטהר" (שם)

פעם הגיע הרה"ק המגיד הק' רבי מנחם נחום משפרןוביל זי"ע לעיר פלונית, ורצה לטבל עצמו במקוה. כאשר חפש אחר מקום המקוה, נגשו אליו אנשים ויספרו לו כי בעיר קטנה זו אין שום בית טבילה. "ולמה לא נבנתה כאן מקוה?" שאל רבי מנחם נחום בתמיהה. "כיצד יכולים וכיצד מתר לבני ישראל לחיות במקום ללא מקוה טהרה?"

נענו ואמרו לו: "המקום הזה גבה מאד, וכל העירה שוננת על הר, ובהר אין מקור של מים חיים. ובשביל להמשיך למעלה ההר מים עבור מקוה טהרה, צריכים לקמוז רב כדי לחפר בעמק רב ולמצא שם מים או מעין, כדי שייכלו לעשות מקוה טהרה כדת. וכיון

בבא ללובלין אַל הרה"ק החוזה זי"ע, ספר לרבו אודות המצב הנורא השרוי בביתו. שאלו החוזה: "ולמה לא ספרת לי על כך כל הימים?" השיב רבי מרדכי ואמר: "סבור הייתי כי הרבי יודע על כך ברוח הקדש שבו, ולכן לא היה לי צורך לספר".

נענה ואמר לו החוזה מלבלין זי"ע: "לא כן הדבר. בנגעי בני אדם התורה אומרת לנו 'אדם כי יהיה בעור בשרו שאַת או ספחת או בהרת והובא אַל הכהן וגו', וראה הכהן אַת הנגע", כלומר, כאן האיש לא צריך לספר כלום לכהן, אלא הוא צריך רק לבא אַל הכהן, והכהן מעצמו כבר רואה אַת הנגע. אַבל כנגד זה, בנגעי בתים נאמר בפרוש 'ובא אַשר לו הבית והגיד לכהן לאמר כנגע נראה לי בבית'. בדברים הנגעים למה שנעשה בבית, לא יוצאים ידי חובה במה שבאים לכהן ותו לא, אַז צריך לומר ולספר בפרוש לכהן אַת הכל..."

(סיפורי צדיקים)

"ובא לפני ה' אַל פתח אהל מועד וגו' אַחד מטאת והאחד עלה" (טו, יז-טו)

הגיע פעם יהודי פלוני אַל המגיד הק' הרה"ק רבי ישראל מוקוז'ניץ זי"ע, בעל "עבודת ישראל", והתאונן בכינו: "רבי קדוש. מנסה אני לשוב בתשובה על עוונותי. מנסה אני להתחיל להתגבר מחדש על כל התאוות הרעות והמחשבות הזרות שלי, ואולם תמיד היצר הרע תזק ומהיר ממני, ואיני יכול לקום 'ועשה טוב', פינון שקשה לי לעזוב אַת הרע".

השיב לו המגיד הקדוש: "תדע לך. אדם שרוצה באמת לשוב בתשובה, אסור לו פַּעַת לשים לב כָּלל לתקון פגמיו, אלא קדם כל הוא צריך להשתדל להרחיק לגמרי אַת עוונותיו מנגד עיניו. כלומר, אָמנם ראשית כל יפיר אַת רע תאוותו ואַת הפגמים שעשה, אַבל יחד עם

שאנשי העיר, משום כן נזנח הדבר ובמקום זה אין מקום טבילה".

בשבת קדש, כַּס רבי מנחם נחום זי"ע אַת כָּל אנשי העיר לבית הכנסת, וכאשר נתאספו כָּלם, עלה אַל הבימה ואמר להם: "תדעו לכם כי יש לי חלק מוכן לעולם הבא מאז יום הולדתי. והנה עכשו, מוכן אני ברגע זה למכור אַת כָּל העולם הבא שלי תמורת שלש מאות רבל. האם יש מישהו אַשר מוכן לקנות אַת זה ממני?" תָּךְ ומיד נגש אַל הצדיק יהודי עשיר והבטיח לקנות אַת כָּל העולם הבא של הרבי תמורת שלש מאות רבל.

לאחר שבת קדש נטל הרה"ק רבי מנחם נחום אַת כָּל הכסף, ונתן אותו לאנשי העיר כדי שבו יבנו להם מקוה טהרה. וכך עשו.

(אוצר פתגמים ושיחות)

"ובא אַשר לו הבית והגיד לכהן לאמר כנגע נראה לי בבית" (יד, לה)

הרה"ק רבי אברהם מרדכי מפינצ'וב זי"ע, תלמידו של הרה"ק מרן החוזה מלבלין זי"ע היה עני מרוד, ובכל פעם שנסע לרבו ללובלין, היתה אשתו מפצירה בו כי יספר לרבי על המצב הנורא בבית. אלא, שתמיד נשכח הדבר ממנו, וכאשר היה נכנס לקדש פניקה, היה מדבר עם רבו רק במילי דשמא, והמצב הירוד בבית לא היה עולה כָּלל על הפרק.

פעם אחת נתישבה אשתו בדעתה והחליטה, כי בפעם הבאה פאשר בעלה נוסע ללובלין, היא נוסעת יחד עמו, ואז היא תספר לרבי מה מתרחש בתוככי ביתם פנימה. מששמע רבי אברהם מרדכי אַת הדברים נבהל על שאשתו תבא עמו, ואז לא היתה לו כָּל עצה והוא הבטיח לאשתו כי הוא כבר יספר לרבי. ואכן, כך עשה.

לו כבר להתנהג בחסידות. קדם כל יש להרג את היצר הרע ממש, ורק אחר כך נתן להתנהג בחסידות. אז אמר לו:

מעשה באדם שעמל מאד כל יום על עצמו לנצח את היצר הרע. בכל יום, פאשר היצר היה מגיע אליו עם עברה חדשה, היה האיש דוחה אותו מפניו ואומר לו "פלך לך אצל אנשים אחרים. אני רוצה לעשות רק מצוות". היצר אמנם פסק מלהגיע אליו, אבל אט אט החלו להפגס למחו מחשבות זרות ורעות, עד שהשכל שלו החל לפקפק באמונת השי"ת. הוא לא ידע כי גם זה מדרך של היצר הרע. אמנם הוא לא בא אליו כדי שיחטא באפן מעשי, אבל לעמת זאת החל לבלבל את שכלו במחשבות שונות ומשונות, ואמנם, האיש לא יכל להתפטר מן.

המשיך ואמר הרבי ר' העניף לאותו יהודי שעמד לפניו: "אמנם אתה חושב שפבר התגברת על היצר הרע. אבל תדע לך כי לא כך הדבר. עד יום המות, ועד יציאת נשמה לא גומרים להתגבר עליו. היצר הרע רק הזקון והוא עבר מהשנים הצעירות בהן יצר הכבוד מתגבר, ויתמיד מאחרות יותר בהן יצר החלם כנגדו.

אמנם יכול אתה ללמוד את דרך החסידות, אבל כאמור תדע כי היצר לא עוזב את האדם עד יום מותו. תתקרב אל השי"ת, אבל יחד עם זאת תדע לך כי עליך להמשיך בכל עת ובכל שעה ובכל רגע להלחם נגד היצר הרע אשר מתאנהג להכשיל אותך, כמו שאומר הקתוב והזרתם את בני ישראל מן הארץ. גם לאחר שאדם מביא קרבנות, אחד לחטאת ואחד לעולה, והוא מתקרב לה', גם אז ממשך עדין הקתוב ומזהיר את בני ישראל להיות פרושים מהטמאות. תמשיך לעמל כדי לפרש מהיצר הרע ומטמאותיו, ואז תגיע באמת לעשות את רצונו של השי"ת."

(הרבי ר' חנוך מאלכסנדר).

זה יברח תכף ומיד מהיצר הרע הרודף אחריו, ויעזב מהר את כל התאוות הרעות והזרות שלו, ויתאמץ בכל כחו לעבד את השי"ת במדת האהבה והיראה.

משל למה הדבר דומה? לאיש מלחמה, שהאויב רודף אחריו. אם יתעכב האיש לרפא את פצעיו ולחבש תחבושות, הרי שהאויב ישיגהו ויפחו מכת נפש. לכן קדם כל צריך האדם להמלט על נפשו, עד שייע בודאות כי הוא רחוק ממקום הסכנה, וכי לבו בטוח כי אין לו להתירא מפני מבקשי נפשו, ורק לאחר מכן יעצר ויבקש תרופה למכותיו ופצעיו.

הוא שאומר הקתוב 'בא לפני ה' פתח אהל מועד'. פשאדם רוצה לחזר בתשובה ולתקן את פגמיו, קדם יבא מיד לפתח אהל מועד, יתקרב לה'. ורק לאחר מכן יתן לכהן את קרבנותיו, אחד לחטאת ואחד לעלה, כנגד 'סור מרע' וכנגד 'עשה טוב'. אבל קדם לקיים את הקתוב (דברים ל ד) 'ושבת עד ה' אלקיך'. קדם להמלט מהיצר הרע ולהגיע אל השי"ת. ורק לאחר שהרגיש שתקן כבר את מדותיו והוא חזק בהם, רק אז ישתדל לתקן גם את פגם החטאים.

(דברי ישראל)

"וביום השמיני תפח לה שתי תרים וגו' האחד חטאת ואת האחד עלה" (טו, כט, ל)

חסידי אחד הגיע אל הרה"ק רבי חנוך העניף **מאלכסנדר** ז"ע, ואמר לו: "ברוך השם, על יצר הרע כבר התגברתי, ולכן מעתה ואילך אני רוצה להתנהג בחסידות. אגא, ולמדני רבנו את דרך החסידות לכל פרטיה ודקדוקיה".

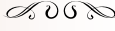
הביט עליו הרבי ר' העניף בעינים חודרות וראה כי לא מיניה ולא מקצתיה. עוד נכונה לאיש עבודה רבה עד שהוא יוכל להעיד על עצמו כי הוא כבר התגבר על היצר הרע, ואם כן, מה

הרב הקדוש רבי ירחמיאל ז"ע מפשיסחא

בן היהודי הקדוש וכותו תגן עלינו
יומא דהילולא - ח' באר

בפולין עד לזושה שפנה נספו רבים מהם ומחסידיהם. משולש'ת שידולבצא
הסתעפו השושלות; קינצק, באלובניע, באלאה (נרד עצם היום הזה),
פראזבנה, מערוטש וטדליא.

רצוננו לעשות רצונה, אבל הנוצה מעבדת...

אדם משבועו הוא טוב, אבל יש לו הסתרות. כשפסירים את ההסתרות
שב להיות טוב, וכל נר גיל היה הרב הקדוש רבי ירחמיאל לספר געצמו את
ספורו: כשילמד בצעירותו את מלאכת השענות, התגבר בו פעם תשוה
דולכה לשלע לאחד מצדיקי הדור, אבל פיון שלא היה לו נסר עבדו פה. הציע
אפוא לחותנו, פי הוא יתקן לו את שיעונו המקלקל, אבל בתנאי שחותנו יתן
לו את הוצאות הנסיעה לאותו צדיק.

חותנו שגם הוא היה בקר במלאכת השענות, נסה אכן לתקן את שיעונו
המקלקל פעם אחרי פעם ולא עלתה בידו, וזו הסכים לתן לחתנו את
הסכום שפגש ממנו כפסדו עבודה.

המשיך רבי ירחמיאל לספר: לקחתי את השעונו, פרקתי אותו לחלקים
כטנים, וישרתי את הנוצה, והנה השעונו תקון... מתוך פה למדתי, כי יהודי
משבועו טוב הוא. הנוצה הפוכה היא שגורמת למעשיו הרעים, ואולם, עם
ישור הנוצה, וכפיפת הרע להשוב, חוזר הוא הקדש לטבעו ונעשה טוב...

(חכמי ישראל)

צופה ומביט ומגויש...

פעם אחת הגישה הרבנית עליה השלום, אשת הרב הקדוש רבי ירחמיאל
הקדוש וכותו תגן עלינו לפניו את הקוויטלעך עם הפריזונות של הנשים
שהיו נמצאות בפריזודור הבית. שפן רבי ירחמיאל מעולם לא הניח לנשים
להכנס לתוך. ואולם, באותה שעה כבר הכין הרבי רבי ירחמיאל את עצמו
לתפלה, ורצת חלץ את מלבושו ורצה ללבש את המלבוש המיוחד לתפלה.
ואולם, בעוד הוא עומד פה, קדם שחסידיהם ללבש את המלבוש לתפלה, הלך
תכר אל השלחן, ולקט משם כמה מטבעות וקוויטל אחד שהיה על השלחן,
ורצה להחזיר את הקוויטל ואת המעות בחזרה.

הדבר היה תמוה, מדוע עשה הרבי פה, אבל לאחר שחקרו ודרשו ובררו
אודות האשה שהביאה את הקוויטל הזה, נודע פי המעות הגיעו ממקור
בלתי טהור כלל וכלל וכי אז אמרו: הנה, ראו את קדשתי של הרבי. על
אף שרבי ירחמיאל הכין את עצמו לתפלה, וכבר היה משוטט בעולמות
העליונים, עם כל זה הרגיש ברחם קדש כל לא אשר נעשה. (אור הרב)

עקר העבודה בענוה ושפלות

במחוז פשיסחא גר חניט פלוני, שהיה מבדד אצל כל הפריצים שבמחוזו.
באחד המקומות התגורר פריץ שקנה סחורה יקרה מאד בעיר פריז עבדו
בגד, וזו קרא לאותו חניט, ואמר לו: "הנה קניתי סחורה יקרה מאד עבור בגד
בעיר פריז, משום פן אני מבקש פה פי תשתדל לעשות את הבגד יפה וטוב.

החניט גטל את הסחורה, ונעשה את הבגד. באשר הביא את הבגד לאדון
והאדון לבש אותו, הוא קרא לאשתו פדי שתראה האם הבגד נעשה טוב.
זו החלו האדון ואשתו לזעק על החניט צעקות רמות על שזלזל בסחורה,
קרע אותה, ונעשה את הבגד בצורה רעה ביותר. ולא נהקרה דעתם, עד
שהשליכו אותו כנעס רב מהתדר והשליכו אתריו גם את הבגד. השמועה

הרב הקדוש רבי ירחמיאל רבינוביץ מפשיסחא וכותו תגן עלינו נולד לאביו
הרב הקדוש רבי יעקב יצחק רבינוביץ, "היהודי הקדוש" מפשיסחא וכותו
תגן עלינו בשנת תקמ"ד בעיר פשיסחא. בהגיעו לפרקו נשא לאשה את
הרבנית בתו של רבי דוד בן ז"ל אב בית דין שדה לבן שברוקסיה, חתנו של
רבי יהושע יחזקאל פרייבל פרנקל-קאטומים מאוסטובצה.

במי חיוו שלב אביו היה צנוע וענו. כל קדשתי ופרישותו הצליח להסתיר
כל ימי חייו. שבו את הנוצה יתברך שמו בפסירות נפש והתפרנס במסחר
שעונים ובתקנים. צדיקו הדור אמרו עליו שהצניע את כל גדלתו במלאכת
השענות שעסק בה משך 13 שנה בחיי אביו, ואלו החסידים אמרו
שבתקנים אלה יחד יחידים נפלאים.

לאחר הסתלקותו של "היהודי" הקדוש וכותו תגן עלינו (ביום "ט בניסן
תקע"ו), עברה הנגה הערה לתלמידו המבוקה, הרב הקדוש רבי שמחה
בונים מפשיסחא וכותו תגן עלינו. רבי ירחמיאל, החל להנהיג חצר חסידית
בעירה מפשיסחא ארבע עשרה שנה לאחר פטירת אביו. הנגה של רבי
ירחמיאל היה מתנהג יותר מאביו וקרוכה באפנה החדשה החסידית
החדשה בפולין, וחסידיו של רבי שמחה בונים, טענו שדברו רגילה מדי
ואינה משליכה את שיטתו הטהרה והנאמנות של אביו.

ואולם, מאדן גיסא, הרב הקדוש רבי ירחמיאל העריץ וכבד ביותר את רבי
בונים מפשיסחא, תלמידו של אביו, וכיבדו הדבר, פי מתנגדים גדולים קמו
לה לשיטת פשיסחא והנהגתו של הרבי רבי בונים. עד אשר חתמה הנוצעת
אביונה השליכה, וקרוה המתנגדים על שיטת פשיסחא לפני הרב הקדוש רבי
אברהם יחזקאל וכותו תגן עלינו. פאוש"ל ישראל מאפסא. שהיה אז
זמן האדמו"רים. אז או נעמד הרב הקדוש רבי ירחמיאל ולמד וכת על הרבי
רבי בונים, פאורו פי, הרבי רבי בונים היה נקדתי לבו של אביו היהודי הקדוש,
והיה חשוב אצלו כפבת עינו. והוא אף גם שמע מאביו היהודי הקדוש, פי את
האוצר של רצת שמים הפקיד אצל הרבי רבי בונים. (חכמי ישראל).

רבי ירחמיאל לא האריך ימים, ורק פן חמישים חמש שנים בלבד היה
בהסתלקותו. ביום ח' באיר תקצ"ט, נסתלק רבי ירחמיאל בעיר פשיסחא,
ומנוחתו כבוד באהל של אביו הקדוש, היהודי הקדוש בבית העלמין
בפשיסחא.

צאצאיו

שני בנים ושתי בנות הותי אתריו הרב הקדוש רבי ירחמיאל וכותו תגן
עלינו. לאחר הסתלקותו עברה הנגה הנדה לשני בנים: הרב הקדוש רבי
נתן דוד משידלובצה ורבי יעקב יצחק אלחנן מפשיסחא. רבי נתן דוד לא
התישב על מקום אביו ועבר לבנה שידלובצה לחסידיו אביו. בארבע שנים
לאחר מכן, בשנת תר"ג, לאחר הסתלקות רבו המבוקה הרב הקדוש רבי
יששכר דב מראדוויץ וכותו תגן עלינו הסבא קדישא, החלו לשלע אליו
(לשידלובצא) גם מחסידיו ראדוויץ, והם היו את רב חסידו שידלובצא.

האח הצעיר, הרב הקדוש רבי יעקב יצחק אלחנן, החל לבנה על מקום אביו
בעירה מפשיסחא עצמה, ורבים הסתופפו בצלו בהיותו איש מופת. הוא
היה חתנו של הרב הקדוש רבי דב מוסקוט וכותו תגן עלינו, נכדו של הרב
הקדוש רבי פנחס ירחמיאל וכותו תגן עלינו.

שני חתנים היו לו לרבי ירחמיאל. האחד רבי צבי רפפורט מודובענקא, אביו
של האדמו"ר מראנוה רבי יחיאל ישעיהו, והאדמו"ר המפרסם (שגם הוא
היה זמן האדמו"רים בדורו) הרב הקדוש רבי אלמלך שפירא מגרודז'יסק
וזכותו תגן עלינו.
צאצאיהם של שני בנים של הרבי רבי ירחמיאל פהנו ברבנות ובאדמו"רות

הרב הקדוש רבי ירחמיאל ז"ע מפשיסחא

בן היהודי הקדוש זכותו תגן עלינו
יומא דהילולא - ח' באדר

קְשִׁילָה לְאָלֵל יִהְיֶה לְבָרַת הַהֲנִיחָנוּ בְּכַנְנֵי פִי שְׁלֵא יִהְיֶה מַעֲלֵם הַיָּהּ רַק שְׂיִתּוֹ לְד' חֲלָקוֹ קֹדֶם הַנְּאֻחַת וְיִמְשֹׁךְ (כ"ט על אִינְה מִינִיט בְּעֵת שֶׁהַמַּאֲכָל עָרַב לַחֲמוֹן) יְדוּ וְיִחַשְׁבוּ לוֹ לְתַעֲנִית קִמְבָּאָר בְּשֵׁם הַרָאב"ד הַקְדוֹשׁ. וּבִסְפָר הַקְדוֹשׁ שְׁמִי יֵשִׁיט לוֹ לְאָלֵל מַאֲכָלִים טוֹבִים וְאֵינוֹ אוֹכֵל רַק פֶּת בְּפִלְח נֶחֱשֵׁב לוֹ כְּתַעֲנִית. וְזֶה שְׁתַּנּוֹב צִדִּיק אֶף עַל פִּי שְׂאוֹכֵל לְשִׁבְעֵי נַפְשׁוֹ. וְכָל מַה שְׁמַמְעִט בְּהִנָּאָה טַפֵּי עֵרִי.

לְהַגִּיר מִפְּנֵי שֶׁהָיָה נֶעֱשֶׂה עַל יְדֵי זֶה שְׁנֵאָי לַפְּנֵי הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יֵאָן אֲנִי וְהוּא יְכוּלֵן לְדַר וּמוֹצִיא מִב' עוֹלָמוֹת (כְּסוּדְרוֹן פ"א) וְגַם מוֹסִיף טַפְּשׁוֹת וּמְשַׁכַּח תַּלְמוּדוֹ כְּפִסְחִים בְּרַק א"ד. וְעַן בִּסְפָר הַקְדוֹשׁ ר"ח שַׁנַּי עֲנֻנָה פ"ב.

וְעַכְרָה הַשְּׂמִיחָה צִרְיָה לְהִיֹּת יֵשִׁיט לָנוּ הַרְבּוּבִים כֹּל הַעוֹלָמִים לְאָב וּלְאָדוֹן, וְעַל יְדֵי זֶה שְׂיִהְיֶה בְּשִׂמְחָה וּבְמִחְשָׁבוֹת קְדוֹשׁוֹת, בְּיָסְלוּ מִפְּנֵי כָּל הַמְּקַטְרָגִים וְכָל הַהַרְוִירִים רָעִים וְרַמְמָא לְצַלָּן, וְיִתְפָּרַס נְגַל וְלֹא יִצְרָף לְהִיֹּת טְרוּד בְּפִעֻלָּיו עַל הַמְּחִינָה וְהַכְּלָלָה, וְיִזְכֶּה לְהַתְגַּבֵּר עַל שׂוֹנְאָיו וְנִפְיֵלִים עַד שְׂאוֹל. וְקְדוֹשׁ אֶחָד אָמַר שְׁעַם שְׂמַחַת 'עֲלֵינוּ לְשִׁבְחַת לְאָדוֹן הַכֹּל שְׁלֵא עֲשִׂינוּ כו' הַפִּיל וְהוֹשִׁיעַ כָּל הַשְּׂבָעָה חוֹמֹת הַמְּבֻדְלִים אֶת יְרִיחוֹ, וְזֶהוּ שְׂמַח נִפְשׁ שְׂיִהְיֶה לָנוּ שְׂמִיחָה עַל שְׂאֲנַחְנוּ עֲבָדָיָה, וְעַל יְדֵי זֶה אֵלֶיךָ ד' נַפְשֵׁי אֲשָׂא הֲנֵנוּ הַתְּדַבְּקוֹת בְּחֵי הַעוֹלָמִים.

הנהגה מיוחדת ל"ג בעומר

אֲבוֹתֵינוּ הַקְדוֹשִׁים זְכוּתָם תַּגֵּן עֲלֵינוּ הֵיוּ נוֹהֲגִים לְהַדְלִיק הַרְבֵּה נֹרוֹת בִּלְג' בְּעֹמֶר לְכַבֹּדוֹ שֶׁל הַתְּנַא רַשִׁיב". וְיֵשׁ צִדִּיקִים שֶׁהִקְפִּידוּ שֶׁכָּל אֶחָד יְדַלֵּק נֵר לְכַבֹּדוֹ, וְהָיוּ עוֹשִׂים סֵעֻדָה גְדוֹלָה בְּיוֹם ל'ג בְּעֹמֶר לְכַבֹּד הַהִלּוּלָא שְׁלוֹ, וְהָיָה נֵר שֶׁשְׂמַחָה שֶׁל מַצּוֹת זו, כְּמוֹ שְׁתַּנּוֹב בְּאו"ח סִימָן תצ"ג שֶׁרָאָי לְשַׁמֵּחַ בּוֹ וְזֶה שְׂאָמַר דְּלִמָּה לֹא עוֹשִׂין בּוֹ גֵּז' אֲדָר, וְאֲדַרְבָּה מְבָאָר שֶׁשְׁלַח עֲרוּךְ שֶׁאָז רָאָי לְהַתְעַנּוֹת. תַּרְצ' שֶׁשְּׂאֵלוֹת תִּשְׁבּוּבוֹת מ"ל עַל פִּי מַה שְׂאָמְרוּ חז"ל מִי שֶׁהֵנִיחַ בּוֹ כְּמוֹתוֹ לֹא אָמַר בּוֹ גְּיוּעָה, וְעַל כֵּן רַבְּשִׁב"ל שְׁהֵנִיחַ בּוֹ כְּמוֹתוֹ רָאָי לְשַׁמֵּחַ בּוֹ וּמִשֶּׁה רַבְּנוּ עֲלָיו הַשְּׁלוֹם לֹא הֵנִיחַ בּוֹ כְּמוֹתוֹ עַל כֵּן צִרִּיקִים לְהַתְעַנּוֹת. עוֹד תַּרְצ' עַל פִּי מַה שְׂאָמְרוּ חז"ל בְּיַמֵּי אַבְלָו שֶׁל מִשֶּׁה נִשְׁתַּחֲוּוּ שֶׁ הִלְכוֹת וְעַל כֵּן רָאָי לְהַתְעַנּוֹת עַל זֶה.

עֲשִׂתָּהּ לֶה נְפִיטִים בְּיוֹן כָּל הַפְּרִיצִים, פִּי הַחֵטֵי אֵינוֹ טוֹב וְהֵגוֹן, וּמֵאָז וְאֵילֶךְ נֶעֱשֶׂה הַחֵטֵי מְחִסַּר פְּרִיטָה.

מִשְׂכָּה, הַיְצִיעָה לוֹ אִשְׁתּוֹ לִסְעַת לְהָרֵב רַבִּי יִרְחִמְיָאֵל מִפְּשִׁיחָה, לְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ בְּרַכָּה. הַחֵטֵי עֵשָׂה נֶן, וְאָז אָמַר לוֹ הַרְבִּי: "תִּפְרַם בְּחַזְרוֹתָ אֶת לִמָּה שֶׁתִּפְרַתְךָ, וְלֹאֲחֵר מִכֵּן תַּחֲזוֹ וְתַחֲבֹר וְתַחֲתַר עֹבִי". הַחֵטֵי צָחַק עַל הַדְּבָרִים שֶׁשְּׂמַע, אָבָל עַם כָּל זֶה עֵשָׂה דְבָרֵי הַרְבִּי. לְאַחַר מָוֶן בָּא בְּשִׁנִּית אֶל הָאָדוֹן, וְהָאָדוֹן לָבַט אֶת הַבְּגָד, וְרָאָ אֶת־שֵׁמוֹ, וְכִי אָז הוֹטֵב הַבְּגָד מֵאֵד בְּעֵינֵיהֶם, וּבְשֶׁל כָּף פִּיט אֶת הַחֵטֵי, וְהָעֵנִיב לוֹ סָף גְּדוֹל, וְגַם דְּבַר עֲלָיו טוֹב בְּעֵינֵי הַפְּרִיצִים הָאֲחֵרִים.

הַחֵטֵי לֹא הֵבִין פִּיצַד אַרְעֵי הַדְּבָר. בְּשֶׁל כָּף בָּא שׁוֹב אֶל הַרְבִּי רַבִּי יִרְחִמְיָאֵל זְכוּתוֹ תַּגֵּן עֲלֵינוּ וְסַפֵּר לוֹ אֶת כָּל הַנְּזָכָר לְמַעֲלָה, וְיִשְׂאֲלָהוּ פִּיצַד אַרְעֵי הַדְּבָר? וְעַנָּה לוֹ הַרְבִּי וְאָמַר: "יְדַעְתִּי בְּנִי יְדַעְתִּי פִּי עֲשִׂיתָ אֶת הַבְּגָד מֵתוֹךְ אֲנָהּ, וְחַשִּׁיבוֹת יְתָרָה, אָבָל לְגַאֲוָה אֵין מִקוֹם פְּעוֹלִים, וְלָכֵן הַבְּגָד לֹא הוֹטֵב גַּם אָצֵּלִם. מִשּׁוֹם כּוֹ, שֶׁשְּׂבָאָת אֵלֵי, רָאִיתִי כְּבָר אֶת שְׁכֻלְתָּךְ, וְאֶת עֲצָבוֹךְ, לָכֵן אֲמַרְתִּי לָךְ תִּפְרַם בְּחַזְרוֹתָ אֶת כָּל מַה שֶׁתִּפְרַתְךָ מֵתוֹךְ גְּאוֹת, וְאַחַר כָּךְ תַּחֲבֹר וְתַחֲתַר שׁוֹב, וְכִי אָז עַל יְדֵי כְּבָר יִהְיֶה מֵתוֹךְ עֲנֻנָה וּמֵתוֹךְ שְׁפִלוּת, וְאָז יִהְיֶה לָזֶה חו"ן". (נְחָלִי אַמּוּנָה)

סדר עבודת היום

הַנְּהַגוֹת קְדוֹשׁוֹת הָיוּ לְרַבִּי יִרְחִמְיָאֵל זְכוּתוֹ תַּגֵּן עֲלֵינוּ, אוֹתוֹן הַנְּחִיל וְהַשְּׂרִישׁ לְתַלְמִידָיו וּלְבָאִים בְּמִחְצוֹתָ. אֲמַנָּם רַבֵּי הַדְּבָרִים וְהַנְּהַגוֹת וְהַצִּוּוִּים, אָבָל לְחִבּוּבוֹת הַדְּבָרִים עֲגֵלָה מְעִט מְזַעְרֵי עַלֵי גִילּוֹן, כְּפִי אֲשֶׁר נִדְּפְסוּ בְּסִפְרֵי אוֹר הַנֵּר:

וְתַגְּבַר פְּאָרֵי לְעַמְד לְעַבּוֹדַת בּוֹרָא וְיִתְבָּרָה, פִּי אִם יִתּוֹן מִקוֹם הַשְּׁלִיט עֲלָיו יִצְרוּ בְּזֶה לְהַתְעַצֵּל מִלְּקוֹם תַּכְךָ, אֲזִי חֵס וְשְׁלוֹם יִפֵּל תַּחַת יְדֵי פִי לֹא יְכוּל לוֹ, פִּי הַתַּחֲתָלָה הוּא יִסּוֹד הַבְּהֵן. וְעַל כֵּן יִרְאֶה לְהִנְיָעוֹ תַּכְךָ. וְעַל זֶה אָמַר חז"ל הַקְדוֹשִׁים בָּא לְהַרְגֵּה שֶׁשֶּׁם - בְּכַתְרָךְ, וְזֶה יִהְיֶה סֵפֶה, לְהַרְגוֹ.

יִהְיֶה לְבִדָּה הַיְצִיעוֹת וְהַפְּרִיזוֹת תְּמִיד, פִּי יְצִיעוֹת הוּא נוֹטְרִיקוֹן צִדִּיק יִפְרִיד צִיצִיתוֹ תְּמִיד קִמְבָּאָר בְּסִפְרֵים הַקְדוֹשִׁים. כּוֹן יִתּוֹן צָדָקָה קֹדֶם הַתְּפִלָּה כְּפִי הַשְּׂגָת יְדוּ, וְכַשְׁבֵּת יוֹם-טוֹב יֵאֵמַר בְּפֶה [כְּפֶה נוֹתָן] וְאַחַר שְׁבַת יָקִים [כִּי"ד ס' רמ"ט ס"ח], וְהוּא עֵנֵן גְּדוֹל.

להעלות נר תמיד - לזכר נשמת

- רבי יוסף מאיר ב"ר שמואל צבי ווייס מספינקא (ב' אמרי יוסף)
- רבי יעקב חיים ב"ר ישראל פרלוב מסטולין ארה"ב
- רבי מנחם מענדל ב"ר אברהם שלום מסטרופקוב ויליאמסבורג
- ז' אייר
- רבי שלמה אפרים ב"ר אהרן איש לונטישץ (ב' ליל יקר, עוללות אפרים)
- ח' אייר
- רבי ירחמיאל בן 'היהודי' הקדוש מפשיסחא
- רבי משה מרדכי מטריסק
- ט' אייר
- רבי משה הגר משאץ ב"ר ברוך מויז'ניץ (דער שבת יוד)
- רבי משה ב"ר ברוך הגר ר"י סערעט ויז'ניץ (ב' ברכת משה)

- ג' אייר
- רבי אריה לייב ב"ר משה צינץ מפולוצק
- רבי יהודה לייב פוסטינר מקולומא (תלמיד הבעש"ט)
- רבי ישעיה ב"ר משה שטיינר קרסטריר
- ד' אייר
- רבי ליפא מסאמבור ב"ר יצחק אייזיק מסאפרין
- רבי שמואל אליהו ב"ר שאול ידידיה טאוב אדמו"ר ממודוץ (ב' אמרי אש)
- ה' אייר
- רבי אליעזר חיים מסקליוויץ ב"ר ברוך מיאפאלי (ב' שיח אליעזר החדש)
- ו' אייר
- רבי יצחק הלוי איש הורוויץ אב"ד אה"ו ב"ר יעקב יוקל אב"ד ברוד
- רבי משה ב"ר יצחק אייזיק מסמבור (ב' תפלה למשה)

פְּרֻשַׁת תּוֹרֵי

לומר לך שהמילה דוחה את הנגעים, כי בכל מקום המצוה המקדמת דוחה את המאחרת כמבאר למעלה פְּרֻשַׁת וַיִּקְהַל עַל אִמְרָם וְלֹא הִקְדִּים שֶׁבֶת לְמַשְׁכַּן לומר לך שהשבת דוחה מלאכת המשכן.

בַּעֲנֵן הַצֵּרַעַת יֵשׁ דְּעוֹת חִלּוּקוֹת כִּי יֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁהֵם חֲלֵי טְבָעֵי נִסְתָּר בְּתוֹךְ הַגּוֹף וּמִכַּבֵּץ לַחוּץ, וַיֵּשׁ אוֹמְרִים שֶׁהַכֹּל בָּא עַל צַד הַעֲנַן לְגַלּוֹת עַל רַעְתּוֹ הַנִּסְתָּר בְּקַרְבוֹ, וּבֵינֵי כֹף וּבֵינֵי כֹף נִרְאָה לִי לְפָרֵשׁ לְשׁוֹן מִצְרַע שֶׁהִיא מְלָה מְרַבֵּת, מוֹצִיא רַע שֶׁמְגַלָּה וּמוֹצִיא לַחוּץ כֹּל רַעְתּוֹ שֶׁבְקַרְבוֹ, הֵן הַעֲפוּשׁ הַפְּנִימִי, הֵן אִם הִיא מְכָה רַעְתּוֹ בַּסֵּתֵר בְּשׁוֹט לְשׁוֹנוֹ וְאִין הַכְּרִיּוֹת יוֹדְעִין לְהַשְׁמֵר מִמֶּנּוּ, עַל כֵּן הַקְּבִ"ה הוּא מְפָרְסֵם עַל הַחֲנֻפִּים וּמוֹצִיא כֹּל רַעְתּוֹ לַחוּץ כְּדִי שֶׁתְּגַלָּה רַעְתּוֹ בְּקֵהֶל.

וּבִזְהָ מִיִּשְׁבֵּי הַכֶּפֶל בַּסּוּס שְׂאֵמֵר 'שֶׂאת וגו' וְהִיָּה בְּעוֹר בְּשׂוֹרוֹ לְנַגַע צֵרַעַת, תִּרְתִּי 'בְּעוֹר בְּשׂוֹרוֹ' לָמָּה לִּי, אֲלֹא לומר לך שְׂזָהוּ הַשֶּׂאת וְהַשְׂכָּר, אֵלּוּ הֵיוּ בְּאִישׁ טְהוֹר הַמַּחֲשָׁבוֹת לֹא הֵיוּ מְזִיקִים כִּי בְּנִקְל לְרַפְאוֹתָם, אֲךָ מִצַּד הַיְוִתָם בְּעוֹר בְּשׂוֹרוֹ שֶׁל זֶה הַחוּטָא, עַל כֵּן נַעֲשׂוּ לְנַגַע צֵרַעַת, וּמִזֶּה מִצְאוֹ לָהֶם חֲכָמֵי תוֹרַתְנוֹ סֵמֶךְ, וְרַבָּם יִצְאוּ לְלֶקֶט מִן הַתּוֹרָה וּמִן הַנְּבִיאִים וּמִן הַכַּתוּבִים עַל אִיזוֹ עוֹזֵן פְּרֻטֵי בְּאִין הַנְּנָעִים, כִּי בַּמִּסְכָּת עֲרִכִין (יט) אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ וְלֹא עַל ז' דְּבָרִים נְנָעִים בָּאִים כּו'. וַיֵּשׁ לְכֻלָּם סֵמֶךְ מִן הַפְּסוּקִים, וּבַמִּדְרָשׁ (ויק"ו יז א) מְבִיא עַל עֲשֵׂרֶה דְּבָרִים כּו', וְאֵנּוּ אִין לָנוּ עֵסֶק בְּנִסְתָּרוֹת מִן פְּרֻשָׁה זוֹ כִּי אִם בְּנִגְלוֹת בָּהּ.

וּמִצִּינּוּ מַבְלָם רָמַז מְפָרְשִׁיּוֹת אֵלּוּ עַל שְׁלוֹשָׁה דְּבָרִים, הָאֶחָד הוּא, עַל לְשׁוֹן הַרַע שֶׁכֵּן פִּרְשׁ רַש"י לָמָּה קָרְבָנוּ צִפּוּרִים לְפִי שְׁעוֹשִׁין מַעֲשֵׂה פְּטִיט כּו'. הַב' הוּא, עַל גִּסּוֹת הַרוּחַ שֶׁנֶּאֱמַר וְלָקַח לְמַשְׁחָה עֵץ אֲרֹז וְאוֹבֵב, פִּרְשׁ רַש"י שֶׁאִם הַגְּבִיָּה עֲצָמוּ כְּאֲרוֹז יִשְׁפִּיל עֲצָמוּ

וַיִּדְבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה וְאֶל אֶהֱרֹן לֵאמֹר: [יג, א]

שַׁבְּתֵי כֹהֵן

רבי מרדכי הכהן - מגורי האר"י

טעם שמביאה קרבן שמה הרהרה אחר מדותיו של הבורא יתברך בעצבונה

וַיִּדְבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה וְאֶל אֶהֱרֹן. לְפִי שֶׁעַל פִּיּוֹ יְהִיָּה כֹּל רִיב וְכֹל נִגְעַ, רִיב שֶׁעַל יְדוֹ בָּא לְכֻלֵּל נִגְעַ, כְּגוֹן שֶׁהוֹצִיא שֵׁם רַע עַל חֲבֵרוֹ אוֹ דְבַר לְשׁוֹן הַרַע, אֲבָל שְׂאֵר רִיבוֹת הֵם מְסוּרִים לְסִנְהֶדְרִין, אֲלֹא רִיב שֶׁבָּא לְכֻלֵּל נִגְעַ, לְזֶה הַדְּבַר לְאֶהֱרֹן.

וַעוֹד יִתְכַּן לומר שֶׁמַּחֲבֵת הַתּוֹרָה שֶׁתְּבִיא הַיְוִלְדָת שְׁנֵי קְרִבְנוֹת, כִּי מְרַב צֵרַעַת בַּחֲבִלָּה תִּסְתֵּי דְבָרִים כְּלָפִי מַעֲלָה לומר אִם תִּהְיֶה חֲטָאָה עַד שֶׁתִּקְלָלָה בְּעֶצֶב תְּלִדֵי כְּנִים, הִיא מֵה חֲטָאָה, וְשִׂמָּה הַרְהִיָּה אַחֵר מְדוּתָיו לומר הַשֵּׁפֵט כֹּל הָאָרֶץ לֹא יַעֲשֶׂה מִשְׁפֵּט. לְכַף חֲבִתָּה תוֹרָה שֶׁתְּבִיא שְׁנֵי קְרִבְנוֹת, אֶחָד לְעוֹלָה עַל הַהֲרָהוּר, וְאֶחָד לְחֲטָאת עַל הַדְּבַר, כְּבֵשׁ לְעוֹלָה, וְתוֹר שֶׁהוּא מִצְפָּצֵף עַל הַדְּבַר, וְהַקְּדִים הַעוֹלָה לְפִי שֶׁקֹּדֶם שָׂרְבוּ חֲבִלָּה הִיָּה בְּהֲרָהוּר, וְאַחֵר שָׂרְבוּ הִיָּה בְּדְבַר וְהַקּוֹדֶם בַּחֲטָא קוֹדֶם בַּכִּפּוּרָה.

אָדָם כִּי יְהִיָּה בְּעוֹר בְּשׂוֹרוֹ שֶׂאת אוֹ סַפְחַת אוֹ בְּהֵרַת וְהִיָּה בְּעוֹר בְּשׂוֹרוֹ לְנַגַע צֵרַעַת וְהוּבָא אֶל אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן אוֹ אֶל אֶחָד מִבְּנָיו הַכֹּהֲנִים: [יג, ב]

כְּלֵי יָקָר

רבי שלמה אפרים לונגשיץ

טעם הצרעת שבאו לעור על נגעי האדם לשׁוב אל קונו

אָדָם כִּי יְהִיָּה בְּעוֹר בְּשׂוֹרוֹ וגו'. סֵמֶךְ פְּרֻשַׁת נְנָעִים לְפָרֻשָׁה הַקּוֹדֶמַת הַמְדַבֵּרַת בְּמִלָּה

ספחת' אין ספחת אלא טפלה כו', והוא בא על החומד קנין הממון שהוא טפל אל האדם מבחינו ואינו מתעצם באדם כלל כשאר המעלות, וכן כתב הרמב"ם בח' פרקיו, כי כל הקנינים כחכמה וגבורה ומעלת המדות כלם מתעצמים עם האדם ודבוקים בו חוץ מן העשר כי הוא נטפל אל האדם מבחינו ואינו דבק עמו כלל, או בהרת היינו לבנות, מין זה בא על המספר לשון הרע ומלבין פני חברו ועושה בו חבירות ללבנות כי אזיל סומקא ואתי חירא כמו שנאמר (ישעיה כט כב) 'לא עתה יבוש יעקב ולא עתה פניו יחירו', ויבדוק זה הפרת פניו ענתה בו כי תוכו רצוף אהבת הממון, או הגסות, או לספר בגנות חברו, ונגע זה מוציא רעתו לחוץ לגלות רעתו בקהל ועל שם זה נקרא מצרע מוציא רע.

נגע צרעת כי תהיה באדם והוא אל הפה:
[יג, ט]

דרכי מוסר

רבי יעקב ניימו - מנהל רוחני ישיבת אור ישראל
האדם רואה נגעי אחרים ואינו רואה נגעי עצמו להתחזק מהם
שנינו במסכת נגעים (פ"ב מ"ה) כל הנגעים אדם רואה חוץ מנגעי עצמו, דין זה נאמר בנגעים הבאים על האדם, הגם שהוא כהן וראוי לראות הנגע, מפל מקום נגעי עצמו אין אדם רואה 'והוא אל הפה' אמרה תורה, גם אם אתה כהן לך אצל כהן אחר, וכן שנינו שם כל הבכורות אדם רואה חוץ מבכורות עצמו, היינו מומי בכורו אם ראוי להקריבה אם לאו של בהמת עצמו אינו רשאי לבדק מפני החשד שמה מקל בשל עצמו.

דורשי רשומות דרשו כל הנגעים אדם רואה חוץ מנגעי עצמו, טבעו של אדם לראות ולהפיר בחסרונותיו של חברו, אבל בעצמו אינו רואה כלל חסרונות. אדם חשוד בשל עצמו ואינו חשוד על של חברו, הכתוב

באזוב. הג' הוא, על צרות העין שנאמר (ויקרא יד לה) 'ובא אשר לו הבית', ותנא דבי רבי ישמעאל זה שיחד ביתו לו כו' (ערכין טו). ודבר זה כולל כמה דברים, הן חמדת הממון שלמדן מן גחזי, הן הגזל שמנו רבותינו ז"ל שם וראיתם מפסוק יצוה הכהן ופנו את הבית', ותנא הוא פנס ממון שאינו שלו 'בא הכהן ויפזר ממונו, וג' אלו מקורם אחד כי חמדת הממון מסבב גם הגזל וצרות העין.

וכ"ש שאר הדברים המנויין בגמרא ובמדרשות אין להם סמך מן פרישה זו, על כן ראתה עיני להעמיד כל פנטי המעשים הנעשים במצרע על יסוד ג' אלה, והם לשון הרע, וגסות רוח, וחמדת הממון, וכללם הפסוק האומר 'מלשני כסתר רעהו אותו אצמית גבה עינים ורחב לבב אתו לא אוכל' (תהלים קא ה) 'ורחב לבב היינו החומד ממון, שפן אמרו (אבות פ"ה מכ"ג) אצל בלעם שהיה לו נפש רחבה, 'ואותו אצמית' דרשו רבותינו ז"ל (ערכין טו-) על מצרע מחלט, ועשה בפסוק ב' חלקות לצורך גבה עינים אל רחב לבב כי שניהם ממקור אחד שהרי שוריינא דעינא באובנתא דלבא תלי (ע"ז כח:) וכל גבה עינים הוא רחב לבב כי כל גאה רוח מתאנה לרב עשר כי בו יוכל להאזות לקר תפארת גדלתו, ולא ידך גיסא כל עשר גורם רום לב כמו שנאמר (דברים ח יג-יד) 'ויכסף ויהי ירבה לך וגו' ורם לבבך' וגו', וראיה ממה שאמר אלישע לגחזי וצרעת נעמן תדבק בך (מלכים ב' ה טו) למה לו להזכיר צרעת נעמן, אלא לפי שגחזי היה חומד ממון (שם ה כ-כד), ונעמן היה גבה עינים, ולמדו זה המפרשים ממה שנאמר (שם ה א) 'ונעמן שר צבא מלך ארם היה איש גדול לפני אדוניו', רצה לומר שאפלו בפני אדוניו היה מתנהג בגדל וגאוה, וכבר אמרנו שהגסות והחמדה מקורם ממקום אחד, על כן אמר וצרעת נעמן תדבק בך, וכן דוד סמכה באמרו 'גבה עינים ורחב לבב' וגו'.

לכך נאמר אדם כי יהיה בעור בשרו שאת', אין שאת אלא גבוהה, ומין צרעת זה בא על גסות הרוח המתנשאת לכל לראש, או

וביום הראות בו בשר חי יטמא: [ג, יד]

מופת הדור

רבי יחזקאל לוינשטיין - מנהל רוחני ושיבת פוניבז'

על האדם שלא לזכות לתהלה של רגע ולהפסיד חיי נצח אמתיים

במשנה בעדיות (פ"ה מ"ח) שנינו, עקביא בן מהללאל העיד ארבעה דברים, אמרו לו עקביא חזר בך בארבע דברים שהיית אמר ונעשך אב בית דין לישראל, אמר להן מוטב לי להקרא שוטה כל ימי ולא להעשות שעה אחת רשע לפני המקום, שלא יהיו אומרים בשביל שררה חזר בו, עד כאן לשונו.

חיי בניזון תמידיים עדיפים משעה אחת של חטא, הפרת חיים זו מוסרים לנו חז"ל הקדושים שידינו והכירו את ערך הפגם והחסרון שיוצר חטא ולא הססה לקבע כי מוטב להפקיר את הכבוד העצמי בצורה כה קיצונית ממש להקרא שוטה כל החיים, ובמקרה שלא להפגש בשעה אחת של חטא, ואפילו מעין חטא, שלא יהיו אומרים בשביל שררה חזר בו כנ"ל.

והנה מרב המרחק שבין הבנה זו למצב חיינו הירוד, חושבים אנו כי הפרה זו היא חסידות מפלגת, נחלת יחידים בלבד, ואינה מחייבי התורה שנתנה לכלל כלו, אמנם התבוננות בפרשת המצרע חטאו וענשו מורה לנו כי הפרה זו היא מדרכי התורה השווים לכל נפש.

חז"ל מבארים כי נגע הצרעת בא לאדם בעוון חטא לשון הרע וגסות הרוח, כלומר ענש שמים על שעה אחת של חטא, ולמותר להדגיש כי ענשי שמים לתועלת האדם הם לרפאות את תחלואי נפשו, ועל ידי הנגעים נעשה האדם משפל ומבזה, ומצב זה שובר את שאון גאותו ויוצר בו מצב נפשי המונעו במה שנקבל קדם לכן.

הבה נתבונן היטב וניציר לנו אדם נכבד בעירו ומערב בין הבריות שנקבל בעוון לשון הרע, ובחסדי שמים ממקרים חטאו בעולם

אומר (משלי ד כה) 'עיניך לנכח יביטו ועפעפיך יישרו לנגדך', אדם רגיל להביט על חסרונותיו של חברו אבק דק פי יעלה בו בחברו כבר הוא רואה, ואלו על עצמו אפלו חסרון גמור אינו רואה, על כן אומר הפסוק 'עיניך לנכח יביטו', אמנם כן שרי לך לראות מומי חברך כדי להוכיחו ולהעמידו על האמת ולא חלילה כדי לגנותו ולבזותו, אבל 'ועפעפיך יישרו לנגדך', מיד תביט גם על עצמך ותוכח כי גם אתה לוקה באותו חסרון, וזה גופא יגרם לך שלא תגנהו, שהרי אף אתה לוקה כמוהו.

מרוץ הגרמי סלנטר היה אומר, חזן אחד ירא שמים וחרד אל ה' מאד השכיר עצמו לשמש כש"ץ לתפלות הקמים הנוראים, עמד החזן לפני התכה והשמיע תפלתו וכלבו העלה מחצבות גאון באמרו, ודאי הכל משבחים אותי על נעימות תפילתי, עודנו חושב מחצבות גאון ויצרו הטוב זעק בתוך לבו, האיך אתה מתגאה, ולא עוד אלא ביום הדין, הוא ממשיך בתפלתו ושוב עולים בלבו הרהורי גאון, האמת כי כל הצבור צוחק ולועג לו לתפלתו, אלו ידע בכך לא היה מתגאה.

העצה, אמר רבי ישראל, כי יגלה החזן טליתו וינכח לראות כי אין הקהל נהנה מתפלתו, ואדרבה לועג לו, הגאון כלי תהלה רגוע, כך בכל המדות האדם חפשי בדמיונו היצר יושב במפתחי הלב, אין עצה אלא לגלות את הטלית ולראות 'ועפעפיך יישרו לנגדך'. ברם לא תמיד עולה ביד האדם לגלות בעצמו את הטלית להוכח בחסרונו, בדרך כלל זקוק הוא כי יבוא מאן דהוא ויגלה לו טליתו.

קשה לו לאדם לבקר את עצמו לראות מומי עצמו ונגעיו התאוות מחשירות אותו, השחר מעור עיניו מלראות האמת, סבור הוא שכל מעשיו טובה ולברכה, ולפיכך זקוק הוא ליהובא אל הכהן לשמע תוכחת מוסר מפי החכמים המוכיחים מפי רבותיו ומלמדיו.

אור החיים

רבי חיים בן עטר - האור החיים

דְרָשׁוֹת הַחֲכָמִים לְאַחַר מִשֶׁה רַבְנּוּ בְּאוֹר כַּף הַלְוִיִּת הֵיכֵן הַדְּבָרִים מִדְּיָסִים בְּתוֹרָה

טָהוֹר הוּא וְטָהְרוּ הַכֹּהֵן. בְּתוֹרַת כֹּהֲנִים אָמְרוּ 'טָהוֹר', יְכוּל יִפְטֹר וְיִלָּךְ לוֹ, תִּלְמוּד לומר וְטָהְרוּ, יְכוּל אִם אָמַר כֹּהֵן עַל טָמֵא טָהוֹר יִהְיֶה טָהוֹר, תִּלְמוּד לומר טָהוֹר וְטָהְרוּ הַכֹּהֵן, וְעַל דְּבַר זֶה עָלָה הַלֵּל עָלָיו הַשְּׁלוּם מִכָּבֵל. מִשְׁמַע שְׁלֵא הִיָּה יְכוּל לְהַכְרִיחַם מִהַפְסוּק עַד שְׁעָלָה לְאַרְץ יִשְׂרָאֵל, וְקָבֵל שֶׁכֵּן הִיא הַהֲלָכָה, כִּמוֹ שְׁדָרַשׁ הוּא, וְצָרִיף לְדַעַת בְּמָה הִיָּה הַחֻלְקִים עָלָיו מִיֹּשְׁבֵי הַכְּתוּבִים.

וְנִרְאָה כִּי טָהוֹר וְטָהְרוּ צָרִיכִין לְדוֹן שְׁלֵא יִפְטֹר וְיִלָּךְ לוֹ, אֲלֵא עַד שִׁיאֲמַר לוֹ הַכֹּהֵן טָהוֹר אַתָּה, שְׁזוֹלַת טָהוֹר הִיָּיתִי אוֹמֵר כִּי לְצַד שְׁאִינוֹ יוֹדֵעַ יְבֵא כֹהֵן וְיוֹדִיעֵנוּ, כִּי הַכֹּהֵן הוּא הַבְּקִי בְּהִלְכוֹת אֵלָיו וְתוֹרָה יִבְקָשׁוּ מִפִּיהוּ, וְלַעֲוֹלָם אִם יָדַע הוּא שֶׁהוּא בִּהֶקֶט יִפְטֹר וְיִלָּךְ, תִּלְמוּד לומר טָהוֹר הוּא וְטָהְרוּ, וְאִין הַכֹּהֵן לְדָרְשׁת הַלֵּל עַד שְׁעָלָה לְאַרְץ יִשְׂרָאֵל וְיָדַע שֶׁכֵּן בָּאָה הַהֲלָכָה.

מַעֲתָה נִחַר לְקַבֵּעַ הַהֲלָכָה בְּכַתוּב עַל זֶה הַדְּרָךְ טָהוֹר הוּא דִּקְאָ, אִם הוּא כִּפִּי הָאֲמַת טָהוֹר בְּזֶה הוּא שְׁיֹעִילוֹ דְּבָרֵי הַכֹּהֵן, אֲבָל אִם אָמַר עַל טָמֵא טָהוֹר לֹא יוֹעִיל, וְלֹא תִקְשֶׁה דְלָמָּה נִחַפְנוּן הַכְּתוּב בְּאוֹמְרוֹ טָהוֹר אֲפִלּוֹ יָדַע הוּא שֶׁהוּא טָהוֹר, כִּי אִין זֶה אֲלֵא דְחִיָּה, וְתִצְדָּק קַדְם בְּרוּר הָאֲמַת שֶׁכֵּן בָּאָה הַלְכָה, אֲבָל אַחַר שֶׁהִדִּין שְׁאִנוֹ קוֹבְעִים בִּיתוֹר הוּא הַלְכָה, יוֹתֵר נִבְחָר לומר לְזֶה נִתְפַּן מִלְדַּחַת דְּחִיָּוִת, וְזֶה כִּלְל נִכּוֹן בְּפִרוּשׁ הַתּוֹרָה.

וְרֵאִיתִי לִישֵׁב מֵאֲמָרֵי רַבּוֹתֵינוּ (ויק"כ כ"א) שְׁאָמְרוּ שְׁלֵא הִיָּה דְּבַר שְׁלֵא נִמְסַר לְמִשֶׁה בְּסִינִי, וְאֲפִלּוֹ מֵה שֶׁתִּלְמִיד וְתִיק עֲתִיד לְחַדֵּשׁ, וְאָמְרוּ בְּמָקוֹם אַחַר (במדב"ר ט"ו) כִּי רַבִּי עֲקִיבָא הִיָּה דוֹרֵשׁ מֵה שְׁלֵא יָדַע מִשֶׁה כְּאוֹמְרוֹ הַדְּבָרִים עֲשִׂיתִים אֲעֲשֶׂה לֹא נֶאֱמַר וְכוּ', יַעֲזִין שָׁם דְּבָרֵיהֶם, וְכֵן בְּמָה מֵאֲמָרִים שְׁדוּמִים לְזֶה.

וְנִרְאָה כִּי יִשׁוּב הַמֵּאֲמָרִים הוּא, כִּי הֵן אֲמַת שְׁכָל דְּבַר תּוֹרָה נֶאֱמַר לְמִשֶׁה, וְאִין

הִזָּה, עַל יְדֵי נִגַע הַצָּרַעַת, מִיָּד נֶעֱשֶׂה אָדָם זֶה מִנְתַּק מִבֵּיתוֹ וְעִסְקִיו וְחִי הַחֲבֵרָה שֶׁהוּא שְׁקוּעַ בָּהֶם, וְהוּא מְבַדֵּד מִחוּץ לְמַחֲנֶה, כְּדֹר יִשָּׁב בְּלִי שְׁיִיכַל לְפָצוֹת אֶת הַפֶּה לְפָנָיו מִי שֶׁהוּא, וְאַחַר כֵּן פּוֹקֵדֵת אוֹתוֹ פְּרִשְׁת בְּדִיוֹן שֶׁל פְּרִיעַת רֹאשׁ וְקִרְיאוֹת הַבּוּז בְּפָנָיו טָמֵא טָמֵא, וְהוּא מְפָרֵד מִחֲבֵרַת בְּנֵי אָדָם, וְאַחַר חִיָּיו הַתְּקִין, עַד שֶׁתַּעֲלֶה מִכְּתוֹ אֲרוּכָה, וְלִפְעָמִים נִשְׁאָרִים בְּמַצֵּב זֶה עַד יוֹם הַמִּיתָה, וְגַם אִם נִרְפְּאֵת צָרַעַתוֹ שׁוֹב מִלְּפָנֶי פְּרִשְׁת טָהְרָתוֹ בְּדִיוֹן בְּמַצּוֹת הַתְּגַלְחַת כֹּל גּוֹפּוֹ הִזְקֵן וְגִבּוֹת הַעֵינַיִם, הַכֹּל נִגְזָז, וּבְצִוְרָה זֶה הוּא שָׁב לְחֲבֵרַת בְּנֵי הָאָדָם, וְכֹל זֶה בָּא לְתַקּוֹן הַחֲטָא בְּדִיוֹן וְתַרְפָּה כֹּה גְדוֹלִים, וְלִפְעָמִים לְמִשְׁךָ כֹּל הַחַיִּים בְּגִלְל שְׁעָה אַחַת שֶׁל לְשׁוֹן הָרַע. וּמֵאֲלִיָּה בּוֹקַעַת הַהַכְּרָה כִּי מוֹטֵב לְהַקְרָא שׁוֹטֵה כֹּל הַחַיִּים וְלֹא לְהִיָּית רִשָּׁע שְׁעָה אַחַת לְפָנֵי הַמְּקוֹם.

חֲשִׁבּוֹן חַיִּים זֶה הוּא רְצוֹן הַתּוֹרָה הַמִּתְגַּלָּה בְּכַהֲלוֹת לְמַתְבוֹנֵן בְּפִרְשַׁת הַמִּצְוָע, כֵּן הִיא הַהֲנַהֲגָה מִשְׁמִים לְרַפּוּאֵת הָאָדָם, וְהַדְּבָק בְּדָרְכֵי שְׁמִים חֲזִיב לְמַמַּשׁ הַכְּרָה זֶה בְּחִיָּו, זֶה הוּא מִהֲלָךְ תְּקוֹן הָאָדָם בְּדָרְכֵי הַתּוֹרָה, וְהַמִּתְכַּחַשׁ לְזֶה אִינוֹ מִתְכַּחַשׁ לְחִסְדֵיּוֹת מִפְּלִגְת, אֲלֵא לְפָרְשֶׁה מִפְּרִשְׁת בַּתּוֹרָה.

וְהִנֵּה אִם נִתְבוֹנֵן בְּאַרְח חִיָּינוּ נִמְצָא כִּי חַיִּים אִנוּ בְּהַפּוֹךְ גְּמוֹר לְהַפְרַת אֲמַת זֶה, כֹּל אֶחָד מֵאֲתָנוּ חֵי כִּפִּי שְׁנַח וְעָרַב לוֹ שְׁבוּי תַחַת מִמְשַׁלַּת הַמַּדּוֹת הָרַעוֹת, וּבְגִלְל פַּחַד מֵאֵי כְּבוֹד מוֹכְנִים לְהַפְקִיר אֶת הַנְּשִׁמָּה, מְזוֹלְלוֹים בְּקִיּוּם מַצּוֹת בְּגִלְל רִדִּיפַת כְּבוֹד, וְהַרְגַּשְׁת מֵה יֹאמְרוּ הַבְּרִיּוֹת אוֹ אֵי נַעֲמוּת אַחֲרַת מְבִיאָה לְעִזִּיבַת מְקוֹם תּוֹרָה, נְטִישַׁת חֵי רֹחַ וְשְׁקִיעַת בְּחִי חֲמֵר מִמַּשׁ, מַצֵּב הַפּוֹךְ מִמֵּה שְׁצָרִיף לְהִיָּית בְּגִלְל שְׁעָה אַחַת שְׁנִרְאָה כְּשׁוֹטִים נִכְנָסִים לְמַצֵּב רִשְׁעוֹת לְכֹל הַחַיִּים.

וְאִם בְּעֵינָיו עֲמַד הַנֶּתַק וְשַׁעַר שַׁחַר צִמַּח בּוֹ נִרְפָּא הַנֶּתַק טָהוֹר הוּא וְטָהְרוּ הַכֹּהֵן: [ג, יג, לח]

בשום פנים, כי בכגד לא יקרו אלה המראות המשנות וכו'. אמנם העיד הכתוב שלפני עמי יהיה זה כפלא בכגדים ובכתים, וזה להעיר און הבועלים על עברות שבגידם, כמו שספרו ז"ל שיקרה בענין השביעית כגמרם (קידושין ב.) בוא וראה כמה קשה אכזה של שביעית, אדם נושא ונותן בפרות שביעית, סוף מוכר את מטלטליו, לא הרגיש לסוף מוכר את שדותיו וכו', וכל זה בחמלת ה' על שומרי מצוותיו וכו'.

אמנם הנודמים אשר לא ידעו כלל ולא התעוררו כלל לדעת דבר מזה, הם בלי ספק תחת הנהגת הטבע וכו', ולזה ראוי שלא יהיו בגדי בני הנכר מטמאים ולא בפתהם מטמאים בנגעים כלל.

מכאן הענין, הנה האחת שאנו צריכים ללמד ולהעלות היא מה שכתב הרמב"ן בסוף פרשת בא, כי מן התועליות שיש לנו מן יציאת מצרים מן כל האותות והמופתים שהראנו ה' יתברך הוא כי מן הנסים הגדולים המפורסמים אדם מודה בפסים הנסתרים שהם יסוד כל התורה בלה, שאין לאדם חלק בתורת משה רבנו עד שנאמין בכל דבריו ומקרינו, שכלם נסים אין בהם טבע, ומנהגו של עולם בין ברבים בין ביחיד עין שם.

צריך האדם להיות לו הכנה אחרת לגמרי בהשקפה על כל ענין הטבע, ונקח לדגמא כשוראים שממטה הונה נחש, או ממים מתהוים דם, הנה ראשית חכמה משיג הוא השקפה אחרת לגמרי על טיבה של מים, אדם המרגל יום עם טבע המים, הנה כשנשאולנו על טיבה של מים וידיעתו בה, לא יגמגם כלום בתשובתו, כי ידוע יודע היטב את המים ומהותה, וכלום לא חסר לו בידיעותיו לפי מחשבותיו המרגליות, אבל כשנעמידהו לרגע, ונצליח להעלותו מעל מחשבותיו התמידיות והמרגליות, אזי בהשקפות עלאיות שישגי כבר יביט אחרת לגמרי על מהותה של מים וטיבה, האיש הזה כבר יתהה וישתאה בכל ידיעותיו המרגליות, כבר לא ידע ברוריות בכל הגדרותיו שהיו לו במים עד כה ובמסקנתו הסופית, כי

חכם יכול לדעת יותר ממה שידע משה, והגם שתצרך כל דורות ישראל מיום מתן תורה עד שתמלא הארץ דעה, אין חדוש שלא ידעו משה, אבל ההפרש הוא כי משה נתן לו ה' תורה שבכתב ותורה שבעל פה, והנה האדון ברוך הוא בחקמתו יתברך רשם בתורה שבכתב כל תורה שבעל פה שאמר למשה, אבל לא הודיע למשה כל מה שנתן לו בעל פה היכן הוא רמוז בתורה שבכתב, וזו היא עבודת בני ישראל עמלי תורה שיישבו ההלכות שנאמרו למשה בסניי והסודות והדרשות כלן יתנו להם מקום בתורה שבכתב, ולזה תמצא באו התנאים וחסרי תורת הפנים וספרי וכו', וכל דרשתם בפתובים אינם אלא על פי ההלכות, והלבישום בתורת ה' תמימה שבכתב, ואחריהם ועד היום זו היא עבודת הקדש בני תורה לדיק המקראות ולישכם על פי המאמרים שהם תורה שבעל פה, וזו היא עבודת התורה הנקראת ארץ החיים.

וענין זה לא נמסר למשה בלו לדעת כל תורה שבעל פה היכן היא בלה רמוזה בתורה שבכתב, ולזה אמרו שם שדרש רבי עקיבא דרשות שלא ידעם משה, אין הכונה שלא ידע משה עקרן של דברים הלא ממנו הכל אפלו מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש, אלא שלא ידע סמיתם ודייקם היכן רמוזים בתורה, וזה דך האות מה שלפנינו שדרש הלל מהכתוב החלכה שנאמרה למשה בעל פה, ולא גלה ה' למשה עקרה בכתוב ובא הלל ודרשה, ודברים אלו נכונים הם.

והבגד כי יהיה בו נגע צרעת בגד צמר או בגד פשתים: [ג, מו]

דעת תורה

רבי ירוחם ליבוזיץ - מנהל רוחני ושיבת מיר מעמק הנגעים נוכל ללמד ולהביט באור אחר על כל הטבע
עין רמב"ן, ובספורנו מאריך בענין זה וכתב ממה שאין ספק בו שלא יהיה זה בטבע

כבודו יתברך כלבנת הספיר וכטהרו של רקיע, זכך וצורף לבו לשמים ויצאה נשמתו באחד. ואמנם גם תלמידיו הרי ראו פן תמהו ושאלו לו רבנו עד כאן.

אב"ל מה נשתומם ונתפלל עוד יותר, כי רבי עקיבא בתשובתו תמה על תמיהתם ושאל אותם על שאלתם באומרו - כל ימי הייתי מצטער על פסוק זה מתי יבוא לידי ואקימנו, ועכשו כשהגיע לידי לא אקימנו, הנה כאן נעוץ הסוד הגדול אשר בקרב לב האדם הגדול ואנו לא ידענוהו כל ימי הייתי מצטער וכו', מתי יבוא לידי ואקימנו, והרי 'ואהבת את ה' אלקיך בכל יגו' ובכל נפשך אפלו בשעה שהוא נוטל את נשמתך.

לא רק רבי עקיבא נצטוה על זאת, כי אם כל אחד ואחד מישראל, אף הפשוט וההדיוט ביותר באיזה מצב שהוא עומד בו אין הקב"ל לא במצב לא בזמן ולא באדם, כלם נצטוו ואהבת יגו', בכל נפשך, ולמה באמת כל כך רב ההקב"ל הוא מה שאמרנו, כי האדם הנלכב הבא לעשות רצון קונו לקבל עליו על מלכות שמים בשלמות בתם ובכנות אחד הוא אם מבין מעט או הרבה, עקרו של דבר שמע ישראל השמע לאזינה מה שאתה מוציא מפיה, כלומר לא להסתפק ולצאת ידי חובה בקריאה בעלמא בדבור או במחשבה, אלא כמו שאמרנו ז"ל והכל לפי רב המעשה שאם אתה אומר ואהבת ראה להגיע לקים זה במעשה לאהבה את ד' אלקיך בכל לבך, השתדל לבוא בשני יצריך ל'ונשא לבנו אל כפים אל אל בשמים' (איכה ג מא), וכן 'בכל נפשך ובכל מאדך' וכו', וזהו כל ימי הייתי מצטער וכו', מתי יבוא לידי ואקימנו, אלו היה אדם מתרגל לחפש כל דבור שהוא מדבר להלכה למעשה אין לה שלמות גדולה מזו.

אמנם אינו יודע באמת מה זה מים ומה הגדרותיה. הנה ידיעותיו של האיש הזה עכשיו בטיבה של מים כבר ידיעה אחרת היא לגמרי.

זאת תורת נגע צרעת בגד הצמר או הפשתים או השתי או הערב או כל כלי עור לטהרו או לטמאו: יג. נט

אור יהל

רבי יהודה ליב חסמו - מנהל רוחני ישיבת חברון

בגדל דרגת האדם כך עליו להזהר ביותר מחטאי הלשון לכל יכפל בהם

הראשונים ז"ל האריכו בענין הנגעים, והעולה מהדברי כלם כלל גדול, כי על האדם לראות בפיסורים הבאים עליו וכביאים ושלוחי מרום שנסלחו אליו ישר מן השמים להוכיחו על פניו ולהעיר למוסר אצלו, ואנו עומדים ותמהים על עצמנו עד כמה אנו רחוקים מידיעה זו, הלא מוטל עלינו לעמוד לחקר זאת על מה ולמה נתרחקו כל כך.

אמרו חז"ל (ברכות סא) בשעה שהוציאו את רבי עקיבא להריגה זמן קריאת שמע היה, והיו סורקים את בשרו במסרוקות של ברזל, והיה מקבל עליו על מלכות שמים, אמרו לו תלמידיו רבנו עד כאן, אמר להם כל ימי הייתי מצטער על פסוק זה בכל נפשך, אפלו נוטל את נשמתך, אמרתי מתי יבוא לידי ואקימנו וכו' עין שם.

והנה כשמצטער לפנינו המעמד הרם והנשגב הלוה, האיך רבי עקיבא מקבל עליו על מלכות שמים בקריאתו את שמע בשעה מרה כזו שסורקים את בשרו במסרוקות של ברזל, הלא נשתומם ולא נדע את נפשנו מרב התפעלות על בן אדם ילוד אשה שהגיע עד מתחת כסא

פְּרִשְׁת מִצְרַע

וְאֵל יִפְלֵא בְּעֵינֶיךָ עַל זֶה, שֶׁהָרִי אָנוּ רוֹאִין, כְּמָה אֲנָשִׁים מְדַבְּרִים לְשׁוֹן הָרַע וְאִין לָהֶם שׁוּם נִגְע. מְצִינוּ לָהֶם תְּרוּץ מִמְדַּרְשׁ חִז"ל, שֶׁאֲמָרוּ עַל הַפְּסוּק (משלי כא כג) 'שֹׁמֵר פִּי וּלְשׁוֹנוֹ שֹׁמֵר מִצְרֹת נִפְשׁוֹ', שֹׁמֵר מִצְרַעַת נִפְשׁוֹ.

וּבְאִזְרוֹר הֶעֱנִין רֵאִיתִי מִקְצַתוֹ בְּסִפְר 'נַחַל קְדוּמִים', יְהוּדֵי דְיוֹעַ דְּכָל מָה שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מַעֲנִישׁ אֶת הָאָדָם - הַכֹּל הוּא לְטוֹבָתוֹ, כְּדִי שִׁיִּנְקָה מַעֲוֹנוֹתָיו וּלְפַעֲמִים כְּדִי שִׁיעֲשֶׂה תְּשׁוּבָה. וְלִכֵּן בְּזִמְנֵי שֶׁהָיָה מִקְדָּשׁ קָנִים וְהָיָה לָנוּ כֹּהֵן מְטַהֵר, אִם נִכְשַׁל אָדָם בְּעוֹן לְשׁוֹן הָרַע, הֵיחָה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְבִיא עָלָיו עֲנֹשׁ הַנִּגְעִים, וְאִף גַּם זֹאת לֹא הִבִּיא עָלָיו תַּכְף עַל גּוֹפּוֹ רַק עַל קוֹרוֹת בֵּיתוֹ, וְהָיָה צָרִיךְ בְּעֲצֻמוֹ לְבוֹא אֶל הַכֹּהֵן וְלוֹמַר לוֹ, אֲשֶׁר נִגְאַח לוֹ בַּבַּיִת כְּנִגְע. וְהָיָה אוֹמֵר לוֹ הַכֹּהֵן דְּבָרֵי כַּבוּשִׁים, בְּנִי, אִין הַנִּגְעִים בָּאִים אֵלָּא עַל לְשׁוֹן הָרַע וְכוּ' וְכִמּוֹ דְּאִתָּא בְּתוֹרַת כֹּהֲנִים, כְּדִי שִׁישְׁתַּדֵּל עַל יְדֵי זֶה לְסוּר מִהַחֲטָא. וְאִם לֹא שָׁם לְבוֹ לְזֶה, הֵיחָה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מַעֲנִישׁוֹ עוֹד יוֹתֵר בְּעֵנִין זֶה, וְכִמּוֹ שֶׁנִּתְבָּאָר עֲנִין זֶה בְּרַמְבַּ"ם בְּסוֹף הַלְכוֹת טְמֵאֵת צְרַעַת וְכוּ'.

וְהִנֵּה כָּל זֶה הָיָה בְּזִמְנֵי שֶׁהָיָה הַמִּקְדָּשׁ קָנִים, מָה שָׂאִין בֵּן עֵתָה, בְּעוֹנוֹתֵינוּ הַרְבִּים, שָׂאִין לָנוּ לֹא מִקְדָּשׁ וְלֹא קְרֻבָנוֹת וְלֹא כֹהֵן מְטַהֵר, אִם הֵיחָה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְבִיא אֶת הַנִּגְעִים עַל גּוֹפּוֹ, הֵיחָה נִשְׂאָר בְּטֵמְאָתוֹ לְעַד, וְלֹא הֵיחָה אֲפֻשֵׁר לוֹ לְהִנְקוֹת מִזֶּה, עַל כֵּן נִשְׂאָרָה טְמֵאֵת הַנִּגְע שָׂבָא עַל יְדֵי חֲטָא זֶה דְּבוֹקָה רַק בְּנִפְשׁוֹ וְאִין בּוֹלְטָת עַל גּוֹפּוֹ מִבְּחוּץ. וְזֶהוּ כְּפִנְתַּת הַמְדַּרְשׁ 'שֹׁמֵר פִּי וּלְשׁוֹנוֹ שֹׁמֵר מִצְרֹת נִפְשׁוֹ', מִצְרַעַת נִפְשׁוֹ, כִּי הַנִּגְע וְהַצְרַעַת דְּבוֹקָה בְּנִפְשׁוֹ.

זאת תהיה תורת המצרע ביום טהרתו והובא אל הכהן: [וי. ב]

הַפֶּץ חַיִּים

רבי ישראל מאיר הכהן מראדין - ההפץ חיים

המספר לשון הרע דבקה הצרעת בנפש וְעָלָיו לְהִסְיָרָה

כְּמָה גְדוֹל עֲנֹשׁוֹ שֶׁל בַּעַל לְשׁוֹן הָרַע, שֶׁמְבִיא עַל עַצְמוֹ נִגְעִים עַל יְדֵי דְבוּרוֹ וְנַעֲשֶׂה עַל יְדֵי מִצְרַע מַחְלָט, כְּמוֹ שֶׁאֲמָרוּ בְּעֵרְכִין (טו.), כָּל הַמְּסַפֵּר לְשׁוֹן הָרַע נִגְעִים פְּאִין עָלָיו, שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קא ה) 'מִלְּשׁוֹנִי בִסְתֵר רָעוּהוּ אוֹתוֹ אֲצַמִּית', פְּרוּשׁ, אֲצַמִּית הוּא מִלְּשׁוֹן הַחֲלֻטָּה הַנִּגְע, כְּמוֹ שֶׁיִּלְפֵי שֶׁם בְּגִמְרָא, אֲמַר רִישׁ לְקִישׁ 'זֹאת תִּהְיֶה תוֹרַת הַמִּצְרַע, תוֹרַת הַמוֹצִיא שֶׁם רַע וְכוּ'.

וְאֲמָרִינָן הַתָּם (ערכין טו.) מָה נִשְׁתַּנָּה מִצְרַע שֶׁאֲמָרָה תוֹרָה 'בְּדַד יֹשֵׁב'. הוּא הַבְּדִיל בֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ, בֵּין אִישׁ לְרַעְהוּ, לְפִיכֵךְ אֲמָרָה תוֹרָה, בְּדַד יִהְיֶה מוֹשְׁבּוֹ. וְאֲמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי, מָה נִשְׁתַּנָּה מִצְרַע, שֶׁאֲמָרָה תוֹרָה יְבִיא שְׁמֵי צַפְרִים לְטַהְרָתוֹ? אֲמַר הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, הוּא עֹשֶׂה מַעֲשֶׂה פְטִיט [פְּרוּשׁ, דְּבוּר הַתְּמִידִין]. יְבִיא קֶרֶן כָּרְפָּא פְטִיט.

וְגַרְסִינָן בְּסִפְרֵי עַל מָה דְּכָתִיב (דברים כד ח) 'הַשֹּׁמֵר כְּנִגְע הַצְרַעַת', וְכָתִיב בְּתַרְה 'וְזָכוֹר אֶת אֲשֶׁר עָשָׂה ה' אֱלֹהֶיךָ לְמַרְגְּמֵי, וְמָה עֲנִין זֶה לְזֶה, אֵלָּא מִלְּמַד שְׂלֵא נַעֲנִשָּׁה, אֵלָּא עַל לְשׁוֹן הָרַע. וְהֵלֵא דְבָרִים קַל וְחֹמֶר, מָה מַרְגְּמֵי, שְׂלֵא דְבָרָה אֵלָּא בְּאַחִיָּה הַקְּטָן מִמֶּנָּה, נַעֲנִשָּׁה, הַמְדַּבֵּר כְּמִי שֶׁגְדוֹל מִמֶּנּוּ עַל אַחַת כְּמָה וְכְמָה. דְּבָר אַחֵר, וְמָה מַרְגְּמֵי שֶׁשְׂשֻׁדְּבָרָה, לֹא שָׁמַע אוֹתָהּ שׁוּם בְּרִיָּה, אֵלָּא הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּלִבְדּוֹ, עֲנִין שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר יב ב) 'וַיִּשְׁמַע ה', כִּי נַעֲנִשָּׁה, הַמְדַּבֵּר בְּגִנוֹת חִבְרוֹ בְּרַבִּים עַל אַחַת כְּמָה וְכְמָה.

פתוחי חותם

כבי יעקב אבימצינא - ה'אביר יעקב"

מעלות שזוכה השב בתשובה כראוי

אֶפְשָׁר לְרַמּוֹ, דְּכִשְׁאָדָם חוֹזֵר בְּתִשְׁבָּה כְּרֵאוֹי, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בּוֹחֵן לְבוֹת וּכְלִיּוֹת וְיודֵעַ שֶׁשָּׁב כְּרֵאוֹי, אִזְ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְסִיעֵו וּמְחַזֵּיק בְּיָדוֹ וְעוֹשֶׂה אוֹתוֹ בְּרִיָּה חֲדָשָׁה. וְהַנְּהַ יְדוּעַ, כִּשְׁאָדָם רָשָׁע, הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יוֹשֵׁב עָלָיו כְּכַסָּא דִּין, וְכִשְׁחוֹזֵר בְּתִשְׁבָּה כְּרֵאוֹי וּמִתְקַן מֵהַ שְׁפָגָם, חוֹזֵר הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְיוֹשֵׁב עָלָיו עַל כִּסֵּא רַחֲמִים, וְנַעֲשֶׂה בְּרִיָּה חֲדָשָׁה, וּמִתְחַדֵּשׁ עָלָיו יֵצֵר הַטוֹב בְּפְרִיזוֹת וּבְקִדְשָׁה יְתֵרָה, וְיֵצֵר הָרַע נִכְנָע. וְעַל יְדֵי מַעֲשֵׂיו הַטּוֹבִים וְתִשְׁבּוֹתוֹ הַהַגּוֹנָה וְתוֹרָתוֹ, זֹכֶה עַד שֶׁקִּנְיָה רוּחַ וּנְשָׁמָה, וּמֵאֲחֵר שִׁיזְכֶּה לְרוּחַ וּנְשָׁמָה, ה' אֱלֹהֵיו עִמּוֹ וְלֹא יָבוֹא עַל יָדוֹ עוֹן אֲשֶׁר חָטָא:

השב בתשובה צריך להתדבק בשכינה ובתורה

וְזֶהוּ הַכּוֹנֵנָה, 'זֹאת תִּהְיֶה תוֹרַת הַמְצַרְעַ', הוּא הַמְלֵא עֲנוּת, כִּי אֵין לָךְ מְצַרְעַ יוֹתֵר מִן הַמְלֵא עֲנוּת, כִּי הוּא מְצַרְעַ מִבֵּית וּמְחוּץ. וְעַכְשָׁו שָׁב בְּתִשְׁבָּה שְׁלָמָה וְנִתְדַבֵּק בְּשִׁכְנֵיָה וּבַתּוֹרָה, וְזֶהוּ 'זֹאת תּוֹרַת', 'זֹאת' הִיא הַשִּׁכְנֵיָה כְּיָדוּעַ, 'תּוֹרַת' כְּמִשְׁמָעוֹ. וְהִכִּי קָאָמַר קְרֵא, 'הַמְצַרְעַ' שֶׁהוּא הַמְלֵא עֲנוּת, 'בְּיּוֹם טְהִרְתּוֹ' שֶׁהוּא יוֹם תִּשְׁבּוֹתוֹ שֶׁנִּשְׁתַּהַר מִצּוּנוֹ, אִם רוּצָה שִׁיזְכֶּה לַמְעֵלָה לַתִּשְׁבָּה הַמְעֵלָה, יִתְדַבֵּק בְּשִׁכְנֵיָה וּבַתּוֹרָה עִם תִּשְׁבּוֹתוֹ שֶׁהִיא טְהִרְתּוֹ, וְזֶכֶה זֹכֶה 'וְהוֹבֵא אֵל הַפֶּהֲן', מִיַּד תִּשְׁבּוֹתוֹ מַגְעַת לַה' וּמְקַבְּלָהּ. 'הַפֶּהֲן' גִּימְטְרִיא "ה' אֲדָנִי", לְרַמּוֹ עַל הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. אִי נָמִי 'הַפֶּהֲן' עִם הַכוּלָל גִּימְטְרִיא 'כִּסָּא', לְרַמּוֹ מֵהַ שְׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ וְזָכוּנוֹם לְבְרָכָה (יומא פו.) גְּדוּלָה תִּשְׁבָּה שְׁמַגְעַת עַד כִּסֵּא הַכְּבוֹד. וְזֶה הָאָדָם שֶׁעָשָׂה תִּשְׁבָּה כְּרֵאוֹי וְנִתְדַבֵּק בְּשִׁכְנֵיָה וּבַתּוֹרָה, לְפִיכָף תִּשְׁבּוֹתוֹ מַגְעַת עַד כִּסֵּא הַכְּבוֹד:

כששב בתשובה יושב עליו הקב"ה על כסא רחמים

'וְיֵצֵא הַפֶּהֲן', זֶה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּמוֹ שֶׁכְּתִיב, 'אֵל מְחוּץ לַמַּחְנֶה', זֶה מַחְנֵה לוֹיָה שֶׁהָיָה בוֹ, לְרַמּוֹ, דַּמְתַּחֲלָה כִּשְׁהָיָה הָאָדָם

רָשָׁע, הִיָּה יוֹשֵׁב עָלָיו הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּכַסָּא דִּין, רְמוּזוֹ בְּ'מַחְנֵה לוֹיָה' שֶׁהֵם מִצַּד הַדִּין וְהַגְבוּרָה, עַכְשָׁו כִּשְׁשָׁב בְּתִשְׁבָּה, יֵצֵא הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מִמִּדַּת הַדִּין וְיוֹשֵׁב עָלָיו עַל כִּסֵּא רַחֲמִים. וְנוֹתֵן הַפְסוּק הַטַּעַם מִכַּפְּנֵי מַה יֵצֵא הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מִן הַדִּין וְנִהְפֵךְ עָלָיו לְמִדַּת רַחֲמִים, מֵאֲחֵר שִׁיִּרְאֶה, 'וְהַנְּהַ נִרְפָּא וְנִגַע הַצָּרַעַת מִן הַצָּרוּעַ', דְּהִינּוּ שֶׁשָּׁב בְּתִשְׁבָּה שְׁלָמָה כְּרֵאוֹי וְלֹא נִשְׁאָר בוֹ רָשָׁם כְּלָל שֶׁל עוֹן וְלֹא שֶׁל חָטָא, לְפִי שִׁזְכֶּה וְעָשָׂה תִּשְׁבָּה מְעֵלָה כְּרֵאוֹי, וְכִיּוֹן שִׁרְאֶה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁתִּשְׁבּוֹתוֹ כְּרֵאוֹי וְשָׁב מֵאֲהָבָה, הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְחַזֵּיק בְּיָדוֹ וּמְשַׁלֵּים לוֹ חֲפָצוֹ וְרִצּוֹנוֹ:

ומכניע את היצר הרע

וְזֶהוּ שְׁנֵאֲמַר, 'יֵצֵא הַפֶּהֲן', זֶה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, 'וְלִקַּח לְמִטְהָרָה', לְזֶה שֶׁשָּׁב בְּתִשְׁבָּה, 'שְׁתִּי צַפְרִים חַיּוֹת טְהוֹרוֹת', הֵם יֵצֵר הַטּוֹב וְיֵצֵר הָרַע, דְּגַם יֵצֵר הָרַע מְכַנִּיעֵו הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְנַעֲשֶׂה תַחַת מְמִשְׁלַת יֵצֵר הַטּוֹב, וְעוֹנֶה עַל כִּרְחוֹ אָמֵן, וְלִפְיִכָּף עַל עֲנָנוּ זֶה יִקְרָא יֵצֵר הָרַע עַכְשָׁו גַּם הוּא טְהוֹר. וְיֵצֵר הַטּוֹב שֶׁבָּא עַכְשָׁו לְאָדָם הַזֶּה שֶׁעָשָׂה הַתִּשְׁבָּה הַגְּדוּלָה הַזֹּאת, אֵינּוּ כִּשְׁאָר יֵצֵר הַטּוֹב דְּעֵלְמָא, כִּי לְפִי גְדַל הָאָדָם בְּחִסְדוֹת כִּף גְּדַל יֵצֵר הַטּוֹב שִׁישׁ לוֹ, וּכְמוֹ שֶׁכְּתוּב בְּדַבְרֵי רַבְּנֵי הָאָרָז"ל. וְלִפְיִכָּף אָמְרָה תּוֹרָה 'יֵצֵא לְמִטְהָרָה' יֵצֵר הַטּוֹב לֹא כְּמוֹ שְׁאָר יֵצֵר הַטּוֹב, זֶהוּ יֵשׁ בוֹ חַיּוֹת וְתַקְף וְטִהַרָה וְכַח יוֹתֵר, עַד שֶׁנִּכְנָע וְנִכְפָּף יֵצֵר הָרַע תַּחַתָּיו וְעוֹנֶה אַחֲרָיו אָמֵן כְּכֹל דְּבַר וּבְכֻלּוֹ יִחָשֵׁב:

וזוכה לרוח ונשמה קדושים וטהורים

'וְיֵצֵן אָרְזוֹ'. 'עֵץ' רוּמְזוֹ עַל הָאָדָם הַנִּקְרָא 'עֵץ הַיִּשְׁדֵּה' (ברבים כ ט), 'אָרְזוֹ', עַכְשָׁו נַעֲשֶׂה בְּרִיָּה חֲדָשָׁה עַל יְדֵי תִּשְׁבּוֹתוֹ וְנִחַשְׁבּוֹ מִן הַצַּדִּיקִים הַחַסִּידִים שֶׁנִּמְשָׁלוּ לְאָרְזוֹ, שְׁנֵאֲמַר (תהלים צב ג) 'צַדִּיק כְּתִמַּר יִפְרַח כְּאָרְזוֹ בְּלִבְנוֹן יִשְׁגֶּה'. וְיִשְׁנֵי תוֹלַעַת' הֵם רוּחַ וּנְשָׁמָה, 'תוֹלַעַת' גִּימְטְרִיא 'רוּחַ וּנְשָׁמָה טְהוֹרִים יַחַד', דְּעַל יְדֵי מַעֲשֵׂיו הַטּוֹבִים, וְתוֹרָתוֹ וְתִשְׁבּוֹתוֹ שֶׁעָשָׂה הַקְדוּשָׁה וּבְטִהַרָה, זֶכֶה עַד שֶׁקִּנְיָה רוּחַ וּנְשָׁמָה קְדוּשִׁים וְטְהוֹרִים. וּמֵאֲחֵר שִׁזְכֶּה לָהֶם, מַעֲתָה הֵם הַמּוֹרִים לוֹ וְהַמְדַרְיִכִים אוֹתוֹ לְדַרְךְ יִשְׂרָאֵל, וְלִפְיִכָּף נִרְמָזוּ

שְׁפַל הַכַּחַת תְּלוּי בְּדָם, וּלְפִיכֶן אָמַר שְׁפַח יֵצֵר הָרַע נָטַל מִמֶּנּוּ וְנָתַן לְכָל הַנוֹכָרִים מִצַּד הַקְּדוּשָׁה. וְכָל אֵלֶּה יְסוּדוֹתֵם בְּנוֹיִים 'עַל הַמַּיִם חַיִּים' שֶׁהֵיא הַתּוֹרָה. וְכָל זֶה עַל יְדֵי עֶזֶר הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁהַחַיִּיק בִּידוֹ:

עֲקָרֵי דִינִים

רבי איסר זלמן מלצר - האבן האזל

הַנִּמְנָע מִדְּבַר לְשׁוֹן הָרַע מִקְדָּשׁ עֲצָמוֹ
לְחַיִּיב לְהַעֲלוֹת דְּרָגָתוֹ

אֲבָאָר מֵאָמַר חוֹזֵל בְּמִדְרָשׁ רַבָּה פְּרֻשַׁת מִצְרַע בְּמַעֲשֵׂה שֶׁל הַרוּכַל שֶׁהִכְרִיז מֵאֵן בְּעֵי לְמִיזְבֵּן סְמָא דְחַיִּי, וְהוֹצִיא סֵפֶר תְּהִלִּים שֶׁכְּתוּב מִי הָאִישׁ הַחֲפִיץ חַיִּים, וְכֵן הוּא בְּגִמְרָא בְּעוֹבְדָה זָרָה (ט:) מְכַרִּיז רַבִּי אֶלְפִסְנָדְרִי וְכוּ'.

אֲבָלָ בְּמִדְרָשׁ אֵיתָא עַל זֶה אָמַר רַבִּי יַנְאִי כָּל יְמֵי הֵייתִי קוֹרָא הַפְּסוּק הַזֶּה וְלֹא הֵייתִי יוֹדֵעַ חֵיכֵן הוּא פְּשׁוּט, עַד שֶׁבָּא רוּכַל זֶה וְהוֹדִיעַנִי מִי הָאִישׁ הַחֲפִיץ חַיִּים. וְכַבֵּר תְּמַהוּ עַל הַמִּדְרָשׁ דְּמָה נִתְחַדֵּשׁ לְרַבִּי יַנְאִי מִדְּבָרֵי הַרוּכַל.

וְאִמְרַתִּי בְּזֶה שֶׁלְּכַאוּרָה חוֹשְׁבִים כִּי לְשׁוֹן הָרַע הוּא אִסּוּר כְּכֹל הָאִסּוּרִים, וְהַמּוֹנֵעַ עֲצָמוֹ מֵעוֹזֵן זֶה הוּא שׁוֹמֵר נַפְשׁוֹ מִהֲלַכְהָ, אֲבָל אִין זֶה מְבַטֵּחַ חַיִּים שֶׁצָּרִיף לָזֶה גַם זְכִיּוֹת עַל יְדֵי קִיּוּם מִצְוֹת וְלַמּוֹד תּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, וְאִף שֶׁאֲמָרוּ חוֹזֵל יֵשֵׁב וְלֹא עֵבֶר עֵבֶרָה כְּאֵלּוּ עֲשֵׂה מִצְוָה, בְּכָל זֹאת אֵינוֹ דוֹמֵה לְעֲשִׂית מִצְוֹת רַבּוֹת בְּפֶעֶל.

וְכִיּוֹן שֶׁבָּא הַרוּכַל הַזֶּה וְאָמַר מֵאֵן בְּעֵי לְמִיזְבֵּן סְמָא דְחַיִּי, הִנֵּה חֲדָשׁ בְּזֶה שֶׁאֵינוֹ כְּפִי מֵה שְׁחוֹשְׁבִים לְכַאוּרָה, דְּהָא לֹא יִשְׁפֹּךְ לוֹמַר מִי שְׂרוּצָה לְקַח סַם חַיִּים לֹא יֵאֱכַל סַם הַמְּנוּת, דְּאִי אֲכִילָת סַם הַמְּנוּת אֵינוֹ סַם חַיִּים, וְכֵן אִין לוֹמַר מִי שְׂרוּצָה לְחַיּוֹת לֹא יֵאֱכַל טְרַפְסָה, לְכַן אָמַר רַבִּי יַנְאִי שְׁכָּל יְמֵי הֵיָה קוֹרָא הַפְּסוּק, וְלֹא הִרְגִּישׁ שֵׁישׁ חֲדוּשׁ בְּפְסוּק, שֶׁמְנִיעַת דְּבַר לְשׁוֹן הָרַע הוּא סַם חַיִּים, דְּהָא כִּי כְּתוּב מִי הָאִישׁ הַחֲפִיץ חַיִּים, וְהֵינּוּ שֶׁמְנִיעַת דְּבַר לְשׁוֹן

בְּתוֹלְעַת', לְרַמֵּז עַל תּוֹלְעַת הַמְּשִׁי שֶׁעַל יְדֵי יוֹר פִּיָּה נַעֲשֶׂה הַמְּשִׁי, גַם הַרוּחַ וְהַנְּשֻׁמָּה עַל יְדֵי הָאֲרָתָם שֶׁמְאִירִים בְּגוֹף הָאָדָם נַעֲשׂוּ כָּל הַפְּעֻלוֹת הַטּוֹבוֹת וְהַיְשָׁרוֹת. 'וְאִזּוּב', 'אִזּוּב' שְׁמֵי פְעָמִים גִּמְטְרִיא 'לֵב', דְּעִכְשׁוֹ עַל יְדֵי תְּשׁוּבָתוֹ נַעֲשֶׂה לוֹ לֵב טְהוֹר, כְּמוֹ שֶׁאָמַר דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשְּׁלוֹם בְּמִזְמוֹר הַתְּשׁוּבָה (תְּהִלִּים נ"א י"ב) 'לֵב טְהוֹר בְּרָא לִי אֱלֹהִים':

בעל תשובה צריך להיות עניו ולעסוק בתורה

וְצִוָּה הַכֹּהֵן וְשִׁחַט אֶת הַצֹּפּוֹר הָאֶחָת. עִכְשׁוֹ חוֹזֵר לְתַחֲלַת הַעֲנִין, שֶׁקָּרָא לְיֵצֵר הָרַע טְהוֹר, לְפָרֵשׁ בִּיצַד הֵיא טְהָרְתוֹ, שֶׁאֵינוֹ טְהוֹר מִמֶּשׁ, רַק כְּכֹה יַעֲשֶׂה לוֹ, דְּהֵינּוּ שֶׁיִּכְנַע וְיִשְׁפַּל בְּתַכְלִית הַהֲכַנְעָה וְזוּהֵי טְהָרְתוֹ. וְזוּהֵי שֶׁנֶּאֱמַר, 'וְצִוָּה הַכֹּהֵן', זֶה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, 'וְשִׁחַט אֶת הַצֹּפּוֹר הָאֶחָת', הוּא יֵצֵר הָרַע שֶׁיִּכְנַע בְּתַכְלִית הַהֲכַנְעָה עַד שֶׁיְהִיָּה דוֹמָה כְּאֵלּוֹ נִשְׁחַט. וְכִיצַד הֵיא שְׁחִיטָתוֹ שֶׁהֵיא הַהֲכַנְעָתוֹ, יְהִיָּה (זֶה) בְּעַל תְּשׁוּבָה הַזֶּה עֲנִינוֹ בְּתַכְלִית וְיְהִיָּה עוֹסֵק בְּתוֹרָה, וְזוּהֵי שְׁחִיטַת יֵצֵר הָרַע וּבִטּוּלוֹ. וְזֶה שֶׁאָמַר 'אֵל כְּלֵי חַרְשׁ', דְּהֵינּוּ שֶׁיִּחְשַׁב הָאָדָם הַזֶּה עֲצָמוֹ כְּשֶׁבְרֵי כְּלֵי חַרְשׁ שֶׁאִין בְּהֵם מִמֶּשׁ, וְתַמִּיד יוֹשֵׁב 'עַל מַיִם חַיִּים' שֶׁהֵיא הַתּוֹרָה, זֶהוּ בִטּוּל יֵצֵר הָרַע וְשְׁחִיטָתוֹ, עַד שֶׁיֵּאֱמַר לְהֵיֵצֵר הַטּוֹב בְּעַל כְּרַחֵם אֲמֵן, וְזוּהֵי טְהָרַת יֵצֵר הָרַע:

כל כח היצר הרע ניתן לצד הקדושה של השב כראוי

חוֹזֵר וְאָמַר, 'אֶת הַצֹּפּוֹר הַחֲזִיָּה יִקַּח אִתָּה וְאֵת עֵץ הָאֲרֵז וְאֵת שְׁנֵי הַתּוֹלְעוֹת וְאֵת הָאִזּוּב וְטָבַל אוֹתָם וְאֵת הַצֹּפּוֹר הַחֲזִיָּה בְּדָם הַצֹּפּוֹר הַשְּׁחִטָּה עַל הַמַּיִם הַחַיִּים'. בָּא לְרַמֵּז, דְּיִדּוּעַ דְּיֵצֵר הָרַע כְּחוֹ גְדוּל וְתַקִּיף, וְעִכְשׁוֹ כִּיּוֹן שֶׁנִּכְנַע, כָּל תַּקְפּוֹ וְכַחוֹ נוֹטְלִים אוֹתוֹ הַיֵּצֵר הַטּוֹב וְהַרוּחַ וְהַנְּשֻׁמָּה וְגוֹפּוֹ שֶׁל אָדָם וְלָבוֹ, וְנַעֲשׂוּ תַקִּיפִים מִצַּד הַקְּדוּשָׁה, וּמִמְלֵא נִתְגַּבֵּר זֶה הַשֵּׁב בְּקְדוּשָׁה וּבְטְהָרָה:

וְזוּהֵי שֶׁנֶּאֱמַר, 'אֶת הַצֹּפּוֹר הַחֲזִיָּה', הוּא יֵצֵר הַטּוֹב, 'וְאֵת עֵץ הָאֲרֵז', הוּא הַגּוֹף, 'וְאֵת שְׁנֵי הַתּוֹלְעוֹת', הֵם הַרוּחַ וְהַנְּשֻׁמָּה, 'וְאֵת הָאִזּוּב', הוּא הַלֵּב. 'וְטָבַל אוֹתָם [וְגו'] בְּדָם הַצֹּפּוֹר הַשְּׁחִטָּה', דְּהֵינּוּ כָּל הַכַּחַת שֶׁבִּיצֵר הָרַע נִתֵּן בְּהֵם, וְיִדּוּעַ

הרע הוא זכות בפעל שִׁמְקֵדֵשׁ אֶת הָאָדָם עַל יְדֵי שְׁנַעֲשֶׂה פִּי קְדוֹשׁ וְנִתְקַדֵּשׁ בְּעַצְמוֹ.

וְצִוָּה הַכֹּהֵן וְלָקַח לְמִטְהָר שְׁתֵּי צִפְרִים חַיִּים טְהוֹרוֹת וְעַץ אֲרֶז וְשְׁנֵי תוֹלַעַת וְאוֹזֵב: (וי, ד)

אפריזון

רבי שלמה גאנצפריד - בעמ"ח קצור שלחן ערוך דקדוק המקרא והורות שגם לאחר הטאי הלשון יש להרבות בלמוד התורה בכדי לתקנם

לְשׁוֹן רִשׁוֹי לִפִּי שֶׁהִגְעִים בְּאִים עַל לְשׁוֹן הָרַע שֶׁהוּא מַעֲשֵׂה פִּטְפוּטֵי דְבָרִים, לְפִיכֶךָ הִזְקָקוּ לְטְהָרָתוֹ צִפְרִים שֶׁמִּפְּטָטִין תָּמִיד בְּצִפְצוּף קוֹל עַד כֵּן לְשׁוֹנוֹ. וַיֵּשׁ לְהִבִּין אֶפְתִּי אִמְאִי בְּעֵי שְׁתֵּי צִפְרִים דּוֹקָא, וְלֹא דִי לוֹ בְּאַחַת, וְעוֹד אִמְאִי אַחַת נִשְׁחַטָּת וְאַחַת נִשְׁאַרָה חַיָּה, וְעוֹד אִמְאִי נִשְׁלַחַת דּוֹקָא עַל פְּנֵי הַשְּׂדֵה דְמַעֲטִינָן בְּתוֹרַת כְּהֻנִּים (ב, אות ה) לֹא לִים וְלֹא לְמַדְבָּר וְלֹא לְעִיר רַק דּוֹקָא עַל פְּנֵי הַשְּׂדֵה.

וְנִרְאָה לִפִּי עֲנִיד, עַל פִּי הַגְּמָרָא דְחֵלִין (ט). אָמַר רַבִּי יִצְחָק מֵאִי דְכַתִּיב (תהלים נח ב) 'הֶאֱמַנְם אֲלֵם צֶדֶק תְּדַבְּרוּן מִיִּשְׂרָיִם תִּשְׁפָּטוּ בְּנֵי אָדָם', מָה אֲמַנְתוּ שֶׁל אָדָם בְּעוֹלָם הַזֶּה יִשִּׁים עַצְמוֹ כְּאֵלִם, יְכוּל אִף לְדַבְּרֵי תוֹרָה, תְּלַמּוּד לִזְמַר 'צֶדֶק תְּדַבְּרוּן', יְכוּל גַּיִם דַּעְתוֹ, תְּלַמּוּד לִזְמַר 'מִיִּשְׂרָיִם תִּשְׁפָּטוּ בְּנֵי אָדָם', עַד כֵּן. וּבְמִסְכַּת עֲרוּבִין (כא:) דִּרְשׁ רַבָּא וְכוּ' לְכָה דוּדֵי נִצָּא הַשְּׂדֵה, אָמְרָה כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל לְפָנֵי הַקַּב"ה רְבוּנוֹ שֶׁל עוֹלָם אֵל תְּדִינְנֵי כִּיּוֹשְׁבֵי כְּרֻכִים שִׁישׁ בְּהֵן גּוֹל וְעִרְיוֹת וְכוּ', נִצָּא הַשְּׂדֵה בָּא וְאַרְאֶךָ תְּלַמִּידֵי חֲכָמִים שְׁעוֹסְקִין בְּתוֹרָה מִתּוֹךְ הַדְּחָק וְכוּ'.

וְהִזָּה הַמִּפְרָשִׁים (עיין רמב"ן ר"פ ויקרא א ט) כְּתוּב טַעַם עַל הַקְּרֻבָּנוֹת, שִׁיתָן הָאָדָם אֶל לְבוֹ פִּי הוּא הִיָּה רְאוּי לְאֵלוֹ הַדְּבָרִים שְׁעוֹשִׁין עִם הַקְּרֻבָּן, כְּמוֹ שֶׁחִטָּה שְׂרָפָה וְכְדוּמָה, רַק הַקַּב"ה בְּרַחֲמָיו נָתַן בְּהֵמָה אוֹ עוֹף תְּמוּרָתוֹ.

וַיִּפִּי זֶה יֵשׁ לִזְמַר דָּאֵם הִיּוּ מְבִיאִין צְפוּר אָחָד

וְנִשְׁחַט, הִיָּה זֶה נּוֹתֵן אֶל לְבוֹ כִּי לֹא טוֹב הַדְּבוּר, וְהִיָּה סוּגֵר דְּלִיתֵי פִּיּוּ לְהִיּוֹת כְּאֵלִם כָּל יָמָיו, אָבֵל בְּאֵמַת לֹא זוֹ הַדְּרָף הַיִּשָּׁר תָּמִיד, וְכִדְאֻמְרֵינוּ בְּגִמְרָא צֶדֶק תְּדַבְּרוּן, וּבִפְרָט זֶה הָאִישׁ שֶׁכָּבֵר נִכְשֵׁל בְּלִשׁוֹן הָרַע, תְּקַנְתִּיהָ שְׁיַעֲסַק בְּתוֹרָה, כְּדֹאִיתָא בְּעִרְכִּין (טו:), וְלִכֵּן הוּא צְרִיף לְהִבִּיא עוֹד צְפוּר אָחָד שֶׁנִּשְׁאַר חַי, לְהוֹרוֹת כִּי הַדְּבוּר גּוֹרֵם גַּם כֵּן חַיִּית, וְהַחַיִּים וְהַמּוֹת בְּיַד הַלְּשׁוֹן (מִשְׁלֵי י"ח כא), וְהִיָּינוּ הַתּוֹרָה כְּדַדְרָשֵׁינוּ שֶׁם מִרְפָּא לְשׁוֹן עֵץ חַיִּים וְכוּ'.

רַק שְׁלֹא יַעֲלֶה עַל לְבוֹ לְעַסֵּק בָּהּ מִתּוֹךְ הַרְחֻבָּה דְּוָקָא, וּבִפְרָט שֶׁכָּבֵר נִכְשֵׁל בְּגִסּוֹת הָרוּחַ, וְלִכֵּן נִשְׁלַח הַצְּפוּר דּוֹקָא עַל פְּנֵי הַשְּׂדֵה לְרַמּוֹ לְוֵאָה מֵאֲנָשֵׁי הַשְּׂדֵה שְׁעוֹסְקִין בְּתוֹרָה מִתּוֹךְ הַדְּחָק, וְזֶה רְמַז וְקָר לִפִּי עֲנִיד בְּעִזֵּר ה'.

דעת תורה

רבי ירוחם ליבוביץ - מנהל רוחני ושיבת מיר
 דְּבוּר לְשׁוֹן הָרַע הַחוּס חֲלָקוֹ הַטוֹב שֶׁל הַדְּבוּר בְּסוּגֵי הַשּׁוֹנִים
בְּרִשׁוֹי לִפִּי שֶׁהִגְעִים בְּאִין עַל לְשׁוֹן הָרַע (ערכין טו), שֶׁהוּא מַעֲשֵׂה פִּטְפוּטֵי דְבָרִים, לְפִיכֶךָ הִזְקָקוּ לְטְהָרָתוֹ צִפְרִים שֶׁמִּפְּטָטִין תָּמִיד בְּצִפְצוּף קוֹל. הַרְמַב"ם בְּפְרוּשׁוֹ עַל אֲבוֹת (פ"א מ"ו) מְחַלֵּק אֶת הַדְּבוּר לְחֲמִשָּׁה חֲלָקִים, הַחֲלֵק הָרִאשׁוֹן הוּא הַמְצָנָה בּוֹ וְהוּא קְרִיאַת הַתּוֹרָה וְלַמּוֹדָה וְכוּ', הַחֲלֵק הַב' הוּא הַדְּבוּר הַנֶּאֱסָר וְכוּ', הַחֲלֵק הַג' הוּא הַדְּבוּר הַנִּמְאָס אֲשֶׁר אִין בּוֹ תוֹעֵלַת לְאָדָם בְּנַפְשׁוֹ, וְלֹא עֲבָרָה וְלֹא מְרִי, כְּרַב סְפוּר הַהֲמוֹן בְּמָה שְׁאַרְעֵ וּמָה שֶׁהִיָּה וּמָה הֵם מְנַהֲגִי מְלַךְ פְּלוּנִי בְּהִיכְלוֹ, וְאִיף הִיָּתָה סִבַּת מוֹת פְּלוּנִי, אוֹ אִיף הַתְּעַשֵּׂר פְּלוּנִי, וְאֵלּוֹ קוֹרְאִים אוֹתָם הַחֲכָמִים שִׁיתָה בְּטֵלָה וְכוּ'.

הִנֵּה כִּי דְבוּר בְּאִין תוֹעֵלַת נִקְרָא דְבוּר נִמְאָס, וְגַם דְּבָרֵי הַסְּטוּרָה אִם אִין בְּהֵם תוֹעֵלַת לְלַמּוּד וְלַהַתְּבוּנָנוֹת וְכְדוּמָה, גַּם אוֹתָם מוֹנֵם הַרְמַב"ם וְ"ל בְּתוֹךְ הַדְּבָרִים הַבְּטִלִּים אֲשֶׁר מְגַנִּים וְנִמְאָסִים הֵם בְּעַקְרָם.

הוא מכיין שעד כה במקשה כל התפלה השתמשו בפה לדבורים טובים, תפלות ובקשות מה' תברך ובקחות והודאות לו' תברך, לכן אנו מבקשים שגם לאחר התפלה לא נדבר בפינו רע ומרמה.

ויש להבין הרי בפסוק זה דוד המלך אומר לכל אחד שישמר את לשונו ושפתיו, כי זה דבר התלוי בבחירה, שעליה אמרו חז"ל (ברכות לג.) הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים, אם פן איך אנו מבקשים מה' תברך שהוא ניצר לשוננו מרע.

משיב על כך הרי בר' יקר (א' סח) שאמנם הדבר תלוי בבחירתנו, אבל יתכן גם שהדברים הללו יהיו בידי הקב"ה, ומביא על כך לשון המדרש תנחומא (תולדות יב) שלושה דברים ברא הקב"ה ברשותו של אדם, ידים ופה ורגלים, וכשהקב"ה חפץ, אז אלו אינן ברשותו, הקב"ה יכול לשלט גם עליהם, שהרי בשעה שזכנס עשו לפני יצחק, התחיל יצחק להיות מזדעזע ולומר גם 'ארור יהיה', והיינו שברגע הראשון יצחק רצה לקלל את יעקב על שרמה אותו, אומר לו הקב"ה ומה אתה סבור שפומך ברשותך, שאתה בעל הבית על הפה שלך, חזר ואמר גם ברוך יהיה, כלומר הקב"ה הוא השליט והמנהל גם את הפה של האדם הבחור.

ויברך אנו אומרים ניצר לשוני מרע ושפתי מדבר מרמה, כלומר אף על פי שיש בחירה, אנו מבקשים סיעתא דשמיא, ובקשה זו עצמה הנאמרת בלב שלם היא בחירתנו בטוב, כי אנו מכירים בכך שלאדם בכחות עצמו קשה לשמר את פיו, ואנחנו באמת ובכנות רוצים בכך, לכן אנו פונים אל ה' תברך ומבקשים שיעזר לנו להוציא לפעל את רצוננו, כך גם פרש האבודרקה (עמ' קד) אף על פי שהטוב והרע מסורין ביד האדם, הוא מבקש מאת ה' לסייע לעשות טוב.

כח הדבור וענינו סודו ונפישתו של דבור האדם נורא עד מאד, הלא הוא כל מעלתו ויתרונו על הבהמה ויהי האדם לנפש חיה (בראשית ב ז), תרגום אונקלוס לרוח ממללא, הנה כל ענין הדבור הוא משמת חיים אשר נפח באפיו ומדיליה נפח חלק אלוה להבין ולהשפיל, והכל בכח הדבור ברוח ממללא כל פלם.

והנה זה האדם ביקר נמשל בבהמות נדמה, כי זלול דבורו ושמו לפטפוט בעלמא כפטפוטי צפרים, אשר לא בשם דבור תקרא אותם, אלא רק כצפצופי קול בעלמא, מאין זה בא רבוי השיח בדברים בטלים והבליים, ללא כל תועלת ללא כל חכמה ושכל, הלא הוא מאשר נחרוקן מכל סוד הדבור בעצם, על זולתנו אנו רואים זאת בנבל, ולפעמים אני מרגיש זה גם בעצמי, איך שברבוי דברים אובדים באמת כל כבוד ותפארת להאדם.

והנה זה המדבר לשון הרע, הלא גדול עונו מאד, וחקרו אף יותר מג' עברות כלשון התוספתא, מובא בפרוש המשניות להרמב"ם (אבות פ"א מ"ו), ולשון הרע כנגד פלם, והנה התורה העמידה לנו כאן את האדם בדימות הגנות שלו מצד דברנותו ופטפנותו, כנראה שזה היא התביעה היותר חזקה, תביעה על עקר הנוכו של האדם.

זאת תורת אשר בו נגע צרעת אשר לא תשיג ידו בטרתו: (וי' לב)

שפתי חיים

רבי חיים פרידלנדר - מנהל רוחני ושיבת פוניבז'

על האדם לבקש עזרה משמיא שיוכל להמנע ולא להכשל בחטאי הלשון
בתפלת שמונה עשרה קסמים אנו בבקשה 'אלקי ניצר לשוני מרע ושפתי מדבר מרמה', משפט זה יסודו בפסוק תהלים (לד יד) 'ניצר לשונך מרע ושפתיך מדבר מרמה'. והבאר

כי תבאו אל ארץ כנען אשר אני נתן לכם לאחזה ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחוזתכם: (יד, לד)

תפארת שמשון

רבי שמשון דוד פינקוס - רב ואב"ד אופקים

התורה הקדושה מראשית בנות האדם מכפרת על חטאי הלשון

'וְנִתְּתִי נֶגַע צָרַעַת' בשורה היא להם שהנגעים באים עליהם לפי שהטמינו אמונים מממוניות של זהב בקירות בתיהם כל ארבעים שנה שהיו ישראל במדבר, ועל ידי הנגע נתן הבית ומצאן (רש"י).

בזהר הקדוש בפרשתנו הביאו חז"ל טעם נוסף בזה, ותכן דבריהם הקדושים כף הוא, ישראל הרי דבקים הם בקב"ה ומתוך אהבתו אותם הכניסם לארץ הקדש להשרות שכינתו ביניהם.

והנה במלאכת המשכן נאמר וכל הנשים אשר נשא לבן אתנה בחכמה טוה את העדים (שמות לה כט), שבשעה שהיו עושות במלאכת המשכן היו אומרות 'זה למקדש, זה למשכן, זה לפרכת', כדי שתשרה הקדושה על ידן ותתקדש המלאכה ההיא, וכן הוא להפך מי שעובד עבודה זרה כיון שמזכיר שם עבודה זרה על המלאכה ההיא, רוח הטמאה שורה עליה, והרי הנכענים עובדי עבודה זרה היו, והיו בונים בניניהם לעבודה זרה, והיו משרים עליהם את רוח הטמאה, כיון שבאו ישראל רצה הקב"ה לטהר למענם את הארץ שלא תשרה השכינה במקום טמא. לכן בנגע הצרעת היו הורסים את הבנינים של העצים והאבנים שנעשו בטמאה ובונים אותם מחדש בקדושה ובטהרה.

על כן מי שבונה בנין כשמתחיל לבנותו עליו להזכיר בפיו שבונה אותו לעבודת ה', שכן כתוב 'הוי בנה ביתו בלא צדק ועליותיו בלא משפט' (ירמיה נב יג), ואז סייעתא דשמיא שורה עליו, וכתוב עוד (איוב ה יג) 'ופקדתך ננוך ולא תחטא' ופקדת לשון דבור, שאם פוקד בדבור פיו כשהוא בונה, היינו שאומר בפיו שהוא בונה את ביתו לשם עבודת ה', על הדרך בבית זה נאמר ולא תחטא.

והנה בימינו כאשר נכנסים לבית חדש אמנם אין זה מצוי שבנו אותו לשם עבודה זרה, אבל על כל פנים מהיכן תשרה עליו הקדושה, וקרוב לשמע שלזה התפוננו חז"ל באומרים, כל בית שאין דברי תורה נשמעים בו בלילה אש אוכלתו (סנהדרין צב), שפסם שבזמן שנכנסו ישראל לארץ על ידי הנגעים נסתרו הבתים שלא נבנו בקדושה לשם שמים, כך היום באה אש רח"ל ושרפת את הבית.

אכן כאשר לומדים בבית תורה, הרי על התורה הקדושה נאמר (ירמיה כג כט) 'הלאו כה דברי כאש נאם ה'', ואש התורה מעלה את הבית בלהבות של קדושה, וכפטיש מפוצץ וסותר את הבית וטוחן אותו לעפר, וכעת עומד תחתיו בית חדש, בית הקדוש בקדושתה העליונה של התורה, וודאי שפבר לא ישרף באש העולם הזה, כיון שאש התורה זכף אותו וטהרו להיות ראוי להשראת השכינה.

דבר נוסף נתן להעשות על ידי התורה הקדושה כמו שאמרו חז"ל 'שמשום כף בעצרת נאמר 'שעיר עזים אחד לכפר עליכם' (במדבר כה ל), ולא נאמר לחטאת, כי כיון שקבלתם עליכם על תורה מעלה אני עליכם כאלו לא חטאתם מימכם, והיינו שהתורה מחזירה את האדם לשרשו כדברי התנא באבות (פ"ו מ"א) ומגדלתו ומרוממתו על כל המעשים, ממילא נפקע החטא כאלו לא חטא מעולם.

כך גם האדם עצמו הרי אמרו חז"ל כל מי שיש בו אחד מארבעה מראות נגעים הללו, אינו אלא מזבח פפרה מינות, ואם בן היום שאין לנו נגעים איך נתפפר מעוונותינו, האם חס ושלום על ידי צרות ויסורים ושאר דברים רעים?! אלא כבר אמרו חז"ל (מנחות ק"ג) כל העוסק בתורה אינו צריך לא עולה ולא חטאת ולא מנחה ולא אשם, כי התורה הקדושה מנקה את האדם מכל עוון ואשמה ומשארתו טהור ומזכך בגוף ובנשמה.

שְׂהִיב וְהִזְכָּה יִתְבַּזוּ בְּמָה שְׂיִדְע בְּפָרְסוּם זֹכֵם
בְּהִתְעַסֵּק כְּהֵנִים רַבִּים בְּקָרְבָּנוֹת שְׁלָהֶם, לְכֵן חָסָה
הַתּוֹרָה וְלֹא הִצְרִיכָה רַק עוֹפוֹת וְלִיכָא פְּרָסוּם.

אוֹיָם בְּמִצְרָע, שְׁנֵתְפָרְסָם טְמֵאתוֹ, וּכְמוֹ שְׂאָמַר
יְטֵמָא טְמָא יִקְרָא, לְכֵן פְּרָסָם טְהָרְתוֹ
בְּקָרְבָּנוֹת בְּהִמָּה, בְּרַבּוּי כְּהֵנִים מִתְעַסְקִים בְּזָה,
וְכִיּוֹצֵא בְּזָה אָמְרוּ בְּסוּף יוֹמָא דְּבַחְטָא מִפְּרָסָם
טוֹב לוֹ שְׂתִיבִישׁ, יַעֲיֵן שָׁם, בְּן הַכָּא שְׂיִדְעוּ
בְּטְהָרְתוֹ בְּפָרְסוּם וְדו"ק.

וְבִיּוֹם הַשְּׁמִינִי יִקַּח לוֹ שְׁתֵּי תְרִים אוֹ שְׁנֵי בָנִי
וְיִנָּה וּבָא לְפָנָי ה' אֶל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וּנְתַנֵּם
אֶל הַכֹּהֵן: [טו, יז]

מִשְׁךְ חֲכֻמָּה

רבי מאיר שמחה מדוינסק - האור שמח
החלוקה בין זב למצרע בפרסום חטאו, באופן
שבה יעסקו בטְהָרְתוֹ

וְבִיּוֹם הַשְּׁמִינִי יִקַּח לוֹ שְׁתֵּי תְרִים כו' - בְּן בְּזָכָה,
מִשׁוּם דְּחָסָה הַתּוֹרָה עַל כְּבוֹד הַבְּרִיּוֹת,

מַעֲשֵׂי רַבּוֹתֵינוּ

נַעֲנָה הֶגְאוֹן מֵהַרִּי"א וְאָמַר לָהֶם בְּצַחוֹת לְשׁוֹנוֹ:
אֲמַנֵם בַּתּוֹרָה בְּתוֹב וְבִיּוֹם הַשְּׁמִינִי יְמוּל בְּשַׂר
עַרְלָתוֹ, אֲבָל לֹא כְּתוֹב כִּי צְרִיכִים לְהִבְיֵא גַם יְמוּזִיק.
אֲבָל מֵאִדָּךְ, הַיְמוּזִיק הוּא דְּבַר נְחוּץ מְאֹד. הֵן
נֶאֱמַר אֵל יַחֲסֵר מִפְּנֵי... [יְמוּזִיק וּיְמוּזָג - מְלִים
דְּמוֹת מַעַט, וְלִשׁוֹן נוֹפֵל עַל לְשׁוֹן]. [דברי מהרי"א]

בֵּין הַרְבָּנִים וְהַגְּאוֹנִים אֲשֶׁר הֵאִירוּ שְׂמִיּהָ שֶׁל פּוֹלִין
לְפָנָי שְׁנוֹת דוֹר בַּתּוֹרָתָם וּבַתְּפִלָּתָם, נִמְנָה
הֶגְאוֹן רַבִּי **יִשְׂרָאֵל אֱלִיהוֹ** יְהוֹשֻׁעַ **טְרוֹנֵק** זְצוּק"ל,
רַב וְאֵב בֵּית דִּין קוּטְנָא הַמַּעֲטִירָה, אֲשֶׁר נוֹדַע
בְּשַׁעֲרֵים בְּגֵאוֹנוֹתוֹ וּבְצַדִּיקוֹתוֹ, וּבִמְשַׁךְ שְׁנוֹת חַיָּיו עָלֵי
אֲדָמוֹת הָעַמִּיד אֶת קַרְן הַדָּת וְהִרְאָה עַל תִּלְהָ בְּכָל
קְצוּי אֶרֶץ.

אור יִקְרָתוֹ שֶׁל הֶגְאוֹן מְקוּטְנָא זָרַח בֵּיּוֹם שְׁנֵיכַפֵּל
בּוֹ כִּי טוֹב לְסַדֵּר וְיִצָּא, ח' בְּכַסְלֵו תַּקְפִּיא
בְּבֵית אֲבִיו הֶגְאוֹן רַבִּי **דָּוִד** זְצוּק"ל בְּעִיר **פְּלֶאצֵק**,
עִיר שְׁהֵיחָה מְלָאָה בְּחֻמְקִים וְסוֹפְרִים וְגִדּוּלֵי תוֹרָה
מְפֻלְגִים. בְּאֲשֶׁר הִכְנִס בְּבֵרִיתוֹ שֶׁל אֲבִיהֶם אֲבִינוּ
עָלָיו הַשְּׁלוֹם, קָרָא לוֹ אֲבִיו שְׁלוֹשָׁה שְׁמוֹת; "יִשְׂרָאֵל
אֱלִיהוֹ יְהוֹשֻׁעַ", יִשְׂרָאֵל עַל שֵׁם מֶרֶן הַבַּעַל שֵׁם
טוֹב הַקְּדוּשׁ זְכוֹתוֹ תִּגַּן עֲלֵינוּ, אֱלִיהוֹ עַל שֵׁם הֶגְאוֹן
רַבִּי **אֱלִיהוֹ מוּיִלְנָא** זְצוּק"ל, וְיְהוֹשֻׁעַ עַל שֵׁם הֶגְאוֹן

"וְבִיּוֹם הַשְּׁמִינִי יְמוּל בְּשַׂר עַרְלָתוֹ" (יב. א)
מִצְוַתּוֹ שֶׁל הֶגְאוֹן רַבִּי **יְהוּדָה אֶסָאד** זְצוּק"ל **אב**
בֵּית דִּין סְהַעֲרָדְלִי הֵיחָה פְּרוּשָׁה עַל בְּנֵי
קְהֵלְתוֹ יוֹשְׁבֵי סְהַעֲרָדְלִי, אֲשֶׁר הָיוּ תְרִידִים לְמוֹצָא
פִּיּוֹ. כָּל שְׂאֵלָה הָיוּ מְצִיגִים לְפָנָיו, וְאִף שְׂאֵלוֹת שְׁהִיוּ
נִרְאוֹת לְכֹאזְרָה פְּשוּטוֹת וְגַם מוֹבְנוֹת בְּיוֹתֵר, הָיוּ
מְצִיגִים לְפָנָיו, בֵּינן שְׁמַהוֹרְאָתוֹ לֹא סָרוּ וְאִף לֹא
כִּמְלֵא הַנִּימָה.

בֵּין הַשְּׂאֵלוֹת הַלְלוּ הָיוּ יְכוּלִים לַפְעָמִים לְשַׂאֵל אוֹתוֹ,
הֵאֵם בְּעַתּוֹת שְׂמִיחָה מִתֵּר לָהֶם לְשִׁיר וּלְזִמְרָה
בַּפֶּה, אוֹ הֵאֵם מִתֵּר לָהֶם לְהִבְיֵא כְּלֵי זָמֵר וְכֵלֵי נְגִינָה
לְסַעֲדָה פְּלוּנִית, אִם זֶה לְסַעֲדָה שֶׁל חֲתָנָה, וְאִם
זֶה לְסַעֲדָה שֶׁל בְּרִית. שְׁהֵלֵא אָמְרוּ חו"ל כִּי מִיּוֹם
שֶׁחֵרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ אֵין שְׂמִיחָה לְפָנָי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא, וְאֶפְשֶׁר וְאֶסוּר לָהֶם לְשִׁיר כְּלָל. וְרַבִּי יְהוּדָה
זְצוּק"ל הֵיחָ מְשִׁיב בְּכָל שְׂאֵלָה לְגוֹפּוֹ שֶׁל עַנְוֹן.

פַּעַם הִזְמַן הֶגְאוֹן הַמַּהֲרִי אֶסָאד לְסַעֲדַת מִצְוָה
שֶׁל בְּרִית מִיְלָה, וְאִז, הִזְמִינוּ לְכַבּוֹד אֲבָל
לֹא יִדְעֵנוּ כְּלֵי זָמֵר וּמוּזִיקָה. בְּרָם, בַּמָּה אֲנָשִׁים
מִמְשַׁתְּפֵי הַסַּעֲדָה פָּחְדוּ שְׂמָא תְרַב יִקְפִיד עַל
כֶּךָ, בֵּינן שְׂלֵא שְׂאֵלוֹ אוֹתוֹ, וְלָכֵן פְּאֲשֶׁר הִגִּיעַ
לְסַעֲדָה שְׂאֵלוֹהוּ הֵאֵם נִתָּן לְהַשְׂאִיר אֶת הַ"מוּזִיק"
בְּמִקּוּם אוֹ שְׂמָא לְשַׁלְחוֹ מִהַמְּקוּם.

נתן לי תרומה. ואלו אצלך אני זקוק לשתי כפרות, גם על הכבוד וגם על הפסד, והרי אתם יודעים שאינני אשה מעגרת שמביאה שתי כפרות.

הצטחק הגביר מההברקה הנפלאה של הרב, נגש אל כספת הברזל הכבדה והוציא צרור הגון של שטרות כסף ומסרם בחינך של שביעות רצון לידי הרב. בזה תרץ הרב את מאמרו של רבי פנחס בן יאיר (חולין ז ע"ב) "ישאל קדושים הם, יש רוצה ואין לו, ויש שיש לו ואינו רוצה, ומקשים התוספות זה שיש לו והוא אינו רוצה לתת במה קדשתו? אבל התרוץ הוא, שאם אדם שלא רוצה לתת אף הוא נותן מפני הבושה, גם הוא נקרא קדוש. (רבי מאיר שפירא)

"אדם כי יהיה בעור בשרו שאת או ספחת או בהרת"

(י"א, א)

ספר הגאון רבי יעקב קראנץ זצוק"ל, **המגיד מדובנא**: 'יהודי פלוני התגורר בכפר נדח, במקום שאין בו עובר ושב. לזמנים חלה האיש וסבל כאבים עזים. ואולם בכפר הזה לא היה רופא, ואף לא היו שירותי קצויות המגיעות אל כפרים אחרים או אל עירות שכנות, כך ששום רופא לא ידע אודותיו, והאיש שכב בביתו כשהוא מתיסר ביסוריו הרבים.'

לזמנים עצר בכפר הנדח הזה סוחר אחד, שהגיע עם בהמותיו ועצר כאן כדי לתן תבן ומספוא לבהמותיו. כאשר שמע החולה כי סוחר שלא מבני הכפר עצר כאן, התרומם בשארית פחותיו ממשותו, הלך לאכסניה בה התארח אותו סוחר, ובעינים דומעות בקש ממנו בתחנונים: 'אנא מר, עזר לי כדי להתרפא מחולי...'

השיב לו הסוחר בשאלה: 'וכי במה יכול אני לעזר לך? הלא אינני רופא. לפרנסתי עוסק אני בסחורה בלבד, ועל כן מנין יודע אני ברפואה ובתרופות? ואולם בזאת אעשה. אקח אותך על העגלה שלי אל העיר הגדולה, ושם כשיראו הרבים את מכאובך, בודאי שם כבר יהיה מי אשר יספיק לבוא לעזרתך.'

כן הוא גם הנמשל לעניינינו. הקדוש ברוך הוא נתן לאדם את התורה לפיה ינהג ויבדוקה

היפני הושע"ל. ואולם, מיום עומדו על דעתו היה חותם את שמו רק בשמות "ישאל יהושע" ללא הפסק ביניהם, שכן שתי האותיות האחרונות מהשם ישראל ושלש האותיות הראשונות מהשם יהושע מצטרפות ל"אלהיו", וכך יקרא גם בשם אלהיו.

ועל שלשת השמות הללו התבטא לזמנים הרב הקדוש בעל 'אבני נזר' **מסוכטשוב** וכותו תגן עלינו, כי לטח אביו רבי דוד היה אדם חשוב וגדול בקדשה, והרגיש כי ילדו זה לגדלות ונצורות נועד, ומשום כן קראו בשלשת השמות הללו על שם שלושה גדולי הדור. לזמנים, התבטא הגאון מקוטא בעצמו ואמר על עצמו, כי קבלה בידו שהוא מיצאי חלציו של הגאון רבי 'ישאל איסרלין' זכר צדיק לברכה בעל 'תרומת הדשן', וגם על שמו הוא קרוי בשם 'ישאל' (ישועות ישראל)

"ובמלאת ימי טהרה וגו' תביא כבש בן שנתו לעלה וכן יונה או תר לחטאת" (י"ב, ו)

פעם הגאון רבי מאיר שפירא זצוק"ל **רבה של לבלין** וראש ישיבת חכמי לבלין בפולין אל גביר אחד כדי לבקש ממנו תרומה עבור ישיבת חכמי לבלין. הלה שקמץן מכל הנה, לא הזמין אפילו לרבי מאיר שפירא להכנס לביתו, ובפנים רוגזות אמר לפטרו על רגל אחת בכניסה לבית בנדבה של פרוטות.

ברם, רבי מאיר שפירא דחה את התרומה בסבר פנים יפות, אבל יחד עם זה אמר לו: 'תדע לך רבי יהודי, כי אני אינני יולדת, ולכן אינני צריך לשתי כפרות...' משך הגביר בכתפיו, מבלי להבין במה דברים אמורים. 'מהי פונתך?' שאל את רבי מאיר שפירא, ורבי מאיר הסביר לו:

פונתי פשוטה בתכלית. כאשר אני מגיע אל גביר מסוים, ואין אני יכול להוציא ממנו תרומה הגונה, אקל מאדך גיסא, הוא לפחות מכבד אותי ומקבל אותי בסבר פנים יפות, אזי אני אומר בלבי 'מילא, כפרה על הפסד, לפחות הוא נותן כבוד לתורה. וכנגד זה, כאשר אני נתקל בגביר מסוים, שאינו מכבדני אבל הוא נותן לי תרומה ביד רכה, אזי אני אומר בלבי 'כפרה על הכבוד, לפחות הוא

אדם מפיון שהוא דבר לשון הרע על חברו. אבל
מפאן למדתי דין נוסף, שאסור לאדם לדבר
רכילות ולשון הרע לא רק על הזולת אלא אפלו
על עצמו”
(אוצר חיים)

”וְרָאָה הַכֹּהֵן אֶת הַנֶּגַע וְגו' נִגַע צֹרַעַת הוּא” (יג. א)
פַּעַם, פִּנָּה יְהוּדֵי תַלְמִיד חֲכָם אֶל הַגָּאוֹן רַבִּי
אַבְרָהָם יִשְׁעִיָּהוּ קַרְלִיץ זצוק”ל, מֶרֶן הַ”חִזּוֹן

אִישׁ” בַּשְּׂאֵלָה לֵאמֹר: ‘אָדָם הַמוֹצִיא בַשְּׂבַת תַּבְשִׁיל
בְּכַף מִתּוֹף קַדְרָה הַעוֹמֶדֶת עַל גַּבֵּי הָאֵשׁ, וְחֹזֵר
וּמוֹצִיא שׁוֹב תַּבְשִׁיל מִהַקַּדְרָה בְּאוֹתָהּ הַכֶּף, הָאִם
אִין בְּזוּהַ שְׁמוֹם אֲסוּר ‘חֲזָרָה’, בֵּינן שְׁהוּא מִכְּנִיס
אֶת הַכֶּף וְיֵשׁ עֲלֶיהָ מַעֲט מִשְׁנֵי הַתַּבְשִׁיל מִמִּקְדָּם.
נִמְצָא שְׁהוּא מַחֲזִיר אֶת הַשְּׂרִים אֶל הַקַּדְרָה?’

הַשִּׁיב לוֹ מֶרֶן הַ”חִזּוֹן אִישׁ בַּחֲיוּף: בְּאִפְסָן כְּזוֹ
לֹא גָזְרוּ תוֹ”ל. אָבֵל אֲנִי אֶשְׂאֵל אוֹתָךְ.
הָאִם גַּם בְּהַלְכוֹת לְשׁוֹן הָרַע, וּבְדַבּוּרֵי גְנוּת עַל
הַזּוֹלָת, הָאִם גַּם שֵׁם מַקְפִּידִים וּמְדַקְדָּקִים לְשֵׂאל
עַד כְּדִי כָּךְ...? (פאר הדור)

”וְאִישׁ אוֹ אִשָּׁה כִּי יִהְיֶה בוֹ נִגַע בְּרֹאשׁ אוֹ בְּזָקֵן”
(יג. בט)

בִּימֵי מַלְחֶמֶת רוֹסְיָה פּוֹלִין נִשְׁנַת תַּר”פ-תַּרפ”א
הַתְּעַלְלוּ קַלְגָּסִי פּוֹלִין בִּיְהוּדִים, הִרְגוּ וּפְצְעוּ
רַבִּים, וּבְעַקְר הַתְּנַפְלוּ לְבַעֲלֵי זָקֵן. כְּאֶשֶׁר נִדְמָנוּ
לְהֵם יְהוּדֵי בַעַל זָקֵן, גְּזוּזֵי אוֹ מְרֻטוֹ אֶת זָקֵנוּ
לְפַעֲמִים עִם הַבְּשָׂר מְקֻשׁ, עַד שֶׁנִּשְׁקַפְּהָ סַכְּנָה
עֲצוּמָה לִיְהוּדֵי בַעַל זָקֵן לְהַתְרַאוֹת כְּלָל בְּרַחוּב.

בְּאוֹתָהּ שָׁנָה, מִשְׁבַּת קֹדֶשׁ פִּרְשַׁת תּוֹרֵי, נָאֵם
אֶחָד מֵרַבְּנֵי הַעֲרִים, **הֵרֵב פְּצוֹנוּבְסְקִי** זצ”ל,
בְּבֵית הַכְּנֶסֶת שְׁלוֹ, וּבַתּוֹף דְּבָרָיו אָמַר: “כִּפְשׁוּבֵי
יִשְׂרָאֵל יִשְׁבוּ עַל אֲדָמְתָם בְּהִשְׁקֵט וּבְמִנוּחָה, אִישׁ
תַּחַת גִּפְנוֹ וְאִישׁ תַּחַת תַּאֲנָתוֹ, אֲזִי הִנְקֵן שְׁעֵשֶׁר
אֶת פְּנֵיו שֶׁל כָּל יְהוּדֵי הַיָּהָר סִימֵן שֶׁל כְּבוֹד וְשֶׁל
הַדְּרַת פְּנִים, וְגֹדוֹל הַיָּהָר הַצֶּעֵר לְמִי שֶׁלֹּא זָכָה לְכָךְ.

בָּרָם, בָּאָה הַגְּלוּיָת וְהַפְּכָה אֶת כָּל הַקְּעָרָה עַל
פִּיָּה. הִנְקֵן נַעֲשֶׂה לְאוֹת בְּזוּזוֹ, שְׁהָרִי בַעַל
זָקֵן מִסַּכְּנוֹ אֶת נַפְשׁוֹ מִפְּנֵי הַקְּלָגְסִים אֲשֶׁר יְבוֹאוּ

לָךְ. וְכֹאשֶׁר הָאָדָם נוֹהֵג כּוֹ, אֲזִי טוֹב לוֹ וְטוֹב
לְנִשְׁמָתוֹ. וְאוֹלָם, כְּאֶשֶׁר הָאָדָם חוֹטֵא, אֲזִי הַנְּשָׁמָה
סוֹבֵלֶת מִכָּךְ סָבֵל רַב וְאִין לָהּ מוֹשִׁיעַ. מִשׁוֹם כֵּן
מִסַּבֵּב הַבוֹרָא יִתְבַּרַךְ שְׁמוֹ מִסַּבֵּב כָּל הַסְּבוֹת
שֶׁאָדָם זֶה יִתְנַגַּע בְּנִגְעִים, וְעַל יְדֵי כָךְ יְבִינוּ כָּלֵם
כִּי נִגְעִים אֵלּוּ בָּאוּ עָלָיו מִשׁוֹם שִׁחְטָא. וְאוֹלָם,
בְּאֵם יִשְׂאֵר לִישָׁב בְּדָד, בְּפִנֵּי עֲצָמוֹ, לֹא יוֹכִלוּ
לְעוֹר לוֹ, כִּי אִם כְּאֶשֶׁר כָּלֵם יְרָאוּ אוֹתוֹ, וְכִי אֲזִי
יַעֲזְרוּ לוֹ. הַכִּיצַד? יְדַבְּרוּ עַל לְבוֹ וְיִזְכִּיחוּ אוֹתוֹ
עַד שֶׁיִּשׁוּב בַּתְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה. (מַשְׁלֵי הַמַּגִּיד מְדוּבָא)

יְהוּדֵי פְּלוּנֵי שְׁמַע פְּעָמִים רַבּוֹת עַל גְּדֻלְתוֹ וְקִדְשׁוֹ
שֶׁל הַגָּאוֹן רַבִּי **יִשְׂרָאֵל מֵאִיר הַכֹּהֵן** זכורו
תָּגַן עֲלֵינוּ מִרְאֲדוֹ, מֶרֶן הַ”חִפְּץ חַיִּים” וְלָכֵן קָם
וְנִסַּע בְּאֶחָד הַיָּמִים מַעִירוֹ וְעַד לְרֵאדוֹן כְּדִי לְרַאוֹת
אֶת הַ”חִפְּץ חַיִּים”. אֶלָּא שְׂאוֹתוֹ אִישׁ רַק שְׁמַע
תַּמִּיד עַל גְּדֻלְתוֹ אָבֵל מַעוֹלָם לֹא רָאָה אֶת מֶרֶן
הַ”חִפְּץ חַיִּים”, וְלָכֵן כָּלֵל לֹא יָדַע הָאִיךְ הוּא נִרְאָה.

כְּאֶשֶׁר הִגִּיעַ הָאִישׁ לְרֵאדוֹן, רָאָה לְמוֹלוֹ הוֹלֵךְ
יְהוּדֵי זָקֵן נִמְוֹף קוֹמָה, פִּנָּה אֵלָיו וּשְׂאֵלוֹ
”הֵיכֵן גַּר כְּבוֹד הַגָּאוֹן הַצַּדִּיק בַּעַל הַ”חִפְּץ חַיִּים?”
הַשִּׁיב לוֹ הַזָּקֵן בְּלִשׁוֹן שֶׁל בְּטוֹל: ”יְוֵדָאֵי שְׂאֲנִי
יְוֵדַע. שֵׁם הוּא גַר”, וְהַצְּבִיעַ לוֹ עַל הַכּוֹנֵן לְבֵיתוֹ.
”אֶלָּא שֶׁכְּבוֹדוֹ טוֹעָה”, הַמְשִׁיף הַזָּקֵן וְאָמַר לְאוֹרַח
”אָדָם זֶה שְׁהוּא שׁוֹאֵל עָלָיו אֵינּוּ לֹא גָאוֹן וְלֹא
צַדִּיק”. נִתְרַגַּז הָאוֹרַח עַל הַצִּפְתּוֹ שֶׁל אוֹתוֹ זָקֵן
הַמַּעֲנוֹ לְבַטֵּל אֶת גְּאוֹנוֹתוֹ וְצַדִּיקוֹ שֶׁל הַ”חִפְּץ
חַיִּים”. עַמֵּד וְסַטֵּר לוֹ עַל פְּנָיו, וְהִזְקֵן, כִּפַּג אֶת
הַסְּטִירָה וְאֶת עַלְבוּנוֹהָ, שְׁתַּקּוּ וְהִלֵּךְ לוֹ.

כְּאֶשֶׁר הִגִּיעַ הָאוֹרַח כְּעֵבֶר שַׁעַר לְבֵיתוֹ שֶׁל מֶרֶן
הַ”חִפְּץ חַיִּים”, כְּדִי לְקַבֵּל אֶת בְּרַכְתּוֹ, נִתְרַד
לְרַאוֹת לְמוֹלוֹ כִּי אוֹתוֹ זָקֵן שְׂאָף לְפִנֵּי שַׁעַר קֵלָה
סַטֵּר לוֹ עַל פְּנָיו בְּאִמְצַע הַרְחוּב, אֵינּוּ אֶלָּא מֶרֶן
הַגָּאוֹן הַ”חִפְּץ חַיִּים” בְּכַבוֹדוֹ וּבְעֲצָמוֹ, שְׁמֵרֵב
עֲנוּתָנוֹתוֹ הֵיךְ מִהֵלֶךְ בְּרַחוּב יְחִידִי לְלֹא מִשְׁמֻשִּׁים
וּמְלוּאִים. נִפְל אוֹתוֹ אוֹרַח לְרֻגְלָיו שֶׁל צַדִּיק הַדּוֹר
בְּכִי מַר: ”אֲנָא, יִסְלַח לִי כְּבוֹד הֵרֵב עַל הַמַּעֲשֶׂה
הַנּוֹרָא שְׁעִשִׂיתִי”.

וְאוֹלָם מֶרֶן הַ”חִפְּץ חַיִּים” נִחְמוּ וְאָמַר לוֹ: ”תַּנּוּחַ
דַּעְתָּךְ. סְטִירוֹת אֵלּוּ שִׁסְפַגְתִּי מִנְדָּךְ בְּדִין
הִגִּיעוּ לִי, שְׁהָרִי יוֹדְעִים אֲנִי כִּי צֹרַעַת בָּאָה עַל

חֲסֻרוֹת וְעוֹנוֹת שֶׁלךְ שְׁאִינְם מוֹעֲטִים כָּלֵל וְכָלֵל, וְאִזּוֹ תִחְזֹר אִתָּהּ עֲלֵיהֶם בְּתוֹשָׁבָה שְׁלֵמָה".
(אורי וישעי)

"זאת תורת נגע צרעת" (יג, טז)

בין רבניה של קראקא נמנה היה הגאון רבי **צבי דוד פץ** זצוק"ל, אשר לא נשא פנים לאיש, ומבית דינו יצאו פסקי הלכה בהירים בקילורין לעינים, גם כאלו שלפִעמים לא מצאו חן בעיני אותם בעלי דין אשר יצאו ויָדָם על התחתונה.

באחד הימים, יצא אחד מבעלי הדיו חֵיב מבית דינו, וכיון שפָּדוּ, החל לרכל דבורים על רבי צבי דוד בְּכָל מְקוֹם בוֹ כָּלֵל. הוא הפיץ עליו שמועות פוזבות עד שהוא נהיה לשיחה בפי כל. ולא רק בין האנשים בינם לבין עצמם דברו על הרב, אלא גם שוחחו על כך בבתי משתאות ובבאָרְסֵנוֹיֹת בְּרַחְבֵי קראקא.

בשבת שלאחר מכן, דָּרַשׁ רבי צבי דוד בבית הכנסת, וְאִזּוֹ אָמַר: "דוד המלך אומר (תהלים סט, ג) 'ישׁיחוּ בִי יוֹשְׁבֵי שְׁעַר וַנְּגִינֹת שׁוֹתֵי שְׂכָר'. לכאורה הדבר תמוה, מדוע ולמה מתאונן דוד המלך כי יושבי שער וְשׁוֹתֵי שְׂכָר מְדַבְּרִים עִלְיוֹ לְשׁוֹן הָרַע, וְכִי בָּאֵם תְּלַמִּידֵי חֲכָמִים וְרַבְנֵי יִשְׂרָאֵל הֵיוּ מְדַבְּרִים עִלְיוֹ, הֵיטָה דַעַתוֹ נֹחַת מִכָּפֶד יוֹתֵר, עַד שֶׁהוּא מִתְאַוֵּן כִּי יוֹשְׁבֵי שְׁעַר וְשׁוֹתֵי שְׂכָר מְדַבְּרִים עִלְיוֹ?"

אָלֵא מאי, בָּאֵם הֵיוּ גְדוּלֵי יִשְׂרָאֵל, רַבְנֵיהֶם וְחֲכָמֵיהֶם מְדַבְּרִים עִלְיוֹ לְשׁוֹן הָרַע, לְכָל הַפְּחוֹת הֵיחָ יוֹרֵשׁ אֶת מַעֲשֵׂיהֶם הַטּוֹבִים, אֶת תּוֹרָתָם וְאֶת מִצְוֹתֵיהֶם וְיַדְבְּרֵי חוֹ"ל, וְכִי אִזּוֹ בַעֲבוּר לְשׁוֹן הָרַע הֵיחָ מִתְקַנֵּם בוֹ יְזִאת תּוֹרַת, הֵיטָה לוֹ יוֹתֵר תּוֹרָה... אָבֵל לְשָׂרִיקִים וּפְחָזִים, יוֹשְׁבֵי קְרָנוֹת וְשׁוֹתֵי שְׂכָר מוֹצִיאִים עֲלֵי דַבָּה, הֲרִי יוֹצֵא אֲנִי בְּכַף בָּשׂוֹן וְעַזּוֹ... אֵין לִי לֹא עוֹלָם הָזֶה, וְאֵין לִי לֹא עוֹלָם הַבָּא, וְעַל כֵּן אֲנִי מוֹצֵר מֵאֲדָם".

(דבש לפי)

להכותו ולקרט את זקנו. ואם בתורה נאמר שיהיה 'רק לפעמים' נגע בזקן, גְּרָמָה הַגְּלוּת וְהַזְקוּן בְּעַצְמוֹ מֵהֵנָּה עֵתָה נִגְעוּ, אָבֵל רַק בָּאֵם נוֹשֵׁב לִרְאֵץ יִשְׂרָאֵל, רַק זֶה יִרְפָּא אֶת הַנֶּגַע שֶׁלָּנוּ. (אמרות חכמה)

"כל ימי אשר הנגע בו יטמא וגו' בְּדָד יֵשֵׁב מְחוּץ לַמַּחֲנֶה מוֹשְׁבוֹ" (יג, טז)

בשנת תר"ח פָּרְצָה בְּעִיר וִילְנָא וּבִסְבִיבְתָהּ מִגַּפַת חוֹלֵרִיעַ שֶׁהִפִּילָה קְרַבְנוֹת רַבִּים, וְכַנְהוּג בַּקְהֵלוֹת יִשְׂרָאֵל, כְּאִשֶׁר מִגִּיעָה עַת צָרָה, מִתְחִילִים הָאֲנָשִׁים לִפְשֹׁפֵשׁ בְּמַעֲשֵׂיהֶם. וְאִכּוֹן גַּם בְּאוֹתָהּ קָהֵלָה הַחֲלוּ אֲנָשִׁים רַבִּים לִפְשֹׁפֵשׁ בְּמַעֲשֵׂיהֶם. אָבֵל לֹא רַק בְּמַעֲשֵׂיהֶם שֶׁלָּהֶם פִּשְׁפֹּשׁוּ, אֲלֵא שְׂרַב קַנְזָאוֹתָם לְקִדְשַׁת יִשְׂרָאֵל, הַחֲלוּ רַבִּים מֵהֶם לִפְשֹׁפֵשׁ וּלְחַטֵּט גַּם בְּמַעֲשֵׂיהֶם שֶׁל אֲחֵרִים... כְּדִי לְחַשֵּׁף עוֹנוֹת וְחַטָּאִים שֶׁל הַבְּרִיּוֹת שֶׁגָּרְמוּ לַמִּגַּפָּה הַקְּשָׁה.

באחד הימים הגיע אל ביתו של הגאון רבי **ישׂראל ליפקין מסלנט** זצוק"ל אחד מאותם קנאים, מִמְּחַפְשֵׁי הַחַטָּאִים אֲצֵל הָאֲחֵרִים שֶׁדָּרוּ בְּעִיר, וְלַחֵשׁ עַל אֲזוֹנוֹ שֶׁל הָרַב שֶׁבֵּיתוֹ שֶׁל פְּלוֹנִי נַעֲשִׂים מַעֲשִׂים אֲשֶׁר לֹא יַעֲשׂוּ, וּמִן הָרְאוּי לְהִתְעַרֵּב מִיָּד כְּדִי לְגַדֵּר אֶת הַפְּרָצָה.

רבי ישׂראל האָזוֹן פְּדָרְכוּ בְּסִבְלָנוֹת רַבָּה לְדַבְּרֵי הָאִישׁ, וְכִאֲשֶׁר סִים לְרַבֵּל עַל הַזֹּלַת, אָמַר לוֹ רַבִּי יִשְׂרָאֵל: "כִּיְדוּעַ, מִצָּוָה הַתּוֹרָה לְשַׁלַּח אֶת הַמִּצְרָע מִחוּץ לְכָל שְׁלֵשֶׁת הַמַּחֲנוֹת. שְׁלֹחַ מִרְחַק זֶה שֶׁל הַמִּצְרָע אֲפֹשֶׁר לְהַסְבִּיר בְּדָרֵךְ הַבְּאֵה, חֲכָמֵינוּ בְּמִסְפַּת עֲרִכּוֹן (טו ע"א) אָמְרוּ, שְׁמֹחֲלַת הַצָּרַעַת בָּאָה עַל הָאָדָם בַּעוֹנוֹ לְשׁוֹן הָרַע, וְהֵנָּה הַעֲנֵשׁ שֶׁל הַמִּסְפַּר לְשׁוֹן הָרַע אֵינוֹ דוֹקָא מִשׁוּם הַפְּצַת דְּבָרֵי שְׂקָר, אֲלֵא לֹא פְחוֹת גַּם בְּגִלְל שְׂמֻחַפְשִׁים חַטָּאִים וּפְגָמִים רַק אֲצֵל הַזֹּלַת.

וכיון שֶׁפָּדוּ, אֹמְרִים לוֹ לְבַעַל לְשׁוֹן הָרַע כִּי: "אֵם אָמַנְם אִתָּהּ מִמָּה גְדוֹל לְמִצַּא חַטָּאִים וְעוֹנוֹת וּפְשָׁעִים, צֵא מִחוּץ לַמַּחֲנֶה, הַתְּבוּדָה שֶׁם עִמָּךְ יָמִים רַבִּים, וְכֵן תִּוּכַל לְחַשֵּׁף וּלְגַלּוֹת

ביום טהרתו

במסיבת לצים שעשו ליצנות ממרן אלקי הבעל שם טוב, והוא שתק ולא מיחה, ותיכף עמד ממתנו וצוה לעגלון שלו שיאסור לו הרכב ונסע תיכף לק"ק מעזיבוז לבקש ממנו מטו. ומרן לא הכירו מעולם, ולא היה מכיר אותו שום אדם במעזבוז. והלך הרב רבי יצחק לבית מדרשו של מרן הבעש"ט להתפלל, ועמד שם בזווית להתפלל. ובעת קריאת התורה קרא אותו מרן הבעש"ט: מורה מוריננו ר' יצחק בן ר' יוסף. ואמר לו: שלום עליכם מורי ורבי, התלוצץ על הבעש"ט, ונסע דרך כזה, ובעש"ט מוחל בלב שלם. **ראה כמה הגיעה תנועה של לשון הרע, ואתם, אחיי, השמרו בנפשתיכם וחי ללאורך ימים** (ספר "נתיב מצותיך" קאמרנא, נתיב היחוד שבי"ד אות ד).

* * *

החסיד המפורסם הגה"צ רבי מרדכי חנא פוקס זצ"ל מגדולי מקורבי הרה"ק האהבת ישראל מויזניץ זי"ע היה זהיר מאד בלשונו. דרכו היתה כי בשבתו בין החסידים, כל זמן ששוחחו אודות ענייני קדושה האזין, ומיד כאשר החלו לדבר דברי סרק ורכילות או לשון הרע, נרדם. לא שעשה עצמו ישן, כי אם ישן ממש, הדבר הוכח פעמים רבות שאכן היה ישן [ופעם אפילו נרדם בעת טבילת מקוה בתוך המים], עד כדי כך זיכך את אבריו שלא יכלו לעשות דבר בניגוד לרצון ה'. בהלוייתו השתתף קהל רב, והרה"ק האהבת ישראל זי"ע הורה לבנו הרה"ק האמרי חיים זי"ע להספידו. ולאחר מכן, התבטא האהבת ישראל גם כן במילי דהספידא ואמר: **אתה - רבי כמוני תמצא שם בעולם העליון, אני - חסיד כמוך לא אמצא**. ואמר עליו עוד: **פעמים רבות שוחחנו יחד, אבל אף פעם לא אודות אדם שלישי**. (קדוש ישראל ח"ב פ"ט עמ' שלא-שלב).

* * *

והנה צריך אדם לידע כי כל הלכות הצרעת באו באופן כזה אשר בו אומרים לאדם כי הוא יכול לחזור בתשובה שלמה על עוונות החמור, כפי המבואר בדברי רבינו האור

פעם אחת אמר היהודי הקדוש זי"ע להרבי רבי בונם זי"ע שיצא ויסע לדרך, ולא אמר לו על שום מה ולהיכן לנסוע. ויקח הרבי רבי בונם זי"ע עמו כמה מהחסידים ויסע לדרך. ויבואו לכפר אחד, עיפיים ורעבים מן הדרך, ורצו להשיב נפשם ולאכול אצל בעל האכסניה בכפר. ויאמר להם בעל האכסניה, שאין לו תחת ידו מאכלי חלב אלא אך ורק מאכלי בשר בקר. והרבי רבי בונם נח מעט בחדר המיוחד לו. והחסידים כאשר שמעו שיש לאכול רק מאכלי בשר, התחילו לחקור את בעל הבית לומר להם, מי הוא השוחט ואם אפשר לסמוך עליו, האם לא היתה סירכא בבהמה זו והאם נמלח הבשר כהוגן וכדומה כל מיני פרטים. ויהי כדברם את הדברים הללו אל בעל הבית נשמע פתאום קול מאחורי התנור, מאיש אחד לבוש בגדים קרועים ובלואים, כדרך הארזי פרחי העוברים ושבים מעיר לעיר. ויהי כשמעו את החקירות והדרישות, שהחסידים חקרו ודרשו את בעל האכסניה, ויאמר להם: **חסידים, חסידים, מה שאתם עומדים לתת אל תוך פיכם אתם חוקרים ודורשים בשבע חקירות ודרישות. האם אתם חוקרים ודורשים באותה מידה את מה שאתם מוציאים מפיכם? האם לדברים היוצא מפיכם אתם גם מקפידים כל כך ואין לכם כל שאלה על מוצא שפתיכם?** ויהי כשמעו הרבי רבי בונם מתוך חדרו את דברי האיש הנ"ל, הבין מיד שעל ענין זה שלח אותו רבו היהודי זי"ע, בכדי לשמוע את דברי המוסר הנוקבים הללו. ותיכף ציזה הרבי רבי בונם לחזור לביתם. והאורח הנ"ל היה אליהו הנביא כחור לטוב (ספר "הרבי ר' בונם מפשיסחא", ח"א עמוד קטו. אות יד).

* * *

הכל נרשם למעלה, והצדיק מרגיש אם לפעמים יארע לו איזה תנועה של לשון הרע, כי אפילו תנועה עושה רושם ועקימות שפתיו עושה רושם, כמו שאירע להקדוש רבינו יצחק מדראהביטש, שהיה לו ענין שתיכף שאמר 'בידך אפקיד רוחי' ישן לו, ואם אירע שלא יכול לישן היה יודע שעשה איזה חטא, ואינם רוצים לקבלו עד שיעשה תשובה. ופעם אחת פשפש ולא מצא עד שבדק וחקר שהיה עומד

מליז'ענסק זיע"א בספרו 'נועם אלימלך' (פרשת מצורע):
דהנה זה הוא כלל גדול 'הצנע לכת עם אלהיך', שכל דרכיו
של אדם צריך להיות בהצנע, כי כשאדם עושה דבר
בהתגלות בקל יכול לבא לידי פניה וגדלות בעבודתו, אבל
בהצנע אינו יכול לבא לידי פניה, כי אין אדם רואהו. אך זה
הוא באדם שרוצה לקרב עצמו לעבודה צריך לילך בהצנע.
**אבל הבעל תשובה שעשה עבירה בפרהסיא כמו לשון הרע
או שאר עבירות בהכרח תשובתו גם כן בפרהסיא, כי
כבולעו כן פולטו, כלומר כבליעת האיסור שנבלע בו כן
צריך לפלוט, אם עבר בסתר יעשה תשובה בסתר, ואם
בגלוי ופרהסיא צריך תשובתו גם כן להיות בנגלה
ופרהסיא.**

אבל איך יעשה תשובה בפרהסיא פן יבא לו איזה פניה
בתשובתו חס וחלילה ויפסיד הכל חלילה, יתקנתו שילך
אצל הצדיקים השלמים ואז בודאי ינצל מהפניות, כי היצר
הרע אין בו כח לשלוט שם במקום הצדיקים, וגם זאת
שאינו באפשר לבא לו איזה פניה בראותו מעשה הצדיקים
שהוא רב מאד יחדר לבו בקרבו לאמר איך אתגאם במעשי
נגד מעשה הצדיקים.

וזהו 'זאת תהיה תורת המצורע' (ד"ב), שפירוש מוציא
רע, שדיבר לשון הרע, זאת תורתו **ביום סהרתו**, פירוש,
צריך לטהר עצמו לעשות תשובה בפרהסיא ובגלוי כיום
שהוא גלוי מפורסם. ואם תאמר, שמא יבא לו איזה גדלות
מזה כנ"ל, לזה אמר 'והובא אל הכהן', תקנתו שילך אצל
כהן הוא הצדיק הגדול העובד ה' באמת, וזה ימנעהו מכל
פניה בראותו מעשה הצדיקים אשר צדקות אהב ואז ישר
יחזה פנימו.

בא וראה מה שכתב הרה"ק מפולנאה זיע"א בספרו בן
פורת יוסף (ד"ה והנה מצנפת) וז"ל: בשם **מורי זלה"ה** 'פקוד
ה' איש אשר יוציאם ואשר יביאם' (במדבר כו, כז), כי ראש
הדור יוכל להעלות כל הדיבורים והסיפורים של אנשי דורו
לקשר הגשמי ברוחני. וגם בדגל מחנה אפרים (תצוה ד"ה
ועשית) כתב: והנה הצדיק השלם יכול להעלות כל
הדיבורים לעשותם בסוד הקדושה בתורה ותפילה וכו',
אפילו בבגידות הפה היינו דיבורים שלא לצורך אפילו
אותם.

החיים הקדוש זיע"א בפרשה (ויקרא יג ג) דברים נוראים,
שכתב לבאר כך: צריך לדעת מאי טעמא שינה הכתוב
משפט צרעת הבגד ממשפט צרעת אדם, שצרעת אדם
ישנה בלא הסגר כשהיא צרעת. וצרעת הבגד, הגם שהיא
צרעת כמו שאמר הכתוב 'נגע צרעת היא', אף על פי כן לא
צוה שיטמאנו הכהן אלא יסגירונו, **ונמצא כפי זה מחשיב
הכתוב בגדי אדם מאדם עצמו.**

ונראה, כי הבגדים לצד שהחלטו הוא כליונו [-שהרי
בגד שהוחלט לטומאה צריך לשורפו], אם בפעם ראשונה
יוחלט אם כן אין תרופה לבעל תשובה לשוב על חטא
שצרעת זה בא בעבורו, וכבר קדם לנו כי לא יחפוץ ה'
בהפסד וכליון ממון אדם. צא ולמד מה שדרשו ז"ל (ת"י
נגעים פ"ב מ"ה) בפסוק 'צוה הכהן ופינו את הבית',
שהקב"ה חס אפילו על ממון הבזוי של הרשעים, אשר על
כן אין לך נגע בבגדים שיוחלט בפעם אחד. **מה שאין כן
האדם שישנו בתשובה ותיקון גם אחר החלטו, שהרי אינו
נאבד בהחלטו אלא נבדל, ובשובו יוסר ממנו הנגע וטהר,
לזה ישנה לצרעת חלוטה בפעם ראשונה, וישרים דרכי ה'.**

* * *

ועל ידי שאדם חוזר בתשובה על עוון לשון הרע יכול
הוא לשוב בתשובה שלמה על שאר העוונות, כפי שביאר
הרה"ק הרבי מלובלין זיע"א בספרו 'דברי אמת' (עמוד קכד):
דהנה כתיב (הושע יד ג) 'קחו עמכם דברים ושובו אל ה'', כי
כשאדם רוצה לחזור בתשובה, כשאינו כראוי נראה לו
שהוא טוב, **העצה כשנא לפשפש במעשיו, קודם ישוב על
דיבוריו היתרים**, כי ברוב דברים לא יחדל פשע. ופשט, על
לשון הרע, פירוש, אבק לשון הרע, שאין אדם ניצל מהם
כידוע, וזה בא מזהמת נחש שהיה בלשון הרע, שדיבר
עליו יתברך, על כן אין אדם ניצל כל זמן שלא ניתקן
זוהמת נחש וחטא אדם הראשון, ונשמתו היתה באדם
הראשון בשעת חטא, **ובזה פותח שער התשובה ובינה
ומבין יותר כל חסרונותיו**, וזה 'קחו עמכם דברים ושובו אל
ה'".

* * *

ודרך התשובה על עוון לשון הרע, הוא לשוב על העוון
בפרהסיא, כמו שהאיר את עינינו הרה"ק הרבי רבי אלימלך